

Univerza v Ljubljani
Fakulteta za socialno delo

Tamara Pajer

Uvajanje domačih živali v Dom Tisje

Diplomsko delo

Ljubljana, 2022

Univerza v Ljubljani
Fakulteta za socialno delo

Tamara Pajer

Uvajanje domačih živali v Dom Tisje

Diplomsko delo

Mentor: doc. dr. Srečo Dragoš

Ljubljana, 2022

Zahvala

V prvi vrsti se za vse ideje, podporo in strokovno usmerjanje zahvaljujem mentorju
doc. dr. Sreču Dragošu.

Iskrena hvala vsem stanovalcem in stanovalkam Doma Tisje, ki so si vzeli čas in z
menoj delili svoje dragocene izkušnje.

Posebno zahvalo namenjam svojim prijateljicam in družini za vse spodbudne
besede, podporo in pomoč, tako na študijski kot življenjski poti.

PODATKI O DIPLOMSKEM DELU

Ime in priimek: Tamara Pajer

Naslov diplomskega dela: Uvajanje domačih živali v Dom Tisje

Mentor: doc. dr. Srečo Dragoš

Kraj: Ljubljana **Leto:** 2022

Št. Strani: 103 **Št. Prilog:** 4

Povzetek diplomskega dela

V diplomskem delu sem raziskovala, kakšen je pomen uvajanja domačih živali v Dom Tisje. V teoretičnem delu sem kot prvo opredelila staranje in se v povezavi s tem osredotočila še na domove za stare ljudi, nato pa sem nadaljevala s samimi potrebami starega človeka. V naslednjih poglavjih sem za uvod najprej razpravljala o navezi človeka in živali skozi zgodovino, nato pa sem se posvetila vplivu, ki ga imajo živali na ljudi v fizičnem, psihičnem in socialnem vidiku. Zadnji dve poglavji sem namenila razpravi o domačih živalih v domovih za stare ljudi in pomenu domačih živali v življenju stanovalcev z vidika socialnega dela. Izvedla sem kvalitativno raziskavo s pomočjo katere sem želela izvedeti, kakšen je pomen domačih živali v obeh enotah Doma Tisje (Litija in Črni Potok). Kot prvo me je zanimalo, kakšne izkušnje so stanovalci doma imeli z domačimi živalmi v času bivanja doma, nato sem poizvedovala o pomenu, ki ga ima sodelovanje z domačimi živalmi v domu za starega človeka, o vlogi, ki jo ima domača žival pri počutju starega človeka ter o vlogi, ki jo ima domača žival pri vzpostavljanju socialnih stikov starega človeka. Za zaključek sem stanovalce povprašala še po željah oziroma predlogih glede trenutnih domačih živali, ki jih imajo v domu. Rezultati so pokazali, da imajo domače živali v domu za stare ljudi velik pomen, saj stanovalci, ne glede na pozitivne ali negativne izkušnje iz domačega okolja, do domačih živali v domu gojijo pozitivna čustva. V njihovo institucionalno življenje vnašajo rutino, ki je zelo podobna tisti, ki so jo imeli v domačem okolju, in zaposlitev, ki jim krajša čas. Na področju psihičnega počutja poročajo, da živali v njih sprožajo pozitivne občutke, na področju fizičnega počutja pa poročajo, da opažajo gibanje, ki je povezano s skrbjo za živali ali pa gibanje v obliki sprehodov, na področju vzpostavljanja socialnih stikov pa opažajo, da je žival mnogokrat v vlogi družabnika ali pa pomaga pri prebijanju ledu pri pogovorih z drugimi. Poročali so tudi o bolj domačem vzdušju v domu in da živali delujejo kot atrakcija za obiskovalce doma. Glede ideje, da bi vsak stanovalec v dom lahko prinesel lastno domačo žival so mnenja deljena, si pa v domu želijo še hišno mačko in zunanjega psa. Predlagam, da se to znanje o pomenu domačih živali v domovih predaja naprej tudi zaposlenim drugih domov po Sloveniji, predlagam tudi, da se sodelovanje z živalmi omogoči stanovalcem, ki so nepokretni in do živali sami ne zmorejo. Za nadaljnja raziskovanja predlagam, da se v raziskavo vključi več stanovalcev različnih domov in zaposlene, da bi s tem pridobili čim bolj raznolike rezultate.

Ključne besede: stari ljudje, pomen domačih živali, dom za stare ljudi, kakovostna starost, socialno delo s starimi ljudmi

Title: Introduction of Domestic Animals in Home for the Elderly Tisje

Summary: In my graduation thesis I researched the importance of introducing domestic animals in the home for the elderly Tisje. In the theoretical part of my thesis, I first defined the concept of aging and proceeding from this I focused on homes for the elderly in general, and later on continued with needs that elderly people have. In the following chapters I firstly discussed the relationship between man and animals throughout history, then I focused on the impact that animals have on humans physically, mentally and socially. Finally, the last two chapters are devoted to the discussion of domestic animals in homes for the elderly in general and the importance of domestic animals in residents lives from social works point of view. I conducted a qualitative research with the help of which I wanted to find out the importance of domestic animals in both units (Litija and Črni Potok) of the home for the elderly Tisje. Firstly, I was interested in experiences that the residents had with domestic animals while they were still living at home, secondly, I inquired residents about the meaning of engaging with animals in a home, thirdly I wanted to know about the role that domestic animals play in well-being of elderly and finally I was interested in the role of domestic animals in creating social contacts of an elderly person. Lastly, I inquired residents about potential suggestions regarding current domestic animals in their home. The results indicate that domestic animals in homes are of great importance for the elderly, as residents, regardless of positive or negative experiences from home environments, cultivate positive emotions towards animals in their home. Animals bring a routine into their institutionalized lives that is very similar to the routine they had while living in their home environment, as well as occupation that keeps the residents busy. In the field of mental well-being, residents reported that animals are evoking positive feelings in them, in the field of physical well-being residents reported that they are noticing physical activity related to caring for the animal and in the field of creating social contacts residents are noticing that animals often play a role of a companion or they are an ice-breaker at the start of conversations with others. Residents also reported a homier atmosphere as well as the fact that animals act as an attraction for home visitors. Opinions referring to the idea that each resident could bring their own animal into the home for the elderly are divided, however they do wish for a pet cat and an outdoor dog. Firstly, I suggest that this knowledge about the importance of domestic animals in homes for the elderly is passed on to employees of other homes in Slovenia. Secondly, I suggest that cooperation with animals in homes for the elderly is made possible for residents who are immobile and therefore unable to reach the animals on their own. For further research I suggest, that more residents of different homes for the elderly, as well as employees, are included in the research in order to obtain the most diverse results possible.

Key words: elderly people, importance of domestic animals, home for the elderly, a qualitative old age, social work with the elderly

Kazalo vsebine

1. Teoretični uvod.....	1
1.1. Staranje in domovi za stare ljudi.....	1
1.2. Potrebe starega človeka	2
1.3. Naveza žival – človek skozi zgodovino.....	4
1.4. Vpliv živali na človeka.....	5
1.4.1. Vpliv živali na fizično zdravje	5
1.4.2. Vpliv živali na psihično zdravje.....	7
1.4.3. Vpliv živali na vzpostavljanje socialnih stikov	8
1.5. Domače živali v domovih za stare ljudi	9
1.6. Pomen domačih živali v življenju stanovalcev z vidika socialnega dela.....	11
2. Formulacija problema	13
2.1. Raziskovalna vprašanja	13
3. Metodologija.....	14
3.1. Vrsta raziskave.....	14
3.2. Teme raziskovanja	14
3.3. Merski instrument in viri podatkov	14
3.4. Enote raziskovanje – populacija in vzorec.....	14
3.5. Zbiranje podatkov	15
3.6. Analiza podatkov	15
4. Rezultati	17
4.1. Izkušnje z domačimi živalmi v času bivanja v domačem okolju.....	17
4.2. Pomen sodelovanja z domačo živaljo.....	18
4.3. Vloga domače živali pri počutju starega človeka.....	19
4.4. Vloga domače živali pri vzpostavljanju socialnih stikov	20
4.5. Želje oz. predlogi stanovalcev glede domačih živali.....	20
5. Razprava.....	22
6. Sklepi	27
7. Predlogi	29
8. Literatura	30
9. Priloge	33
9.1. Priloga 1: Smernice za intervju.....	33
9.2. Priloga 2: Zapis intervjujev in začetna analiza	34
9.3. Priloga 3: Odprto kodiranje	56
9.4. Priloga 4: Osno kodiranje	92

Kazalo tabel

Tabela 3.1. Primer odprtega kodiranja.....	16
Tabela 3.2. Primer osnega kodiranja.....	16

1. Teoretični uvod

1.1. Staranje in domovi za stare ljudi

»Starost je stanje posameznika ali naroda, staranje pa proces, ki traja od rojstva do smrti« (Šiplič in Kadiš, 2002, str. 295). Z razvojem medicine se življenjska doba ljudi hitro podaljšuje in z naraščanjem pričakovane življenjske dobe ter hkratnem upadanjem rojstev se družba čedalje bolj stara (Šiplič in Kadiš, 2002, str. 295).

O staranju obstaja mnogo različnih teorij, Mikuljan (1995, str. 46 - 47) navaja, da so najbolj znane zlasti biološke, psihološke in socialne:

- Biološke teorije staranja povezujejo procese staranja s pešanjem organizma, le ta pa se konča s smrtjo. Loči se primarno in sekundarno staranje. Vzroki primarnega staranja tičijo v dednosti, sekundarno staranje pa je posledica travm in kroničnih obolenj.
- Psihološke teorije staranja izhajajo iz razvojnih teorij in teorij osebnosti. Med temi je najbolj znana Eriksonova teorija življenjskih obdobj, ki življenje razdeli na osem obdobj, za vsako izmed njih pa so značilne krize in konflikti.
- Med socialnimi teorijami sta najpogosteje omenjeni teorija zmanjšane aktivnosti in teorija aktivnosti. Teorija zmanjšane aktivnosti pravi, da staranje spremlja proces zmanjšane aktivnosti, in da med starimi in družbo prihaja do zavračanja, ki je vzajemno in tipično za večino starih ljudi. Po teoriji aktivnosti večina starih ljudi ostane dejavna tudi v starosti. Pravi, da sta pasivnost in aktivnost odvisni od življenjskega sloga v aktivnem obdobju življenja osebe ter od socialnih in ekonomskih okoliščin. Za kvalitetno staranje je nujno vzdrževati telesno, materialno in socialno aktivnost.

Trenutni delež prebivalcev v Sloveniji, ki so starejši od 65 let znaša 20,9 odstotkov (Statistični urad Republike Slovenije, 2022). Če ta podatek primerjamo s številom prebivalcev starejših od 65 let z letom 2002, ko je delež znašal 14,7 odstotkov, lahko opazimo, da delež vztrajno narašča (Statistični urad Republike Slovenije, 2010). S staranjem prebivalstva narašča tudi delež prebivalcev Slovenije, ki bivajo v domovih za stare. V letu 2019 je v domovih za stare ljudi po Sloveniji prebivalo 4,5 odstotkov oseb starejših od 65 let, število ljudi v domovih za stare pa se je v zadnjih osmih letih povečalo za 15 odstotkov (Statistični urad Republike Slovenije, 2019).

Domovi za stare so socialno varstvene ustanove, ki na življenje ljudi vplivajo večplastno. Vsak posameznik vanje vstopa z že oblikovanimi osebnostmi, določenim znanjem, navadami, sposobnostmi ipd. Institucija tako posameznikovi osebnosti ni v celoti prilagojena in to je njen osnovni problem. Za marsikoga je odhod v dom za stare ljudi tudi nujen za preživetje, prehod

iz domačega okolja v institucionalno okolje pa s seboj prinese vrsto težav, ki so lahko še posebej izrazite za posameznika, ki se ni sam odločil za odhod v dom, ampak so mu to odločitev vsilili drugi. Prostor, v katerem preživimo večji del svojega življenja, ni samo zaščita pred vremenskimi vplivi, ampak je tudi prostor, v katerem zadovoljujemo svoje potrebe in si ga ustvarimo oziroma uredimo po svojih željah in tako v fizičnem kot tudi doživljajskem pogledu, vpliva na doživljanje starosti in staranja. Preselitev v dom za stare ljudi pomeni, da se mora človek navaditi oziroma v celoti sprejeti domski način življenja, ki pa je lahko povsem drugačen od načina, kakršnega je bil človek navajen, ko je še živel v domačem okolju (Kornhauser in Mali, 2013, str. 321 - 323). Torej, če ponazorim s primerom, človek je lahko pred odhodom v dom živel na deželi, kjer je morda imel svojo zemljo, manjši vrt, kjer si je lahko pridelal zelenjavo za lastne potrebe, kuhal po lastnih željah in imel tudi nekaj domačih živali, ki so mu krajšale čas in pripomogle k temu, da ni bil osamljen. Ko pa ta človek preide v institucionalno oskrbo, mora svoj dosedanji način življenja in stvari oziroma živali, s pomočjo katerih se je počutil domače, pustiti za seboj in sprejeti nov način življenja, ki se od prejšnjega v več vidikih razlikuje.

1.2. Potrebe starega človeka

Potrebe, ki jih imamo ljudje v življenju, se v osnovi delijo na primarne in sekundarne oziroma biološke in psihološke. Pod primarne štejemo zlasti instinktivne in so splošne za vse človeštvo (lakota, žeja, potreba po kisiku ...). Sekundarne potrebe so pridobljene oziroma priučene in navadno niso tako intenzivne kot primarne, vendar zaradi socialne narave človeka pogostokrat tudi te postanejo življenjska nuja. Nekatere izmed teh sekundarnih potreb so generične, kar pomeni, da so značilne za človeka nasploh (potreba po ljubezni, ugledu, delu ...). Življenje v domovih za stare ljudi poteka ciklično, ko ljudje prihajajo in odhajajo in jih v ustanovi razvrščajo zlasti glede na zahtevnost nege, ki jo potrebujejo. Starostniki v teh ustanovah dobro zadovoljujejo svoje primarne potrebe, pomanjkljivosti pa se pokažejo pri zadovoljevanju sekundarnih potreb. V domovih za stare ljudi nikakor ni posebnih ovir, s katerimi bi namenoma poskušali stanovalce ovirati pri zadovoljevanju sekundarnih potreb, le način delovanja ustanove ni usmerjen k tem potrebam (Cafuta, 1997, str. 143 - 144).

Ramovš (2003, str. 66 - 68) poleg biološke in psihološke potrebe človeka našteva še štiri razsežnosti, ki bistveno vplivajo na podobo človeka in te so:

- duhovna razsežnost, ki temelji na človekovemu dojetanju samega sebe kot osebe in orientaciji v ekološki celoti prostorsko-časovne stvarnosti (svoboda odločanja in odgovornost za sprejete odločitve);
- medčloveško družbena razsežnost, v katero sodijo povezave med ljudmi na ravni temeljnih odnosov;
- zgodovinsko kulturna razsežnost, ki obsega človekov individualni razvoj od spočetja do smrti, in jo lahko opazujemo na človekovi učljivosti, ustvarjalnosti ter doseženem napredku ter
- eksistencialna oziroma bivanjska razsežnost, ki zajema človekovo spraševanje po smislu posameznega dejanja ali situacije oziroma človekovo iskanje smisla življenja na splošno.

Poznavanje in upoštevanje potreb, ki jih človek ima, je pogoj za kakršnokoli smiselno delo z ljudmi in za ljudi, poleg tega pa se tudi kakovost človekovega življenja meri po tem v kolikšni meri in v kakšni skladnosti so vse te potrebe zadovoljene. Tudi če so na eni strani določene potrebe še tako dobro zadovoljene, na drugi strani pa določene druge zanemarjene, lahko to privede do življenjskih motenj oziroma izniči vse zadovoljstvo obstoječe zadovoljitve (Ramovš, 2003, str. 87 - 88).

Še posebej bi se navezujoč na domače živali v domovih za stare ljudi oziroma domače živali starih ljudi na splošno lahko oprli na tri potrebe, ki jih navaja Ramovš (2003, str. 93 - 113) in to so potreba po ohranjanju telesne, duševne in delovne svežine; potreba po doživljanju smisla starosti ter potreba po osebnem medčloveškem odnosu. Potreba po ohranjanju telesne, duševne in delovne svežine je zelo pomembna potreba, za katero je potrebno skrbeti in jo ohranjati v vseh obdobjih življenja, v starosti pa še posebej. Prav dejavno življenje je pomembna sestavina mladostne svežine v starosti, tako pa so tudi telesna, duševna in delovna zmogljivost tesno povezane z zadovoljevanjem višjih nematerialnih socialnih potreb. Kakovostna starost je torej delovna, dejavna, razgibana in ustvarjalna. V okviru potrebe po doživljanju smiselnosti starosti je zelo pogosto vprašanje, ki nastopi v tem življenjskem obdobju človeka, kaj je sploh smisel življenja. Osnovna človekova energija v življenju je volja do smisla, kajti če ta deluje, omogoča tudi uporabo mnogih drugih človekovih sil, če pa je ta volja zavrta, pa postanejo neučinkoviti tudi vsi drugi viri človeške energije. To pomeni, da star človek, ki ne doživlja smisla svoje starosti, ostane brez energije za opravljanje številnih nalog, ki bi jih sicer še lahko zmožel. Kogoj (2004, str. 750 - 751) navaja, da je v študiji Kostnapfel 48 odstotkov starostnikov izrazilo, da so naveličani življenja, najpogosteje pa so bili to stanovalci domov za stare ljudi. Upadel jim je interes in zanimanje do dogajanja in takšen občutek naveličanosti življenja se

lahko stopnjuje tudi v samomorilne misli, poskuse ali pa celo uspešne samomore. Seveda to ni nujno, je pa veliko starejših, ki zaradi naveličanosti zgolj pasivno pričakujejo smrt kot odrešitev.

Potreba po osebnem medčloveškem odnosu je najbolj pereča nematerialna potreba človeka v starosti, saj je osamljenost v starosti ena izmed najhujših tegob. Posledice osamljenosti se lahko kažejo tudi na zdravju človeka: človek zaradi osamljenosti izgubi tek in spanec, posledično pa ga lahko zaradi šibkosti prizadenejo številne bolezni. Opazno je, da se po prihodu v dom nadpovprečno dvigne smrtnost, tudi pri ljudeh, ki so bili pred odhodom v dom zdravi (Ramovš, 2003, str. 98 - 105).

1.3. Naveza žival – človek skozi zgodovino

Ljudje smo več kot 99 odstotkov človeške zgodovine preživel v lovsko-nabiralniških združbah, popolnoma povezani z drugimi organizmi, kar nakazuje, da je bila evolucija človekovih odzivov do živali izoblikovana v teh interakcijah. S pomočjo poslikav na stenah jam in drugih umetniških del naših prednikov lahko ugotovimo, da so živali v njihovem življenju imele zelo pomembno vlogo. Odnos med človekom in živaljo je dolgotrajen in vzdržljiv. Nedavne genetske analize nakazujejo, da se je so-evolucija psov in ljudi začela pred približno 32.000 leti. Zaradi te so-evolucije in procesa udomačitve je sposobnost človeka, da komunicira s psom, postala mogoča. Psi imajo edinstveno sposobnost prilagoditve svojega obnašanja in odzivov neverbalnim znakom, ki jih dobijo od človeka. Nedavna raziskava je pokazala, da dejanje, ko pes lastnika gleda, sproži povišano izločanje hormona oksitocina pri lastniku. Psi, katerim so dali eksogeni oksitocin, so svoje lastnike opazovali pogosteje, v teh interakcijah pa so se ravni oksitocina povišale tudi pri lastnikih. To nakazuje na obstoj medvrstne pozitivne povratne zanke (Amiot, Bastian in Martens, 2016, str. 552 - 553). Zanimivo je tudi izpostaviti najdbo najstarejših okostij človeka in psa, katera so stara približno 12.000 let, in so bila najdena v severnem Iranu ter Iraku. Pokopana sta bila tako, da je človeško okostje objemalo pasje, kar nakazuje na prijateljski odnos med človekom in živaljo (Marinšek in Tušak, 2007, str. 7).

Naša zgodovina z mačkami še ni popolnoma znana. Večina raziskovalcev na tem področju verjame, da so bile mačke prvič udomačene v starodavnem Egiptu, vendar novejša raziskava nakazujejo, da naj bi bile mačke udomačene že mnogo prej, in sicer pred približno 10.000 leti (Amiot, Bastian in Martens, 2016, str. 552 - 553). Prvotno naj bi v starodavnem Egiptu služile kot preganjalci škodljivcev, kasneje pa so jih Egipčani zapirali v templje in redili v religiozne namene (Marinšek in Tušak, 2007, str. 7).

Od kod izvira ta privlačnost do živali oziroma vsaj to zanimanje za njih? Ena izmed najbolj uporabljenih teorij, ki to zanimanje pojasnjuje, je hipoteza biofilije. To je koncept, ki ga je zasnoval Wilson. Ta koncept trdi, da je bilo preživetje Homo sapiensa bistveno odvisno od budnega in pozornega opazovanja oziroma nadzora živalskega in rastlinskega sveta, ravno zaradi so-evolucije človeka z živalmi. Wilson je prišel do odkritja, da so človekovi možgani strukturirani tako, da namenjajo selektivno pozornost drugim vrstam življenja, kot rezultat pa ima kontakt z drugimi vrstami, tako rastlinami kot živalmi, pomemben vpliv na kognicijo, zdravje in dobro počutje (Wilkes, 2009, str. 21 - 22).

So-evolucija živali in ljudi je bila opazovana v različnih kulturah in kontekstih kar nakazuje, da je to univerzalen človeški pogon. Ljudje si v različnih kulturah in socialnih razredih lastijo živali, vendar pa vrsta odnosa s temi živalmi variira od kulture do kulture (Amiot, Bastian in Martens, 2016, str. 553).

1.4. Vpliv živali na človeka

Tovarištvo med človekom in živaljo je v teoriji oddaljeno od socialne podpore, ki je zunanega značaja, poseduje pa lastnosti notranjega značaja v obliki zadovoljstva, sprostitve, necenzurirane spontanosti in rekreacije, kar vse prispeva k boljši kvaliteti življenja (McNicholas, idr., 2005, str. 1253). Čeprav odnosa z živaljo ne moremo enačiti z odnosom s človekom, oziroma ga celo nadomestiti, številne raziskave vseeno kažejo, da dostop do živali oziroma biti lastnik živali, pozitivno vpliva na emocionalno zdravje človeka. Živali so lahko odlična družba, starim ljudem lahko dajejo občutek pomembnosti, prinašajo smisel v njihovo življenje in jih ohranjajo aktivne ter nasmejane. Mnogi stari ljudje se z živalmi pogovarjajo kot s človekom in so prepričani, da živali zaznavajo njihove občutke in počutja. Študije so pokazale, da od 70 do 93 odstotkov lastnikov domačih živali le te vidi tudi kot družinske člane, mnogi pa jih dojemajo tudi kot svoje otroke, saj z njihovo pomočjo nenehno dostopajo do nezapletene naklonjenosti, ki jo navadno starši izmenjujejo z majhnimi otroci. Poleg vsega tega so domače živali pogostokrat tudi odličen način, da se človek združuje z drugimi ljudmi, saj je žival lahko tema pogovora oziroma na splošno k sebi privablja druge ljubitelje živali. Ker žival človeka ne obsoja in mu ne daje občutka nekoristnosti, lahko služi kot odličen prijatelj, ki človeku daje občutek vrednosti (Schmall in Pratt, 1986, str. 44).

1.4.1. Vpliv živali na fizično zdravje

Obstajajo številne raziskave in študije, ki dokazujejo pozitivne vplive živali na fizično zdravje človeka. Ena izmed najbolj znanih demonstracij povezave med živaljo in zdravjem človeka, je

študija Friedmanna in njegovih kolegov iz leta 1980. Zajemala je študijo 92 ljudi, ki so doživeli srčni infarkt. Od preživelih, ki so nato živeli še vsaj eno leto, jih je bilo kar 28 odstotkov lastnikov domačih živali in zgolj 6 odstotkov preživelih, ki niso bili lastniki domačih živali. Ti rezultati so spodbudili številne nove raziskave. Pokazalo se je, da na primer božanje psa oziroma katere koli druge živali ali pa celo samo gledanje rib v akvariju, znižuje krvni tlak in raven stresa. Najbolj prepričljiva raziskava na tem področju je bil poskus s hipertenzivnimi borznimi posredniki, med katerimi so nekateri naključno božali živali, drugi pa ne. Šest mesecev kasneje se je pokazalo, da je skupina borznih posrednikov, ki so božali živali, v stresnih situacijah imela nižji krvni tlak v primerjavi s skupino, ki živali niso božali (Herzog, 2011, str. 237).

Eden izmed načinov, kako lahko prisotnost živali znižuje stres, je preko nevrokemičnih odzivov, ki povečujejo sposobnost obvladovanja stresa. Raziskave so tako pri ljudeh kot pri psih pokazale porast oksitocina, dopamina in endorfinov, ko so v pozitivnem odnosu en z drugim (na primer božanje psa). Za primerjavo, med branjem knjige je bila sprostitvev teh nevrokemičnih snovi bolj skromna. V kontekstu zmanjšanja možnosti nastanka bolezni ob prisotnosti živali lahko omenimo pse, ki imajo sposobnost zaznavanja bolezni pri človeku. Takšni psi so posebno trenirani, da pri človeku zaznajo rakavo obolenje v začetnem stadiju, napovejo epileptični napad ali opozorijo na hipoglikemična stanja osebe (Amiot, Bastian in Martens, 2016, str. 554 - 555).

Na podlagi strokovne literature obstajajo določeni dokazi, da se ob pozitivni izkušnji z živaljo ravni kortizola (stresnega hormona) v krvi znižajo, in da lahko to posledično vpliva na zmanjšano možnost nastanka kardiovaskularnih obolenj, živali pa lahko blažijo tudi avtonomne odzive na akutni stres (Sehr, idr., 2013, str. 55). Poleg tega prisotnost živali spodbuja tudi pravilno dihanje, poveča apetit, sprosti mišice, lajša bolečine, krepi imunski sistem in prispeva k bolj zdravemu življenjskemu slogu (Akerman, 2014, str. 42). Prehod v tretje življenjsko obdobje prinaša ljudem številne bolečine, izgubljata se mišična masa in fina motorika. S sprehodi z živaljo, božanjem oziroma česanjem živali, pa se ta proces upadanja sposobnosti lahko upočasni oziroma se stanje v določenih primerih lahko tudi izboljša (Novak in Sudec, 2015, str. 33).

Kot pravi Ramovš (2003, str. 95 - 98) se ljudje po upokojitvi načeloma gibljejo vse manj. Pomembno je, da se človek vsak dan dobro razgiba ter obremeni svoj organizem z dovolj telesnega napora. Z vidika kakovostne starosti je potrebno vse življenje uravnovešeno skrbeti za svoje telesno in duševno zdravje. Pogosto pa ljudem, še posebej v pozni starosti, primanjkuje

motivacije za redno telesno aktivnost. Žakelj (2007, str. 6) navaja, da poznamo dve vrsti motivacije in sicer:

- zunanjo, za katero je značilno, da pričakujemo pohvale oziroma nagrade ali pa se bojimo kazni in
- notranjo za katero pa je značilno, da nekaj počnemo na podlagi naših lastnih želja in veselja do nečesa, brez vpliva okolice.

Zunanja motivacija se s staranjem začne umikati notranji motivaciji, saj se starejši ljudje vedno bolj zanimajo za eksistencialna in duhovna vprašanja, sprašujejo se o smislu življenja, kar je povezano z njihovo zmanjšano socialno vlogo in pričakovanjem konca življenja.

Pri motivaciji za gibanje starega človeka lahko na pomoč priskočijo domače živali. Serpellova longitudinalna študija, pa čeprav se ni osredotočala samo na stare ljudi, je dokazala, da so ljudje po pridobitvi psa povečali svoj čas vsakodnevne hoje, Sieglova študija pa je dokazala, da stari ljudje vsakodnevno preživijo v povprečju 1,4 ure zunaj, skupaj s svojim psom. Skratka, telesna aktivnost je nujno potrebna za človekovo zdravje. Igra ključno vlogo pri preprečevanju zloma kolkov in je bistven element kardiovaskularnih zdravstvenih programov. Zdi se, da dajejo živali motivacijo odraslim različnih starosti pri redni vadbi na prostem ali v notranjih prostorih, kar prispeva k boljšemu zdravju (Robinson in Waltham Centre for Pet Nutrition, 1995, str. 27).

1.4.2. Vpliv živali na psihično zdravje

»Živali k dobremu čustvenemu počutju človeka pripomorejo veliko, saj nas imajo rade in nam omogočajo ljubezen, lahko igrajo vlogo prijatelja, zaupnika, prijatelja v igri in družabnika, s pomočjo živali se naučimo določenih spretnosti, pomagajo nam vzpostaviti zaupanje, avtonomnost, odgovornost, kompetenco in empatijo do drugih« (Novak in Sudec, 2014, str. 32 - 33).

Že samo razmišljanje o svoji domači živali ima lahko psihološke koristi. Eksperimenti so pokazali, da lastnik ob prisotnosti domače živali občuti močnejše občutke aspiracije in samoučinkovitosti pri doseganju osebnih ciljev. Epidemiološke in longitudinalne študije so pokazale pozitivne povezave med prisotnostjo živali in človekovim dobrim počutjem. Za primer vzemimo 10 mesečno prospektivno študijo, pri kateri so novi lastniki domačih živali poročali o občutnem zmanjšanju blažjih zdravstvenih težav v obdobju prvega meseca po pridobitvi domače živali. Ta efekt je bil pri lastnikih psov po desetih mesecih še vedno prisoten, hkrati pa so poročali tudi o izboljšani samopodobi. Ugotovljeno je bilo tudi, da živali

pomirjajoče vplivajo na ljudi z demenco in za člane družine, ki za te ljudi skrbijo (Amiot, Bastian in Martens, 2016, str. 555).

Raziskovalci so potrdili tudi številne druge pozitivne psihološke koristi sobivanja z živalmi. Študije so dokazale, da imajo lastniki živali bolj pozitivno samopodobo, občutijo bolj pozitivna razpoloženja, so bolj ambiciozni in na splošno bolj zadovoljni z življenjem in manj osamljeni (Herzog, 2011, str. 238).

Bark in njegovi kolegi so zasnovali enoletno študijo, ki je vključevala geriatrične bolnike s shizofrenijo. V obdobju 12 mesecev se je 10 bolnikov družilo s psom oziroma mačko v štiriurnih tedenskih srečanjih, to skupino pa so primerjali s kontrolno skupino 10 bolnikov, ki so v enakem obdobju brali in debatirali o tekočih novicah. Skupina, ki se je družila s psom oziroma mačko je pokazala bistveno izboljšanje v socialnem funkcioniranju, kontroliranju impulzov in dnevnih aktivnosti (Stanley-Hermanns in Miller, 2002, str. 73).

1.4.3. Vpliv živali na vzpostavljanje socialnih stikov

Starejše ljudi pogostokrat pestijo občutki osamljenosti. Osamljeni pa niso njuno samo tisti, ki živijo sami ali tisti, ki so izgubili vrstnike, partnerje ali sorodnike, temveč so lahko osamljeni tudi ljudje, ki živijo skupaj z drugimi, kot na primer v domu za stare ljudi (Kogoj, 2004, str. 750). Osamljenost nas opozarja, da je človek v osnovi socialno bitje in lahko osamljenost posledično opredelimo kot osnovno človekovo čustvo. Težava je v tem, da je dolgo let družba osamljenost naravno pripisovala k staranju, kot da je to le del starosti in značilnost vsakega starostnika. Šele zadnjih dvajset let se je v strokovnih krogih pričelo drugačno razmišljanje. Pomembno je poudariti tudi paradoks, ko se človek v družbi počuti osamljenega, ko je sam pa ne, zato je potrebno osamljenost razumeti kot subjektiven fenomen. Tako je paradoks posledica neupoštevanja osebnih značilnosti posameznika in njegovega čustvenega doživljanja sebe in sveta (Mali, 2002, str. 319). Skratka, osamljenost ni samo želja po družbi temveč je tudi občutek, da si odrezan od ljudi oziroma odtujen od njih. Človek pogreša predvsem intenziven emocionalni odnos in intimnost, zato se osamljeni ljudje v sebi pogosto čutijo prazne. Po Jenny de Gierveld je osamljenost fenomen, ki je sestavljen iz treh ravni:

- prva raven je najbolj prepoznavna po elementu prikrajšanosti, kateri je povezan z občutkom odsotnosti intimne povezanosti in z občutkom praznine ter zapuščenosti;
- drugi element je povezan s časovno perspektivo in se nanaša na vprašanje, do katere mere bi stanje osamljenosti lahko spremenili;

- zadnja, tretja dimenzija, pa vsebuje številne čustvene vidike osamljenosti kot so žalost, krivda, obup in frustracija (Touzery S., 2006, str. 53 - 54).

Torej, starejši bodo lahko zadovoljno živeli dokler bodo imeli ohranjene socialne stike, ki jim omogočajo občutek varnosti (Kogoj, 2004, str. 750).

Wilkes (2009, str. 29 - 30) navaja ugotovitve Messenta, da so lastniki psov, ki le te sprehajajo po parku, v povprečju deležni več pogovorov z drugimi ljudmi kot tisti ljudje, ki se tam sprehajajo sami in prav tako ti pogovori trajajo dlje časa, če je prisoten pes. V nekem smislu deluje kot nekaj, kar prebije led z neznancem. Tema pogovora največkrat teče o samem psu, ki ga tekom pogovora sogovorniki v večini primerov tudi božajo.

Novak in Sudec (2015, str. 33 - 34) navajata, da si človek včasih za zadovoljitev potreb po druženju lahko omisli domačo žival. Pogostokrat drugi ljudje menijo, da ima človek žival zato, da bi z njo nadomestil druge družbene stike z ljudmi, vendar temu ni vedno tako. Številne raziskave dokazujejo, da domače živali pomagajo izboljšati že obstoječe socialne odnose z ljudmi. Žival je lahko v vlogi:

- družabnika, kar je tudi najpogostejša vloga domače živali, pri kateri ima lastnik z živaljo poseben odnos in je nanjo navezan;
- socialnega katalizatorja, kjer žival deluje kot prehodni objekt oziroma vezivno tkivo. To pomeni, da človek s pomočjo živali vzpostavi nek socialni stik in ta stik tudi ohranja;
- pomočnika, saj žival v stresnih situacijah lahko pomirja in
- pomočnika v travmatičnih situacijah, saj se lahko človek v času krize zapre sam vase in ne vzdržuje osebnih stikov, zato mu lahko žival nudi oporo, ker ga v tistem trenutku ne obsoja, ampak ga zgolj samo posluša, poleg tega pa žival ne more izdati skrivnosti, ki ji jih človek zaupa.

1.5. Domače živali v domovih za stare ljudi

V mnogih domovih po Sloveniji v veliki meri izvajajo terapije s pomočjo živali. Terapija s pomočjo živali omogoča zdravljenje oziroma rehabilitacijo bolnikov z akutnimi in kroničnimi boleznimi ter vpliva na več ciljev: povečanje moči človeka, povečanje vztrajnosti, gibljivosti sklepov, ravnotežja itd. Hkrati se izboljša tudi psihično področje: grajenje odnosov, povečanje zaupanja, motiviranost, zmanjševanje stresa itd. Primer terapije: prostovoljec pripelje svojega psa v dom in tam skupaj z delovnim terapevtom pomaga stanovalcu, ki s težavo opravlja naloge fine motorike (Novak in Sudec, 2015, str. 35).

Nekateri domovi po Sloveniji imajo tudi stalne domače živali, kar pomeni, da so le te v domu stalno prisotne in ne pridejo samo občasno, tako kot na primer terapevtski psi. Eden izmed teh domov je tudi Dom Tisje. Na primer, v letu 2007 so imeli v enoti Črni Potok v domu tri morske prašičke in stanovalka je takole opisala sodelovanje z njimi: » [v]sako jutro že ob 5. uri odidem na enoto Nagelj. Najprej prezračim prostor, očistim kletko, zamenjam žaganje, morskoga prašička Miška nahranim s solato, krmo in briketi, nalijem mu čiste vode. Na koncu ga vsaj 20 minut crkljam in za sabo očistim še okolico. Vse skupaj traja 45 minut. Od 5.45 do 6.40 opravim enako delo na enoti Grajske gospe, kjer stanujem tudi jaz. Za razliko, da sta tukaj kar dva morska prašička, Tačka in Cofko. Stara sta 3 leta. Cofko je samec, bele barve in nanj sem še posebno močno navezana. Tačka je samica, ki je skotila že 9 mladičev, v naslednjem mesecu zopet pričakujemo mladino. Njen prvi mladiček je Miško, ki stanuje na enoti Nagelj, ostale mladiče smo oddali delavkam, ki so si želele morske prašičke. Tudi v zgodnjih večernih urah opravim enako delo. To imam za hobi, za kratek čas, jaz jih imam zelo rada, na njih sem zelo navezana, z njimi se veliko pogovarjam. Bojim se le, da mi ne bi kdo umrl prej kot jaz. Lepo mi je, ko grem po hodniku in že slišim vik, vik, to je znak, da me začutita in prepoznata. Občutek, da je človek sprejet in nekomu potreben, četudi preko živali, lahko daje življenju velik smisel« (Ozimek, 2007, str. 7).

Stari ljudje, ki so ljubitelji živali, se v domu zaradi njih bolj sprostitjo in se počutijo bolj varne, prav tako pa ohranjajo dobro počutje v telesnem, socialnem in psihološkem pogledu (Novak in Sudec, 2015, str. 36). Številne študije kažejo, da živali v institucijah delujejo proti sindromu izgorevanja. Mnogi zaposleni v domovih za stare so opazili, da se viša frekvenca obiskov (Akerman, 2014, str. 42).

V domovih za stare ljudi je za fizično oskrbo stanovalcev večinoma dobro poskrbljeno, pri skrbi za psihično zdravje pa se temelji nekoliko zamajajo, saj zmanjka tako časa kot tudi denarja. Živali v tem primeru predstavljajo nadomestne negovalce in prijatelje. Veliko starejšim ljudem žival lahko nadomešča otroke, vnuke in druge družinske člane, kateri jih poredko obiskujejo. S pomočjo živali lahko veliko uspešneje in hitreje opravimo proces integracije novega stanovalca v dom, proces mobilizacije k smiselnim aktivnostim, hkrati pa tudi zadovoljimo potrebe po naklonjenosti in nežnosti (Marinšek in Tušak, 2007, str. 97).

V tujini ima precej domov za stare ljudi že svoje živali, pri nas pa je to še neobičajno. V nekaterih domovih živali prihajajo na obisk, v drugih so stalno prisotne kot domače živali, ponekod pa imajo stanovalci tudi možnost, da s seboj v dom prinesejo svojo lastno žival, kar pa imajo stanovalci tudi sicer najraje, saj gredo veliko lažje v novo okolje s poznano živaljo, ki

ji lahko zaupajo, in se tam zaradi tega tudi bolje počutijo. V dunajskih domovih za stare ljudi so izvedli poskus obiskov živali v domu. Iz poskusa so dobili same pozitivne izkušnje na treh področjih:

- telesno področje, kjer je telesni kontakt z živaljo spodbudil aktivacijo mišljenja in sprostitve telesa;
- duševno področje, kjer stanovalcem pri pogovoru z živaljo ni bilo potrebno premagovati ovir, žival pa je ostala tema pogovora tudi kasneje z drugimi ljudmi, kar je vodilo h komunikaciji in spremembi socialnega vedenja;
- in na področju splošne aktivacije osebe (Marinšek in Tušak, 2007, str. 98 - 99).

1.6. Pomen domačih živali v življenju stanovalcev z vidika socialnega dela

Ker lahko s pomočjo živali razvijamo odnose, komunikacijo, odgovornost, omiljujemo oziroma preprečujemo stresne situacije, spodbujamo sprejemanje drugačnosti ali popestrimo vsakdanjik, je ta način dela pomemben tudi v socialnem delu. Ena izmed osnovnih nalog socialnega dela v domovih za stare ljudi je zagotoviti stanovalcem, da imajo vse, kar posameznik potrebuje za kakovostno življenje (Novak in Sudec, 2015, str. 37).

Mali (2008, str. 84 - 87) navaja naloge socialnega delavca v domu glede na fazo, v kateri pride star človek v stik z institucijo:

- pred prihodom stanovalca v dom;
- v času bivanja stanovalca v domu;
- ob odhodu stanovalca iz doma;
- za zagotavljanje dobre klime v domu in
- kot spremljevalec institucionalnega življenja stanovalcev.

Če se navežemo zgolj na živali, Novak in Sudec (2015, str. 37 - 38) navajata, da je pomembno, da socialni delavec človeka pred prihodom v dom dobro spozna, kar pomeni tudi, da raziskuje človekov vsakdanjik in živali na katere je navezan ter jih ima doma. Ob sprejemu v dom se morajo nekateri stanovalci ločiti od svojih domačih živali, kar jim lahko povzroča stisko, saj ima žival za stanovalca status družinskega člana. Uporabniku, ki ima doma žival, bi možnost, da bi to žival lahko pripeljal s sabo v dom, zagotovo ublažila stisko. Tudi kasneje zaposleni v domu življenje v domu poskušajo čim bolj približati prejšnjemu življenju stanovalca. Navzočnost živali na tem mestu lahko vpliva tudi na domače ozračje v ustanovi. V glavni meri je ključen medsebojni odnos med človekom in živaljo, kajti čim večja je navezanost, tem večja

je možnost za blagodejni učinek živali, večji blagodejni učinek pa pomeni bolj kakovostno bivanje ljudi v domovih za stare.

2. Formulacija problema

Menim, da je za vsakega posameznika selitev iz domačega okolja v institucionalno okolje velika sprememba v življenjskem slogu. Mnogi so bili tudi celo življenje navajeni živeti v stiku z živalmi in jim je to veliko pomenilo, nato pa so se le tem ob odhodu v dom morali odpovedati. Številni domovi poskušajo okolje prilagajati stanovalcem na vse možne načine, da bi v čim večji meri izpolnili raznolike potrebe stanovalcev in jim zagotovili kakovostno starost, tudi z uvajanjem domačih živali. Svojo prakso v četrtem letniku sem opravljala v enem izmed takšnih domov, kjer imajo kot domače živali zajčka in dve papigi. Ob pogovorih s stanovalci sem izvedela, da so na te živali zelo navezani, da jim dajejo občutek pomembnosti in da se v domu počutijo veliko bolj sproščeno in domače. Mnogi izmed teh stanovalcev, s katerimi sem se pogovarjala, so imeli doma tudi svoje domače živali, katere so ob odhodu v dom morali prepustiti v oskrbo drugim ljudem in so si želeli, da bi jih lahko pripeljali s sabo, vendar to ni bilo mogoče. Veliko pa jih je tudi izrazilo željo, da bi v domu radi imeli še kakšno žival, kot je na primer mačka.

Izkušnja na praksi in moja lastna ljubezen do ukvarjanja z živalmi sta me spodbudili, da to tematiko bolj podrobno raziščem. Številni domovi izvajajo aktivnosti s terapevtskimi živalmi, ki stanovalce zgolj obiskujejo, mene pa v raziskavi zanima, kakšna je vloga živali, katere so v domovih za stare ljudi kot domače živali stalno prisotne. Sama sem mnenja, da živali blagodejno vplivajo na človekovo počutje in zdravje ter da so stanovalcem v domovih za stare ljudi dodana vrednost. V diplomskem delu želim raziskati, kaj starim ljudem pomeni sodelovanje z domačimi živalmi v domu, kakšno vlogo imajo le te v njihovem življenju in kako vplivajo na njihovo počutje ter socialne stike. S tem želim poudariti pomembnost vezi med človekom in živaljo ter morda spodbuditi še več domov, da se odločijo za vpeljavo stalnih domačih živali.

2.1. Raziskovalna vprašanja

- Kakšne izkušnje so stari ljudje imeli z domačimi živalmi, ko so še živeli doma?
- Kaj staremu človeku pomeni sodelovanje z domačo živaljo?
- Kakšna je vloga domače živali pri počutju starega človeka?
- Kakšna je vloga domače živali pri vzpostavljanju socialnih stikov starega človeka?
- Kakšne so želje oz. predlogi starih ljudi glede domačih živali?

3. Metodologija

3.1. Vrsta raziskave

Raziskava je kvalitativna, saj sem zbirala besedne opise oziroma pripovedi kot osnovno izkustveno gradivo, poleg tega pa sem gradivo tudi analizirala na beseden način brez uporabe merskih postopkov, ki bi dajali števila (Mesec, 1997, str. 11). Raziskava je tudi eksplorativna oziroma poizvedovalna, saj sem raziskovala značilnosti novega pojava in področja problematike. Ker pa sem novo, neposredno izkustveno gradivo zbirala z izpraševanjem, je moja raziskava tudi empirična (Mesec, Rape Žiberna in Rihter, 2009, str. 80-84).

3.2. Teme raziskovanja

Teme, ki sem jih v mojem diplomskem delu raziskovala, so:

- izkušnje z domačimi živalmi v času bivanja v domačem okolju,
- pomen sodelovanja z domačo živaljo,
- vloga domače živali pri počutju starega človeka,
- vloga domače živali pri vzpostavljanju socialnih stikov in
- želje oz. predlogi stanovalcev glede domačih živali.

3.3. Merski instrument in viri podatkov

Kot merski instrument so mi bile v pomoč smernice za intervju, ki sem jih sestavila sama. Smernice za intervju so vezane in razdeljene na teme raziskovanja, ki so me zanimale, in obsegajo 16 vprašanj. Po potrebi sem tekom pogovora zastavljala tudi podvprašanja. Prvi sklop vprašanj se navezuje na izkušnje z domačimi živalmi v času bivanja v domačem okolju, drugi sklop se navezuje na pomen sodelovanja z domačo živaljo, tretji na vloge domače živali pri počutju starega človeka, četrti na vloge domače živali pri vzpostavljanju socialnih stikov in peti na želje oz. predloge stanovalcev glede domačih živali v domu. Smernice za intervju so na voljo v prilogi.

3.4. Enote raziskovanja – populacija in vzorec

Populacija moje raziskave so vsi stanovalci obeh enot Doma Tisje (Litija in Črni Potok), ki so v obdobju od 1. februarja 2022 do 28. februarja 2022 prebivali v domu že vsaj pol leta in se z domačimi živalmi tudi aktivno ukvarjali.

Ker je populacija za popoln opis prevelika, sem se odločila za vzorčenje. Vzorec je neslučajnostni priročni, saj sem intervjuvala sogovornike, h katerim so me napotile strokovne

delavke po njihovi lastni presoji. Moj vzorec obsega 8 stanovalcev (2 stanovalca in 6 stanovalk), ki se aktivno ukvarjajo z domačimi živalmi v domu.

3.5. Zbiranje podatkov

Zbiranje podatkov je potekalo od 1.2.2022 do 28.2.2022 v obeh enotah Doma Tisje (Litija in Črni Potok). Najprej sem se z zaposlenimi doma dogovorila za ustrezen datum srečanja s stanovalci, na dan izvajanja intervjujev pa so me delavne terapevtke napotile k stanovalcem. Pogovori so potekali individualno v mirnih prostorih brez motečih faktorjev. Na začetku sem se sogovornikom predstavila in jim obrazložila namen zbiranja podatkov ter namen same raziskave. Objasnila sem jim, da je sodelovanje v raziskavi prostovoljno in anonimno ter da lahko v katerem koli trenutku od raziskave tudi odstopijo brez posledic. Nato sem jih še enkrat sama povabila k sodelovanju v moji raziskavi in jih vprašala, če pogovor lahko tudi posnamem in hkrati poudarila, da bo posnetek uporabljen zgolj kot pripomoček pri pisanju moje raziskave. Podatke sem zbirala z metodo spraševanja preko delno standardiziranega intervjuja.

3.6. Analiza podatkov

Po opravljenih intervjujih sem pridobljene podatke kvalitativno obdelala. Najprej sem s pomočjo zvočnih posnetkov vse pogovore zapisala v Wordov dokument in gradivo s tem ustrezno uredila, nato sem vsakemu intervjuju pripisala svojo lastno črko, da sem jih pri kodiranju lažje ločila med sabo. Kasneje je sledil postopek klasifikacije in oblikovanja abstraknejših pojmov, tako da sem besedilo razčlenila na sestavne dele in s tem dobila enote kodiranja, ki sem jih označila s črko intervjuja in zaporedno številko (npr. A1, A2, A3 ...).

Nato je sledilo odprto kodiranje, kjer sem izjavam pripisala pojme, kategorije in propozicije (nadkategorije) ter vse skupaj za namen preglednosti uredila v tabelo.

Primer obdelave gradiva:

	IZJAVA	POJEM	KATEGORIJA	PROPOZICIJA
A1	Ja sem imela mucka	Maček	Mala domača žival	Izkušnje z domačimi živalmi v času bivanja v domačem okolju
A2	Sva se imela strašansko rada	Medsebojna ljubezen	Pozitivna izkušnja z domačo živaljo	Izkušnje z domačimi živalmi v času bivanja v domačem okolju
A3	To je me je čisto vse razumel, čeprav ljudje pravijo, da ne razume	Občutek, da te domača žival razume	Občutki ob sodelovanju z domačo živaljo	Izkušnje z domačimi živalmi v času bivanja v domačem okolju

A4	Sem ga imela kar nekaj let, sigurno kakšnih 12, dokler nisem v dom odšla	12 let	Krajše časovno obdobje	Izkušnje z domačimi živalmi v času bivanja v domačem okolju
-----------	--	--------	------------------------	---

Tabela 3.1. Primer odprtega kodiranja

Nato je sledilo osno kodiranje, s pomočjo katerega sem kategorije in podkategorije vseh intervjujev razporedila v hierarhični vrstni red.

5. Želje oz. predlogi stanovalcev glede domačih živali

Trenutne domače živali v domu

- Zadovoljna/en s trenutnimi domačimi živalmi (B48, C43, E48, F47, G42, H57)

Predlog glede domačih živali

- Domače živali mora imeti vsak dom (A41)
- Mačka kot domača žival v domu (A55, D33, D44, H52)
- Pes, ki bi bil navajen biti zunaj (H58)

Možnost, da bi stanovalec s seboj v dom lahko prinesel lastno domačo žival

- Nestrinjanje (B50, E49, F48, G43)
- Strinjanje (A56, D45, C45)
- Se strinja z idejo, vendar s pomisleki (H59)

Pogoj, da bi stanovalci lahko imeli svoje domače živali

- Žival ne bi smela trpeti in vsi stanovalci bi se morali strinjati glede domačih živali (C46)

Razlog za nestrinjanje

- Skrb, da bi domača žival zbolela (G44)
- Skrb, da bi bila domača žival v breme domu (H61, G45)
- Pomankanje prostora (G46)
- Skrb, da bi zbolel stanovalec oz. domača žival (H60)
- Strah pred boleznijo in nezmožnostjo skrbenja za domačo žival (B49)
- Domača žival je delikatna in vsaka zahteva individualno oskrbo (B51)
- Strah pred smrtjo domače živali oziroma prepri stanovalcev (B52)
- Vsi nimajo radi živali (E50)
- Preveč dela in živali (E51)
- Strah pred slabim ravnanjem z domačimi živalmi in prepri med stanovalci (F49)

Tabela 3.2. Primer osnega kodiranja

4. Rezultati

4.1. Izkušnje z domačimi živalmi v času bivanja v domačem okolju

Prva tema, ki sem jo v okviru moje raziskave raziskovala je kakšne izkušnje so stanovalci doma imeli z lastnimi domačimi živalmi v času bivanja v domačem okolju. Pri polovici intervjuvanih so bile domače živali v njihovem življenju prisotne daljše časovno obdobje, se pravi od otroštva pa vse do selitve v dom za stare ljudi (*»Jaz sem imela vedno živali.«* (H1)). Pri četrtini intervjuvanih so bile živali prisotne srednje dolgo časovno obdobje, saj so bile domače živali v njihovih življenjih prisotne šele, ko so prešli v samostojno obdobje življenja (*»Ja, dokler sem bila doma v bloku nisem morala imeti nič ne. Potem sva se pa z možem preselila v hišo na podeželje, sva pa lahko imela.«* (F1)). Pri zadnji četrtini intervjuvanih pa so bile domače živali prisotne zgolj krajše časovno obdobje, saj so bile prisotne samo v času otroštva ali pa manj kot 15 let (*»Uf, ja, ko sem bila še doma smo kmetijo imeli. Ko sem se pa poročila sem se pa preselila v blok, tam pa nisem živali imela.«* (G1)). Večinoma so v domačem okolju prevladovali male domače živali, kot so mačke, psi, kokoši in razne papige. V sklopu velikih domačih živali pa sta prevladovala govedo in drobnica. Trije intervjuvanci so opisali tudi izkušnjo druženja z domačimi živalmi, ki so bili last drugega, bodisi sosedov ali znancev (*»Smo se pa k sosedom hodili pocrklat z živalmi, ker oni so jih pa imeli«* (C1)).

Izkušnje z domačimi živalmi v domačem okolju so bile v večini primerov pozitivne. Spomini stanovalcev na domače živali so v večini lepi, spominjajo se bodisi prvih izkušenj z domačimi živalmi iz otroških let, bodisi kasnejših izkušenj druženja z domačimi živalmi (*»Kužku sem palico metal«* (E15)). Intervjuvanci opisujejo, da so jim bile izkušnje všeč, da je bila med njimi in domačimi živalmi prisotna medsebojna ljubezen, da je bilo čudovito, da so imeli vse kar so želeli itd. Zgolj dva intervjuvanca sta navedla tudi negativne izkušnje z domačimi živalmi (*»Ko sem še v službo hodila so mi bile kokoši malo v breme ja, ker sem morala biti doma.«* (F33), *»Psov sem se pa vedno bala.«* (C2)).

Občutki, katere so domače živali v domačem okolju vzbujale pri intervjuvancih, so bili v celoti pozitivni. Najpogosteje so poročali o občutku, da te domača žival razume (*»To je me je čisto vse razumel, čeprav ljudje pravijo, da ne razume.«* (A3)), o dobrem, prijetnem občutku (*»Lepo je v glavnem no, dober občutek.«* (E19)) in o občutku ljubljenosti (*»Ta me je tudi tako rada imela.«* (A15)). Poročali so tudi, da so se zaradi njih počutili koristne (*»Pa skrb, da skrbiš za nekoga in se potem dobro počutiš.«* (H24)) ter, da so bile domače živali v duševno oporo (*»Če ti je hudo, ti pomaga.«* (H21)).

V kontekstu skrbi za živali so večinoma poročali o hranjenju domačih živali, čiščenju njihovih bivalnih prostorov, tisti, ki pa so živeli v kmečkem okolju in so skrbeli tudi za večje domače živali, pa so poročali tudi o paši krav in pobiranju kokošnjih jajc. Z domačimi živalmi so se ukvarjali tudi tako, da so jih crkljali oziroma pestovali ali pa česali in obirali zajedavce z njihove kože (*»Crkljali smo se pa skos.«* (H16), *»Pa sem ga potem tudi malo počesala ali pa pogledala, če ima kakšnega klopa.«* (A9)). Živali so v njihovo življenje prinašale tudi neko rutino in zaposlitev (*»Zjutraj takoj, ko sem vstala, je maček k meni prišel.«* (H12)). Nekateri so poročali tudi o tem, da jim je žival predstavljala družbo, saj so tako imeli nekoga, s komer so se lahko pogovorili oziroma so jih dojemali kot sočloveka ali prijatelja (*»S papagajem sva se pa kar pogovarjala.«* (H18), *»Kot človek je bil, res.«* (A17)).

Ločitev od domače živali je za vse stanovalce predstavljala negativen dogodek v življenju. Poročali so o tem, da jim je bilo hudo in težko ob ločitvi (*»Jah, hudo mi je bilo.«* (A18), *»Včasih so mi tudi solze pritekale.«* (D19)), da so domače živali pogrešali (*»Sem jih pogrešala.«* (B18)) in da jim je po ločitvi nekaj v življenju manjkalo oziroma, da so se ločili od poznane rutine (*»Manjka ti nekaj, ker si bil toliko let navajen na neko življenje pa družbo.«* (F17)).

4.2. Pomen sodelovanja z domačo živaljo

Stanovalci se z domačimi živalmi v domu v povprečju ukvarjajo od 6 mesecev do 9 let. Podobno kot so to počeli v domačem okolju, tudi v domu za stare ljudi stanovalci za živali skrbijo tako, da jih hranijo in jim menjajo vodo. Za nekatere to predstavlja precej resno opravilo, saj se sami organizirajo tako, da zbirajo ostanke lastnih obrokov in le te kasneje nesejo domačim živalim (*»Jaz to zbiram, narežem na majhne koščke pa jim nesem.«* (H30)). Določeni poročajo tudi o tem, da domačim živalim kletke bodisi očistijo samostojno ali pa jim pri čiščenju pomagajo zaposleni v domu (*»Pa počistim mu vse vsak dan.«* (B21)). Stanovalci živali tudi radi božajo in crkljajo, mačke pa tudi redno pregledujejo za zajedavci in jim na kožuh nanašajo zaščito pred le temi (*»Jih pa crkljam skos.«* (H34)).

Živali v domu stanovalcem predstavljajo neko ustaljeno rutino. V večini so poročali tudi o svojem individualno strukturiranem dnevu, katerega del je predstavljalo vsaj enkrat dnevno obiskovanje domačih živali in skrb zanje. Določeni stanovalci se z živalmi raje ukvarjajo in zanje poskrbijo v dopoldanskem delu dneva, določeni pa jih obišejo popoldan (*»Zjutraj že takoj ob osmi uri sem pri njemu in ga pocrklijam.«* (A23)). To pomeni, da so domače živali za stanovalce tudi neke vrste zaposlitev. Stanovalci so poročali, da jim domače živali v domu krajšajo čas (*»V večini mi pomeni to, da mi krajša čas.«* (A32)) in da imajo neko obveznost ter

skrb (*»Pa neka obveznost je, ker moraš pucati.«* (B33), *»Da imaš neko skrb.«* (A33)). Poleg tega so poročali tudi o tem, da so jim domače živali v domu motivacija za gibanje, saj imajo zaradi njih razlog, da se gibljejo, poleg tega pa se razvedrijo in jih spodbudijo k delu (*»To se vsaj razvedrim malo, če grem tja, drugače pa kar ležim.«* (B30)).

Domače živali v domu stanovalcem služijo kot neke vrste družabniki, saj so poročali o tem, da se z njimi pogovarjajo (*»Ampak jaz se kar pogovarjam z njim.«* (A37)), da imajo občutek, da jih žival posluša (*»Me posluša in se počutim bolje.«* (A40)) in da so včasih lahko tudi kot nekakšno nadomestilo za obiske (*»Tudi namesto obiskov a ne.«* (H41)).

Odgovor na vprašanje, če jim je žival kdaj tudi v breme, je bil s strani vseh intervjuvancev negativen. Ravno nasprotno, živali so stanovalcem v pomoč (*»Duševno so mi pa zelo v pomoč.«* (H38)) in razvedrilo, saj so poročali o tem, da jih domače živali razvedrijo in v njih zbujajo veselje (*»Grem vedno z veseljem do njega.«* (B35), *»Se razvedrim, ko vidim kako skače in kako je vesel, kako me hoče malo poključati.«* (C29)).

4.3. Vloga domače živali pri počutju starega človeka

V okviru psihičnega počutja stanovalcev, ko so v stiku z domačo živaljo, so najpogosteje navajali, da čutijo lepe in tople občutke kot so veselje, sreča in zadovoljstvo. Poleg tega so navajali, da se čutijo ljubljene in razumljene s strani domačih živali (*»Me ima zelo rad.«* (A26), *»Da te nekdo razume.«* (E38)) in da se zaradi njih počutijo koristne (*»V glavnem, da imam nekoga, ki me potrebuje.«* (H36)). Določeni so navajali, da se ob prisotnosti živali pomirijo (*»Te me pa pomirjajo, ko tako mirno plavajo.«* (E30)) in da jim dotik mehke dlake živali veliko pomeni (*»Dotik dlake in mehke velike pomeni.«* (H44)).

V okviru samega gibanja stanovalcev so le ti navajali, da se gibljejo tudi zaradi domače živali. Nekateri so navajali, da se sprehajajo do domačih živali in nazaj (*»Seveda ja, grem na sprehod do njih.«* (C32)), spet drugi, da se razgibavajo med hranjenjem in čiščenjem bivalnih prostorov domačih živali (*»Se je treba pripognit, pa do tja priti pa spucati kletko pa hrano prinesiti.«* (B41)), ena izmed intervjuvank je celo opazila, da jo zaradi sprehajanja noge manj bolijo (*»Me potem manj noge bolijo, če hodim.«* (C33)). Zgolj ena stanovalka je poročala, da več gibanja zaradi domačih živali ne zazna (*»So mi na poti, ko grem ven tako, da ne bi rekla, da se zaradi tega še kaj več gibam.«* (G33)).

Samo vzdušje v domu za stare ljudi zaradi domačih živali so stanovalci opisovali kot domače (*»Spominjajo me na dom.«* (E34)) in da jim je vzdušje na splošno všeč (*»Mi je všeč vzdušje.«* (B42)). Opažajo, da so stanovalci v domu zaradi domačih živali zadovoljni, da je v domu

prisoten smeh in veselje (*»Pa kadar čisti tudi drugi pridejo zraven pa potem ta papiga skače od enega do drugega in je smeh in veselje.«* (C41)) in da se stanovalci z domačimi živalmi ukvarjajo ter zanje skrbijo (*»Tudi skrbijo za te živali a ne.«* (H50)). Poročali so, da domače živali v domu veliko pomenijo sploh stanovalcem, ki so imeli živali doma (*»Sploh takim, kot sem jaz, ker sem navajena iz preteklega življenja.«* (G38)).

Domače živali puščajo pozitiven vtis tudi na obiskovalcih doma, saj stanovalci poročajo, da obiskovalci domače živali božajo in se z njimi družijo skupaj s stanovalci doma (*»Pa včasih jih vidiš kako s sorodniki sedijo zunaj na sončku pa se pogovarjajo in božajo mačke.«* (E42)) ter da so domače živali na splošno atrakcija za obiskovalce (*»Na primer, ko sem tega zajčka pripeljal v kavarno ali pa na vrt so vis prišli zraven pa govorili "lejga zajčka, lejga zajčka", in ljudje to rabijo.«* (D38)).

4.4. Vloga domače živali pri vzpostavljanju socialnih stikov

Polovica intervjuvanih stanovalcev je poročalo o tem, da z navezovanjem stikov z drugimi nimajo težav, ostali tega niso omenjali. Ko so stanovalci skupaj z domačimi živalmi se v večini primerov pogovarjajo z drugimi sostanovalci, bodisi med skrbjo za živali ali pa preprosto ob druženju z njimi (*»Jih pa pride tudi več zraven pa ga gledajo in se pogovarjamo.«* (B43)). Nekateri se pogovarjajo tudi z zaposlenimi med skrbjo za domačo žival (*»Aja pa s tisto zaposleno, ki hrani ribice se tudi včasih malo pohecava.«* (E45)) ali pa z drugimi ljudmi na primer z obiskovalci v kavarni (*»Ali pa v kavarni tudi s kom drugim, ki je prišel na obisk takrat.«* (D42)).

Tema pogovora je največkrat sama domača žival. Pogovarjajo se bodisi o stanju domačih živali v domu (*»Ja če imajo za jest, pa kaj jim dam za jest, pa kje so, če jih ni.«* (H56)), ljubezni do domačih živali in o domačih živalih, ki so jih imeli v času bivanja doma (*»Ena gospa pravi, da jih ima zelo rada, pa mislim, da mi je rekla, da jih je tudi ona včasih doma imela.«* (B46)). Poročajo tudi, da včasih pogovor nanese na druge teme, kot so pogovor o družini in preteklih dogodkih (*»Pa kako smo včasih živeli pa mi ona o svojem sinu pripoveduje, pa kaj sva kaj po televiziji gledali, pa tako no.«* (G42)) ter pogovor o vremenu ali drugih vsakodnevnih stvareh (*»Kakšno je vreme pa tako, čisto vsakdanje stvari.«* (E47)).

4.5. Želje oz. predlogi stanovalcev glede domačih živali

Stanovalci so z domačimi živalmi v domu v večini zadovoljni. Nekateri so imeli tudi nekaj predlogov za domače živali, ki bi še lahko bile v domu. Večina si v domu želi mačka (*»Jaz bi rada videla, da bi imeli eno muco.«* (A55)), omenjen pa je bil tudi pes kot zunanja domača žival

v domu (*»Nebi se branila še kakšnega luštkanega kužka, ki bi bil stniran, da bi bil zunaj.«* (H58)).

Glede možnosti, da bi vsak stanovalac lahko s seboj v dom prinesel lastno domačo žival, so mnenja stanovalcev deljena. Polovica se s to idejo strinja (*»Uf ja, ko sem šla v dom bi pa z veseljem svojega mucka pripeljala s seboj.«* (A56)), ena intervjuvanka pod pogojem, da žival ne bi trpela in da bi se vsi stanovalci glede tega strinjali. Druga polovica pa se s to idejo ne strinja (*»Ne vem, če je to dobra ideja.«* (E49)) in navaja tudi razloge za nestrinjanje. Razlogi so različni, večino skrbi zdravje domače živali in samega stanovalca (*»Pa kaj zboli pa kdo ga bo rihtal.«* (G44)), nezmožnost skrbeti za žival (*»Pa lahko kaj zboliš in potem drug noben nebi skrbel za njih.«* (B49)), da bi žival bila v breme domu (*»Ali pa se naj meni kaj naredi pa bo spet komu v breme.«* (G45)), pomanjkanje prostora (*»Pa tudi prostora ni dovolj, da bi vsak imel.«* (G46)) in da bi se z živalmi slabo ravnalo (*»Eni jih božajo, drugi jih pa trudi brcnejo in bi bil potem samo kreg. Bolje da je tako kot je.«* (F49)).

5. Razprava

Ljudje si življenjski prostor, v katerem živimo, uredimo po lastnih željah in potrebah, ko pa človek pride v dom za stare ljudi pa se mora številnim stvarim, ki jih je bil prej navajen, odpovedati. Pogostokrat so ta stvar tudi domače živali. Vsi moji sogovorniki so v določenem delu življenja doma imeli domačo žival ali celo več njih. Nekateri so živeli na podeželju, kjer so lahko imeli velike domače živali, spet drugi so živeli bolj v mestnem okolju, kjer so v poštev prišle zgolj male domače živali. Pa vendar, vrsta domače živali ne igra bistvene vloge pri vplivu le te na dobrobit človeka.

Kot pravita Kornhauser in Mali (2013, str. 321 - 323), dom za stare kot institucija ni prilagojen celotni posameznikovi osebnosti, to pa je pomembno zato, ker bivalni prostor vpliva na doživljanje staranja in starosti. Torej je prehod v takšno novo oziroma drugačno okolje za človeka, ki je bil prej navajen celo življenje oziroma vsaj del življenja vsakodnevno sobivati z domačimi živalmi, stresno. Vsi sogovorniki, ki so se od svojih živali morali ločiti zaradi selitve v dom so ločitev opisali kot neprijetno in bolečo. Povedali so tudi, da se jim je bilo težko ločiti od poznane rutine in da jim je od takrat naprej v življenju nekaj manjkalo. Ob takšnih opisih lahko vidimo kako močno se človek lahko naveže na svoje živali in da te lahko doživlja tudi kot svoje družinske člane.

Določeni domovi, med katerimi je tudi Dom Tisje, poizkušajo bivalni prostor čim bolj približati domačemu okolju z vpeljavo domačih živali, kolikor seveda dopušča prostor in kolikor so izpolnjeni pogoji čistoče in varnosti. Domače živali stanovalcem v domu pomenijo veliko različnih stvari. Prvi izmed njih sta ti, da v njihovo življenje vnašajo neko poznano in pozitivno rutino in zaposlitev. Poznavanje smisla življenja in volja do smisla sta temeljni človekovi energiji, ki človeku omogočata uporabo tudi drugih človeških sil. Brez volje do smisla postanejo neučinkoviti tudi vsi ostali viri človekove energije, kar privede do tega, da star človek, ki ne doživlja smisla svoje starosti, ostane brez energije za opravljanje vsakodnevnih nalog in težje kljubuje starostnim težavam (Ramovš, 2003, str. 110). V tem pogledu domače živali stanovalcem doma v življenje zopet prinašajo nek smisel, saj imajo nekoga, za kogar morajo skrbeti, nekoga, ki jih pričakuje. Življene v domu lahko zelo hitro postane monotono, saj je posameznikom v večini odvzeta skrb za samega sebe, kar pa lahko vodi v razkroj lastne identitete, poleg tega pa se morajo stanovalci podrediti rutini in pravilom doma (Novak in Sudec, 2015, str. 36). Domače živali tako stanovalcem omogočajo, da si vsaj v nekem deležu dan prilagodijo po lastnih željah, poleg tega pa lahko izgubo popolne samostojnosti kompenzirajo s skrbjo za žival in s tem ponovno občutijo občutke koristnosti in vrednosti. Kot

pravi Ramovš (2003, str. 135) je v starosti izredno pomembno, da si človek oblikuje vsakdanji urnik. »V industrijski družbi vodijo človeka v srednjih letih tako rekoč iz minute v minuto služba in druge obveznosti. Zato ob vstopu v pokoj ni le naenkrat ves čas človeku osebno na razpolago, ampak postane življenje marsikomu napol prazno in napol kaotično, ko ni več od zunaj trdnih obveznosti iz ure v uro in iz dneva v dan« (Ramovš, 2003, str. 135). Torej je strukturiranje dneva z vključevanjem skrbi (dela) za domače živali izrednega pomena za kakovostno starost in življenje stanovalcev doma. Hkrati je bila rutina v zvezi s skrbjo za živali pri sogovornikih prisotna tudi tekom življenja pred odhodom v dom, torej lahko podobna rutina v domu človeka spomni na domače okolje.

Stanovalci v domu za živali skrbijo na različne načine. V večini primerov jih hranijo ali skrbijo za čistočo njihove pitne vode, nekateri skrbijo tudi za čistočo bivalnih prostorov domačih živali. Določeni posamezniki s pregledovanjem dlake skrbijo tudi za zdravje domačih živali, vsi pa jih redno božajo in se z njimi crkljajo. Tudi v tem primeru je skrb za živali v domu za stare ljudi zelo podobna skrbi za živali, ki so jo stanovalci izvajali v domačem okolju. Tudi doma so skrbeli za prehrano in zdravje domačih živali ter se z njimi družili in crkljali. Ohranjanje aktivnega vsakdanjika je bistvenega pomena in kot pravi Ramovš (2003, str. 96), je kakovostna starost delovna, dejavna in razgibana, saj človekova narava zahteva smiselno življenjsko delo. Delovna svežina je tista, ki ohranja mladostno svežino v starosti. Ob vsem tem delu, ki ga imajo stanovalci z domačimi živalmi v domu, bi marsikdo lahko pomislil tudi na to, da so te živali stanovalcem v breme ali pa da se čutijo prisiljene v sodelovanje in ukvarjanje z njimi, vendar je ravno nasprotno. Nihče od intervjuvanih domačih živali ne vidi kot breme, temveč jim je delo z njimi v veselje ali pa celo v oporo v duševnem smislu. Enako so z veseljem za živali skrbeli tudi v domačem okolju, pojavilo se je zgolj eno nasprotje, ki ga je izpostavila ena izmed sogovornic. Navedla je, da so ji bile domače živali v času bivanja doma nekoliko v breme. To razliko v doživljanju domačih živali v domačem okolju in v domu za stare pri tej dotični sogovornici bi lahko povezali s količino prostega časa. V domačem okolju ga zaradi opravljanja službe in ostalih obveznosti ni imela toliko, kot ga ima sedaj, ko stanuje v domu za stare ljudi.

Poleg vsega naštetega stare ljudi v domovih pogostokrat pesti tudi osamljenost, ta pa, kot pravi Akerman (2014, str. 41) v starosti zelo neugodno vpliva na človekovo duševnost, hkrati pa je znano, da potreba po osebnem medčloveškem odnosu sodi med najmanj zadovoljene potrebe starostnikov. V tem smislu lahko domača žival v domu služi kot družabnik. Novak in Sudec (2015, str. 34) pravita, da je žival kot družabnik najpogostejša vloga domače živali, lastnik pa ima z živaljo poseben odnos in je nanjo navezan. Sogovorniki so opisovali ta odnos z živaljo v

obliki preprostih pogovorov, kjer jim žival prisluhne, stanovalec pa se ji lahko izpove, brez da bi ga skrbelo, da bi ga žival obsojala ali pa skrivnosti, ki ji jih morda stanovalec zaupa, širila naprej.

Ne glede na pozitivne ali negativne izkušnje, ki so jih stanovalci doma imeli z domačimi živalmi v času bivanja doma, so bili opisani občutki, ki jih čutijo do domačih živali v domu za stare ljudi, pozitivni. Poročali so o občutkih sreče, zadovoljstva, veselja, topline in ljubezni. Podobne občutke so doživljali tudi pri stikih z domačimi živalmi v domačem okolju. Ta podatek je pomemben, saj ga lahko povežemo s številnimi študijami, ki so dokazale, da imajo lastniki živali bolj pozitivno samopodobo, občutijo bolj pozitivna razpoloženja, so bolj ambiciozni in na splošno bolj zadovoljni z življenjem ter manj osamljeni (Herzog, 2011, str. 238). Nekateri intervjuvanci se zaradi domačih živali počutijo bolj koristne, kar lahko povežemo s številnimi eksperimenti, ki nakazujejo, da lastniki ob prisotnosti domače živali občuti močnejše občutke aspiracije ter samoučinkovitosti pri doseganju osebnih ciljev (Amiot, Bastian in Martens, 2016, str. 555). Ugotovljeno je bilo tudi, da živali pomirjajoče vplivajo na ljudi z demenco in na člane družine, ki za te ljudi skrbijo (Amiot, Bastian in Martens, 2016, str. 555). Čeprav pri sogovornikih demenca še ni prisotna, vsaj ne v večji meri, se vseeno ob prisotnosti živali počutijo pomirjene in jim topel dotik dlake živali pomeni veliko. Pozitivni občutki, ki jih stanovalci doživljajo ob stiku z domačo živaljo, in pozitivno naravnana mentaliteta lahko vplivajo tudi na njihovo fizično zdravje. Raziskave so pokazale porast oksitocina, dopamina in endorfinov, ki povečujejo sposobnost obvladovanja stresa (Amiot, Bastian in Martens, 2016, str. 554 - 555). Lažje obvladovanje stresa in znižanje ravni kortizola v krvi lahko posledično vpliva na zmanjšano možnost nastanka kardiovaskularnih obolenj (Sehr, idr., 2013, str. 55). Ker prehod v tretje življenjsko obdobje s seboj prinese tudi številne zdravstvene težave in bolečine, lahko stari ljudje s sprehodi z živaljo, česanjem, božanjem in podobnim, proces upadanja fine motorike in proces izgube mišične mase izboljšajo ali pa upočasnijo (Novak in Sudec, 2015, str. 33). Stanovalci so v večini navajali, da so živali največkrat cilj njihovega dnevnega sprehoda, da se razgibavajo med čiščenjem njihovih bivalnih prostorov in skrbjo za hrano ter vodo, ena izmed intervjuvank pa je celo opazila, da jo noge zaradi rednega gibanja manj bolijo, kot so jo bolele prej. Gibanje je torej v tretjem življenjskem obdobju, kot lahko vidimo, izrednega pomena za ohranjanje kakovostnega življenja. O tem piše tudi Ramovš (2003, str. 95 - 96), saj pravi, da se po upokojitvi ljudje vse manj gibajo, z zmanjšano količino gibanja pridejo občutki oslabelosti in s tem boleznimi, kar človeka še bolj prisili k mirovanju. S tem se oblikuje začaran krog slabšanja stanja. Torej, »potreba po krepitvi in ohranjanju telesne,

duševne in delovne svežine je pristna temeljna človeška potreba, ki ji je treba vse življenje posvečati potrebno pozornost, v starosti pa še posebej« (Ramovš, 2003, str. 95). Tukaj so seveda domače živali lahko bistvenega pomena, saj stanovalec dajejo razlog za razgibavanje telesa in s tem pomagajo zadovoljevati omenjeno potrebo, ki je ključnega pomena za dostojno starost, ki si jo vsi zaslužijo.

Pri počutju stanovalcev igra bistveno vlogo tudi samo vzdušje doma za stare ljudi. Prostor, v katerem preživimo večji del svojega življenja, ni samo zaščita pred vremenskimi vplivi, ampak je tudi prostor v katerem zadovoljujemo svoje potrebe in si ga ustvarimo oziroma uredimo po svojih željah, tako v fizičnem kot tudi doživljajskem pogledu in vpliva na doživljanje starosti in staranja (Kornhauser in Mali, 2013, str. 321 - 323). Preselitev v dom pomeni, da mora stanovalec sprejeti domski način življenja. Kadar se v domu poudarjajo bolj elementi medicinske obravnave uporabnikov, deluje dom bolj po zakonitostih totalne institucije. Če pa se poudarja elemente socialne usmeritve, ki so usmerjeni k potrebam uporabnikov, njihovem aktivnem vključevanju v življenje znotraj institucije, je posledično elementov totalne institucije manj. V tem primeru ima življenje znotraj institucionalne ureditve več podobnosti z življenjem v skupnosti in z življenjem v domačem okolju (Kornhauser in Mali, 2013, str. 323). V raziskavi se je pokazalo, da je sogovornikom vzdušje v domu zaradi domačih živali všeč, pravijo, da je občutiti domačnost, opazajo, da so stanovalci veseli in zadovoljni ter da je na splošno v domu prisotnega več smeha in veselja ob družbi živali. To pomeni, da je bivalno okolje v domu zaradi domačih živali bolj usmerjeno k posameznikovim potrebam in njihovem aktivnem vključevanju ter delovanju, kar prispeva k boljšemu počutju tako stanovalcev kot tudi zaposlenih, saj po besedah Akermana (2014, str. 42), številne študije kažejo tudi na to, da živali v institucijah delujejo proti sindromu izgorevanja.

Prav tako pa Akerman (2014, str. 42) navaja, da številne raziskave in prav tako zaposleni opazajo, da zaradi živali narašča frekvenca obiskov po domovih. V okviru moje raziskave višanja frekvence obiskov ni možno potrditi, saj o teh opažanjih stanovalci niso poročali, so pa navedli, da opazajo zanimanje obiskovalcev doma za domače živali in da jih le te zelo privabljajo k sebi. Poročali so o tem, da opazajo stanovalce in njihove obiskovalce ob pogovorih skupaj v družbi domačih živali. Žival torej, kot pravi Wilkes (2009, str. 29 - 30 in 57), deluje kot nekaj, kar prebije led, da se pogovor z drugim človekom lahko začne. Hkrati je Messent v svoji raziskavi ugotovil tudi, da so lastniki psov, ki le te sprehajajo po parku, v povprečju deležni več pogovorov z drugimi ljudmi, kot tisti ljudje, ki se tam sprehajajo sami in prav tako ti pogovori trajajo dlje časa, če je prisoten pes. Novak in Sudec (2015, str. 34) takšno vlogo

živali poimenujeta kot socialni katalizator, kjer žival deluje kot prehodni objekt oziroma vezivno tkivo. To pomeni, da človek s pomočjo živali vzpostavi nek socialni stik in ta stik tudi ohranja. Čeprav v večini intervjuvanci v raziskavi navajajo, da z vzpostavljanjem stikov na splošno, zaradi njihove komunikativne narave nimajo težav, pa živali vseeno v največji meri pripomorejo pri komunikaciji z ostalimi stanovalci doma, v nekoliko manjši meri z zaposlenimi doma in v nekaterih primerih tudi z neznanimi ljudmi, kot so na primer obiskovalci doma. Naloga živali seveda ni, da bi nadomestila socialne stike, ki jih ima stanovalec doma z drugimi ljudmi, temveč da pomaga izboljšati in negovati že obstoječe socialne stike človeka (Novak in Sudec, 2015, str. 34). Tema pogovora je na začetku največkrat sama domača žival oziroma njeno stanje, sčasoma pa se tema pogovora razvije tudi na druga področja. Skratka, potreba po medčloveški povezanosti je najbolj pereča nematerialna socialna potreba v starosti in potreba po soljudeh je živa vse življenje. Če star človek te potrebe nima zadovoljene, je osamljen in osamljenost je danes ena od najbolj razširjenih in najhujših stisk (Ramovš, 2003, str. 98 - 105). Kot smo videli, lahko žival predstavlja družabnika oziroma zaupnika staremu človeku, mu stoji ob strani, ga razveseljuje, ne more pa nadomestiti pristnega stika s sočlovekom, ki ga potrebuje vsak, lahko pa grajenje takšnega odnosa s sočlovekom spodbudi.

Stanovalci Doma Tisje so v večini z domačimi živalmi v njihovih dveh domovih zadovoljni. Nekateri bi si v domu želeli še kakšno dodatno žival, najpogosteje so izpostavili mačko, na drugem mestu je bil domski pes, ki bi bil navajen živeti zunaj pred domom. Ob predstavljeni ideji, da bi vsak stanovalec s seboj v dom lahko prinesel lastno domačo žival, so bila mnenja deljena. Nekateri so se z idejo strinjali, drugi pa so našli razloge, zakaj se s to idejo ne strinjajo. Prvi izmed vseh razlogov za nestrinjanje s takšno idejo je skrb za zdravje domače živali in samega stanovalca. Stanovalce skrbi, da bi zbolela žival ali stanovalec sam, kar se potem poveže tudi z drugim in tretjim razlogom za nestrinjanje z idejo, ki sta strah pred tem, da stanovalec za svojo žival zaradi bolezni ne bi bil več zmožen skrbeti in da bi bila posledično zaradi tega žival v breme domu in zaposlenim. Navsezadnje stanovalce skrbi tudi pomankanje samega prostora v domu in slabo ravnanje z živalmi.

6. Sklepi

- Skrb za domače živali v domu za stare ljudi je zelo podobna skrbi, ki so jo stanovalci izvajali v domačem okolju.
- Občutki do domačih živali v domu so enaki oziroma podobni tistim, ki so jih stanovalci čutili do lastnih domačih živali v času bivanja doma.
- Ločitev od domače živali, zaradi selitve v dom za stare ljudi, je stanovalcem predstavljala stresen in negativen dogodek, saj so bili na svoje živali zelo navezani.
- Ne glede na pozitivne ali negativne izkušnje z domačimi živalmi v času bivanja doma, imajo vsi stanovalci do domačih živali v domu pozitivne občutke in mnenja.
- Domače živali v življenje stanovalcev prinašaj poznano in pozitivno rutino, ki je hkrati v nekaterih aspektih podobna rutini, ki so jo imeli doma.
- Domače živali stanovalcem prinašajo zaposlitev v domu in jim s tem krajšajo čas.
- Domače živali stanovalcem prinašajo občutke smisla življenja in občutke koristnosti, saj imajo nekoga, za kogar lahko skrbijo in nekoga, ki je od njih odvisen oziroma jih pričakuje.
- Domače živali pripomorejo k ohranjanju aktivnega in raznovrstnega dne stanovalca, saj si lahko dan organizirajo po lastnih željah.
- Domače živali s svojo vlogo družabnika pripomorejo pri premagovanju občutkov osamljenosti.
- Domače živali pri stanovalcih vzbujajo pozitivne občutke, ki dobro vplivajo na splošno duševno zdravje starostnika.
- Domače živali stanovalce pomirjajo s svojo navzočnostjo oziroma z dotikom njihove tople in mehke dlake.
- Domače živali stanovalce spodbujajo h gibanju, saj se le ti do njih sprehodijo ali pa se gibajo med skrbjo zanje.
- Domače živali v dom za stare ljudi prinašajo domačnost, toplino, veselje in smeh, to pa je pomembno, saj bivalni prostor vpliva na dožemanje starosti.
- Domače živali delujejo kot atrakcija za obiskovalce doma.
- Domače živali spodbujajo komunikacijo stanovalcev med seboj, z zaposlenimi in z drugimi, kot so na primer obiskovalci doma.
- Domače živali delujejo kot začetna tema pogovora stanovalcev, ki pa se potem razvije tudi v druge teme pogovora.
- Stanovalci Doma Tisje so s trenutnimi domačimi živalmi v domu zadovoljni.

- Stanovalci Doma Tisje si kot domačo žival v domu želijo tudi hišno mačko in zunanjšega psa.
- Polovica stanovalcev se z idejo, da bi lahko vsak stanovalec s seboj v dom prinesel lastno domačo žival strinja, polovica pa se s to idejo ne strinja.
- Razlogi za nestrinjanje z idejo, da bi lahko vsak stanovalec s seboj v dom prinesel lastno domačo žival, so: strah pred boleznijo živali oziroma stanovalca, strah pred nezmožnostjo skrbeti za žival, strah pred tem, da bi bila žival v breme domu, strah pred slabim ravnanjem z živaljo in pomankanje prostora v domu.

7. Predlogi

- Menim, da bi bilo dobro, če bi se še več domov po Sloveniji in po svetu odločilo za vpeljavo domačih živali, saj imajo le te velik pomen v življenju starih ljudi.
- Predlagam, da se to znanje o pozitivnih vplivih in pozitivnem pomenu domačih živali v domovih za stare ljudi predaja naprej tudi zaposlenim drugih domov po Sloveniji, na primer v obliki izobraževalnih seminarjev.
- Menim, da bi se bilo o vplivu in pomenu domačih živali v domovih za stare ljudi smiselno poučevati že tudi v okviru študija na fakultetah, kot je na primer Fakulteta za socialno delo, saj bi s tem študentke in študentje lahko pridobili dodatno znanje o zagotavljanju kakovostne starosti ljudem v institucionalnih oskrbah in s tem pridobili še kako pomembne kompetence kot strokovne delavke in delavci.
- Predlagam, da Dom Tisje na podlagi želj stanovalcev razmisli o možni vpljavi hišne mačke in zunanjega psa.
- Ker se v domu z domačimi živalmi ukvarjajo večinoma še dokaj pokretni in samostojni stanovalci menim, da bi bilo koristno stik z domačimi živalmi omogočiti tudi nepokretnim stanovalcem, ki brez pomoči, sami do živali ne morejo. Stike teh stanovalcev z domačimi živalmi bi na primer lahko omogočili s prostovoljci, ki bi jih bodisi pripeljali do domačih živali ali pa bi živali pripeljali na obisk v njihove sobe.
- V domu bi lahko ob domačih živalih organizirali druženje vseh stanovalcev, saj le te privabljajo ljudi in so lahko začetna tema pogovorov med stanovalci.

Predlogi za nadaljnje raziskovanje:

- V raziskavo bi bilo smiselno vključiti več stanovalcev različnih domov, kjer imajo domače živali, saj imajo različni domovi svojevrstne domače živali in bi s tem lahko pridobili raznovrstnejše podatke.
- Menim, da bi bilo smiselno intervjuje opraviti tudi z zaposlenimi doma (socialni delavci in delavke, delovni terapevti in terapevtke, negovalci in negovalke ...), saj bi lahko pomen živali v življenju stanovalcev videli tudi skozi njihovo perspektivo in s tem še lažje določili smiselnost uvajanja domačih živali v domove za stare ljudi.
- V raziskavo bi bilo dobro vključiti tudi stanovalce zaprtega oddelka za demenco, da bi lahko spoznali kakšen pomen imajo domače živali v njihovem življenju v domu.

8. Literatura

- Akerman, B. (2014). Aktivnosti in terapija s pomočjo živali - vpliv živali na počutje starejših. *Kakovostna starost*, 17(2), 41-43. Pridobljeno 23.04.2021 s <http://www.dlib.si/details/URN:NBN:SI:doc-ANB8IJCD>
- Amiot, C., Bastian, B., & Martens, P. (2016). People and Companion Animals: It Takes Two to Tango. *BioScience*, 66(7), 552–560. Pridobljeno 10.01.2022 s <https://www.jstor.org/stable/90007627>
- Cafuta, J. (1997). Starost in starostniki v domovih za stare. *Socialno delo*, 36(2), 141 – 146. Pridobljeno 21.04.2021 s <http://www.dlib.si/details/URN:NBN:SI:DOC-8V6Y2NWB/?euapi=1&query=%27keywords%3ddomovi+za+stare+socialno+delo%27&sortDir=ASC&sort=date&pageSize=25>
- Herzog, H. (2011). The Impact of Pets on Human Health and Psychological Well-Being: Fact, Fiction, or Hypothesis? *Current Directions in Psychological Science*, 20(4), 236-239. Pridobljeno 22.04.2021 s <http://www.jstor.org/stable/23045778>
- Kogoj, A. (2004). Psihološke potrebe v starosti. *Zdravniški vestnik*, 73(10), 749-751. Pridobljeno 27.04.2022 s <https://www.dlib.si/details/URN:NBN:SI:doc-SQPFFVB2>
- Kornhauser, A. & Mali, J. (2013) Priprava starega človeka na življenje v domu za stare ljudi. *Socialno delo*, 52(5), 321 – 350. Pridobljeno 20.04.2021 s <http://www.dlib.si/details/URN:NBN:SI:DOC-KGI8VVKO>
- Mali, J. (2002). Starost, emocije in emocionalno delo. *Socialno delo*, 41(6), 317–323. Pridobljeno 27.04.2022 s <https://www.dlib.si/details/URN:NBN:SI:DOC-MCCZ5OHR>
- Mali, J. (2008). *Od hiralnic do domov za stare ljudi*. Ljubljana: Fakulteta za socialno delo
- Marinšek, M. & Tušak, M. (2007). *Človek – žival: zdrava naveza*. Maribor: Založba Pivec
- McNicholas, J., Gilbey, A., Rennie, A., Ahmedzai, S., Dono, J.-A., & Ormerod, E. (2005). Pet Ownership And Human Health: A Brief Review Of Evidence And Issues. *BMJ: British Medical Journal*, 331(7527), 1252–1254. Pridobljeno 10.01.2022 s <http://www.jstor.org/stable/25455496>
- Mesec, B. (1997). *Metodologija raziskovanja v socialnem delu 2* (skripta). Ljubljana: Visoka šola za socialno delo.
- Mesec, B., Rape Žiberna, T. (ur.) & Rihter, L. (ur.). (2009). *Načrtovanje raziskave: študijsko gradivo za interno uporabo, Metodologija raziskovanja v socialnem delu 1*. Ljubljana: Univerza v Ljubljani, Fakulteta za socialno delo.

- Mikuljan, M. (1995), Priprava ljudi na starost z vidika socialnega dela. *Socialno delo*, 34(1), 45-52. Pridobljeno 19.04.2021 s <https://www.dlib.si/details/URN:NBN:SI:doc-T3Q1HTRA>
- Novak, S., & Sudec, J. (2015). Vpliv živali na kakovost življenja starih ljudi. *Socialno delo*, 54(1), 31-39. Pridobljeno 26.04.2021 s <http://www.dlib.si/details/URN:NBN:SI:DOC-2TAXUPCF/?euapi=1&query=%27keywords%3dvpliv+%c5%beivali+na+kakovost+%c5%beivljenja+starih+ljudi%27&sortDir=ASC&sort=date&pageSize=25>
- Ozimek, R. (2007). Sožitje človek-žival. *Kje so tiste stezice*, 6-7. Pridobljeno 26.04.2021 s http://www.dom-tisje.com/data/upload/tisje_steziice_2007.pdf
- Ramovš, J. (2003). *Kakovostna starost: Socialna gerontologija in gerontagogika*. Ljubljana: Inštitut Antona Trstenjaka
- Robinson, I. & Waltham Centre for Pet Nutrition. (1995). The Role of Pets in Enhancing Human Well-being: Effects for Older People. L. A. Hart (ur.), *The Waltham Book of Human-Animal Interaction: Benefits and Responsibilities of Pet Ownership* (str. 19 – 29). Oxford : Pergamon.
- Schmall, V. L., & Pratt, C. (1986). Special friends: Elders & Pets. *Generations: Journal of the American Society on Aging*, 10(4), 44-45. Pridobljeno 22.04.2021, 2021 s <http://www.jstor.org/stable/44876263>
- Sehr, J., Eisele-Hlubocky, L., Junker, R., Johns, E., Birk, D., & Gaehle, K. (2013). Special feature: Family Pet Visitation. *The American Journal of Nursing*, 113(12), 54-59. Pridobljeno 22.04.2021 s <http://www.jstor.org/stable/24466228>
- Stanley-Hermanns, M., & Miller, J. (2002). Animal-Assisted Therapy. *The American Journal of Nursing*, 102(10), 69–76. Pridobljeno 12.01.2022 s <http://www.jstor.org/stable/3522980>
- Statistični urad Republike Slovenije. (2010). *Starejše prebivalstvo v Sloveniji*. Pridobljeno 19.04.2022 s <https://www.stat.si/doc/StarejsePrebivalstvo.pdf>
- Statistični urad Republike Slovenije. (2019). *Skoraj vsak peti prebivalec Slovenije je starejši od 65 let*. Pridobljeno 19.04.2022 s <https://www.stat.si/StatWeb/news/Index/8374>
- Statistični urad Republike Slovenije. (2022). *Število in sestava prebivalstva*. Pridobljeno 19.04.2022 s <https://www.stat.si/StatWeb/Field/Index/17/104>
- Šiplič, V. & Kadiš, D. (2002). Psihosocialni vidik staranja. *Socialno delo*, 41(5), 295 – 300. Pridobljeno 19.04.2021 s <http://www.dlib.si/details/URN:NBN:SI:DOC->

[C4Z9B0KD/?euapi=1&query=%27keywords%3dpsihosocialni++vidik++staranja%27&sortDir=ASC&sort=date&pageSize=25](https://eds-s-ebshost-com.nukweb.nuk.uni-lj.si/eds/detail/detail?vid=3&sid=98d91c61-ee2d-4b06-b34e-2250739aaaed%40redis&bdata=JkF1dGhUeXBIPWlwLHVpZCZsYW5nPXNsJnNpdGU9ZWRzLWxpdmUmc2NvcGU9c2l0ZQ%3d%3d#AN=23423187&db=sih)

- Touzery S., H. (2006). Osamljenost starih ljudi. *Kakovostna starost*, 9(4), 53–54. Pridobljeno 27.04.2022 s <https://eds-s-ebshost-com.nukweb.nuk.uni-lj.si/eds/detail/detail?vid=3&sid=98d91c61-ee2d-4b06-b34e-2250739aaaed%40redis&bdata=JkF1dGhUeXBIPWlwLHVpZCZsYW5nPXNsJnNpdGU9ZWRzLWxpdmUmc2NvcGU9c2l0ZQ%3d%3d#AN=23423187&db=sih>
- Wilkes, J. K. (2009). *The Role of Companion Animals in Counseling and Psychology : Discovering Their Use in the Therapeutic Process* [pdf]. Pridobljeno 25.04.2021 s <http://eds.a.ebscohost.com/eds/detail/detail?vid=0&sid=50e4324b-5800-4bc8-93f8-09f9bebe9304%40sessionmgr4006&bdata=JkF1dGhUeXBIPWlwLHVpZCZsYW5nPXNsJnNpdGU9ZWRzLWxpdmUmc2NvcGU9c2l0ZQ%3d%3d#db=nlebk&AN=446264>
- Žakelj, M. (2007). *Povečanje motivacije v kasnejšem življenjskem obdobju* (Diplomsko delo). Pridobljeno 27.04.2022 s https://bb.si/f/docs/diplomska-dela/zakelj_matilda-povecnje_motivacije_v_kasnejsem_zivljenjskem_obdobju_0.pdf

9. Priloge

9.1. Priloga 1: Smernice za intervju

Izkušnje z domačimi živalmi v času bivanja v domačem okolju

1. Ste imeli doma domačo žival? Če ja, katero? Koliko časa?
2. Kakšna je bila vaša prva izkušnja z domačo živaljo?
3. Kako je izgledal vaš vsakdanjik z domačo živaljo? Kakšne aktivnosti ste z njo počeli?
4. Kako ste se počutili, ko ste bili v stiku z domačo živaljo?
5. Kako ste se spopadli z ločitvijo od domače živali, ko ste odšli v dom?

Pomen sodelovanja z domačo živaljo

6. Koliko časa se že aktivno ukvarjate z domačimi živalmi v domu in kako to sodelovanje izgleda?
7. Kaj vam pomeni sodelovanje z domačimi živalmi?
8. Kdaj vam je domača žival v pomoč oziroma v breme?

Vloga domače živali pri počutju starega človeka

9. Opišite kakšne občutke domača žival vzbuja v vas in zakaj?
10. Kakšne spremembe pri fizičnem počutju opazate odkar se ukvarjate z domačimi živalmi v domu?
11. Kakšno vzdušje bi rekli, da domače živali prinašajo v dom in kako se vi počutite v domu ob prisotnosti domačih živali?

Vloga domače živali pri vzpostavljanju socialnih stikov

12. Vam domača žival pomaga pri vzpostavljanju stikov? Na kakšen način?
13. S kom vam domača žival pomaga vzpostaviti stike?
14. O čem pogovori navadno potekajo?

Želje oz. predlogi stanovalcev glede domačih živali

15. Ste z domačimi živalmi v domu zadovoljni ali bi želeli karkoli pripomniti oziroma predlagati?
16. Kakšna se vam zdi ideja, da bi stanovalec imel možnost s seboj v dom prinesiti svojo lastno domačo žival?

9.2. Priloga 2: Zapis intervjujev in začetna analiza

Oseba A

Izkušnje z domačimi živalmi v času bivanja v domačem okolju

1. Ste imeli doma domačo žival? Če ja, katero? Koliko časa?

Ja sem imela mucka (A1), zelo ljubeznivega in sva se imela strašansko rada (A2). To je me je čisto vse razumel, čeprav ljudje pravijo, da ne razume (A3). On je točno vedel kdaj koliko časa je lahko zunaj, kdaj mora priti noter. Na terasi je spal v svoji postelji, če sem pa jaz prišla s svojo krtačo, ker sem imela takšno krtačo za česanje, je pa takoj prišel na mizico in sem ga lahko počesala. Ali pa če sem spomladi zvečer prišla sem samo rekla: "Cufi greva klope pogledat." Takoj je bil na mizi, pa tudi trznil ni, ko sem mu spulila klopa. Dobila sem ga pa, ko je bil še čisto majhen. Sem ga imela kar nekaj let, sigurno kakšnih 12, dokler nisem v dom odšla (A4). Potem so mi ga pa dvakrat sem v dom prinesli. Ta drugič je pa zunaj ušel in ga nismo nikoli več najdlji.

2. Kakšna je bila vaša prva izkušnja z domačo živaljo?

(Odgovor že pri vprašanju št. 1)

3. Kako je izgledal vaš vsakdanjik z domačo živaljo? Kakšne aktivnosti ste z njo počeli?

Zjutraj ko sem vstala je prišel od zunaj in sem mu dala vrečko mesa, potem pa še brikete (A5). Včasih je brikete jedel, včasih pa tudi ne. Potem je šel malo ven ali pa nazaj ležat tako kot se mu je dalo. Vmes se je pa prišel tudi malo pocrkljati (A6), Uf kako se je rad crkljal. Mi je zlezal v naročje pa sem ga tako stisnila (A7). Je bilo tako lepo (A8). Pa sem ga potem tudi malo počesala, ali pa pogledala, če ima kakšnega klopa (A9). Pa sem ga lahko tudi dol vrgla pa je vseeno prišel nazaj. Ko se je pa dovolj nacrkljal, je šel pa ležat na svoje mesto.

4. Kako ste se počutili, ko ste bili v stiku z domačo živaljo?

Oh to sem imela vse (A10). To sem se pogovarjala z njim kot s človekom (A11). Kako si? Si priden? Si lačen? Pa čisto me je razumel (A12). Lepo je bilo, sem se res dobro počutila (A13). So pa imeli sosedje doma tudi kužiko, zlato prinašalko (A14). Ta me je tudi tako rada imela (A15). Oni so jo iskali zunaj, kužika je bila pa pri meni, pa se crkljala (A16). Kot človek je bil res (A17).

5. Kako ste se spopadli z ločitvijo od domače živali, ko ste odšli v dom?

Jah hudo mi je bilo (A18). Prej sem mu vedno govorila, da morava skupaj umret. Sem mu rekla: " ti boš bogi ker boš sam ostal in jaz bom boga ker bom brez tebe ostala." (A19) Saj potem je snaha lepo skrbela za njega in se je tudi muc nanjo navezal in je ni spustil nikamor same, tudi po solato na vrt ne, ampak jaz sem ga pa hudo pogrešala (A20). Še zdaj ga pogrešam in vsak dan pomislim na njega (A21). Kje je ta revež.

Pomen sodelovanja z domačo živaljo

6. Koliko časa se že aktivno ukvarjate z domačimi živalmi v domu in kako to sodelovanje izgleda?

Uf zajček je v domu že ene tri leta. Jaz pa se z njim bolj aktivno ukvarjam kakšno leto (A22). Jah zjutraj že takoj ob osmi uri sem pri njemu in ga pocrklijam (A23), malo ga pobožam pa tam za ušeskom ga malo počohljam (A24), ker ima to rad, potem mu dam pa hrano (A25). Danes sem mu dala radič, je s takim veseljem pojedel. Pa vodo pogledam tudi, če ima čisto (A26). Potem grem pa še enkrat ob štirih k njemu (A27). Iz kletke ga sicer ne vzamem, razen, ko družabnica kletko čisti, takrat ga pa imam v naročju (A28). Pa se samo meni pusti tako crkljati, ker me pozna. Se tako privije k meni v naročju da mi je prav toplo pri srcu (A29). Pa tudi s ptički se kdaj ukvarjam (A30). Pride iz kletke pa mi gre po roki ali pa se mi usede na glavo (A31).

7. Kaj vam pomeni sodelovanje z domačimi živalmi?

V večini mi pomeni to, da mi krajša čas (A32). Da imaš neko skrb (A33), obveznost (A34). Tudi počutiš se bolje, če imaš takšno žival (A35). Me razume, čeprav pravijo da ne (A36). Ampak jaz se kar pogovarjam z njim (A37).

8. Kdaj vam je domača žival v pomoč oziroma v breme?

V breme mi pa ni nikoli (A38). Tudi zdaj ko sem bila bolna sem hodila k njemu. Mi prav dobro dene (A39). Me poslušša in se počutim boljše (A40). To bi moral vsak dom met (A41).

Vloga domače živali pri počutju starega človeka

9. Opišite kakšne občutke domača žival vzbuja v vas in zakaj?

Srečo (A42). Vesela sem da ga imamo (A43). Kot sem rekla, vsi domovi bi to morali imeti. Imaš neko obveznost, nekdo te rabi (A44). Pa prav lep občutek je, ko se stisne k tebi ali pa ko te pogleda s tistimi svetlečimi okicami. (A45)

10. Kakšne spremembe pri fizičnem počutju opazate odkar se ukvarjate z domačimi živalmi v domu?

Ja razgibam se že zaradi tega ker moram z vozičkom do njega priti (A46). Je kar daljava, ki jo moram premagati.

11. Kakšno vzdušje bi rekli, da domače živali prinašajo v dom in kako se vi počutite v domu ob prisotnosti domačih živali?

Jah vreau. Sicer veliko stanovalcev je pri nas dementnih in niti ne vejo za zajčka (A47). Za nas, ki smo pa kolikor toliko vreau je pa fino, dobra popestritev (A48).

Vloga domače živali pri vzpostavljanju socialnih stikov

12. Vam domača žival pomaga pri vzpostavljanju stikov? Na kakšen način?

Jah tudi pomaga. Največ se pogovarjam z delavno terapevtko ali pa družabnico v zvezi z zajčkom (A49). Še posebej, ko pomagam, ko se kletka čisti (A50). Je pa tudi še ena bolj pokretna gospa s katero greve skupaj do zajčka pa potem tam malo posedimo pa se malo pogovorimo (A51) ali o zajčku, kaj bi mu dale jesti ali pa če mu je treba že kletko očistiti (A52), pogovor pa nanese tudi na druge zadeve (A53). Pa tale moja sostanovalka. Tudi z njo se večkrat kaj pomenive. (A54) Sicer bolj slabo sliši ampak gre. Ona pa bolj za ptičke skrbi pa se malo pomenimo.

13. S kom vam domača žival pomaga vzpostaviti stike?

(Odgovor pri vprašanju št. 12)

14. O čem pogovori navadno potekajo?

(Odgovor pri vprašanju št. 12)

Želje oz. predlogi stanovalcev glede domačih živali

15. Ste z domačimi živalmi v domu zadovoljni ali bi želeli karkoli pripomniti oziroma predlagati?

Jaz bi rada videla, da bi imeli eno muco. (A55)

16. Kakšna se vam zdi ideja, da bi stanovalec imel možnost s seboj v dom prinesiti svojo lastno domačo žival?

Uf ja, ko sem šla v dom bi pa z veseljem svojega mucka pripeljala s seboj. (A56)

Oseba B

Izkušnje z domačimi živalmi v času bivanja v domačem okolju

1. Ste imeli doma domačo žival? Če ja, katero? Koliko časa?

Ja imeli smo kuža (B1). Še prej smo imeli pa tudi papagajčke (B2). Pa muco, to je bilo vedno (B3). Živali so bile vedno prisotne. Že odkar pomnim smo imeli živali. Papagajčki so živeli tudi po tri leta. Muca je bila pa tudi stalno. Če je ena odšla je pa spet druga prišla k hiši. Ko pa sem se poročila, sem bila pa v Kopru je pa mož imel kužka (B4). Takšnega majhnega, luštkanega. Samo govoriti ni znal, vse je razumel. (B5) Res žival se navadi človeka. Aja pa želvo sem tudi imela (B6). In to 12 let. Vam povem, da če sem na balkon prišla, kjer je ona bila,

me je tako poznala, da je takoj k meni prišla. Pa svežo zelenjavo je rada imela ampak je po njej veliko kakala in vse razmazala tako, da sem jo morala včasih kar pod tuš nesti, da sem jo sprala. (B7) Pozimi je pa spala. Sem jo dala v topel pulover, v škatlo in v klet pa je spala do maja (B8).

2. Kakšna je bila vaša prva izkušnja z domačo živaljo?

Tudi kot otrok sem imela živali. Papagajčke smo imeli kot sem rekla, pa muco. Celo življenje so bile prisotne živali. (B9)

3. Kako je izgledal vaš vsakdanjik z domačo živaljo? Kakšne aktivnosti ste z njo počeli?

Jah papagajčkom je bilo treba kletko sčistiti (B10), hrano zamenjati pa vodo (B11). Za kužka je skrbel bolj kot ne moj mož, ker jaz nisem imela časa z njim ven hodit, sta pa hodila na sprehode. Mož je bil bolan nekaj na srcu in smo zato vzeli kužka, da je imel nekoga s komer je lahko hodil na sprehode (B12), pa rad je imel živali tudi. Vglavnem je bilo pa tako, da ga je mož ven peljal jaz sem pa hrano dajala (B13). Pa crkljala ga, ko sem imela čas (B14).

4. Kako ste se počutili, ko ste bili v stiku z domačo živaljo?

Men je bilo to razvedrilo (B15). Lepi občutki, prijetni ja (B16).

5. Kako ste se spopadli z ločitvijo od domače živali, ko ste odšli v dom?

Jah malo mi je bilo hudo (B17) ja, sem jih pogrešala (B18) ja seveda.

Pomen sodelovanja z domačo živaljo

6. Koliko časa se že aktivno ukvarjate z domačimi živalmi v domu in kako to sodelovanje izgleda?

Jah kmalu ko sem sem prišla sem se začela ukvarjati z njimi. Nekaj let bo sedaj, se ne spomnim točno. (B19) Se usedem k njemu, pa mi gre malo na roke, pa mu malo govorim tako (B20). Pa počistim mu vse vsak dan (B21), tudi dvakrat na dan, če je treba (B22). Včasih se hoče še kopat pa mu vodo dam pa papir spodaj (B23), da ni preveč mokro. Pa hrano spiham in zamenjam (B24), ko vse spucam, pogledam, če ima vodo čisto (B25). Me ima zelo rad (B26). Ko odprem vrata sobe že ve. Stopinje pozna in me čuti, da prihajam. Drugače pa zjutraj, ko vstanem ga samo pogledam, če je vredu pa grem na zajtrk (B27), potem včasih dopoldan počistim kletko, če ima zelo umazano (B28). Drugače pa čistim po navadi po kosilu (B29). Uf kuharico ima tako rad. Takoj ko jo vidi ji prileti na glavo (smeh).

7. Kaj vam pomeni sodelovanje z domačimi živalmi?

To se vsaj razvedrim malo, če grem tja, drugače pa kar ležim (B30). Ker je tako prijazen in ljubezniv. Pa mu govorim tako kot bi me razumel (B31). Jaz ga imam rada (B32). Pa neka obveznost je, ker moraš pucati (B33). Ja nekaj moraš imeti, da delaš.

8. Kdaj vam je domača žival v pomoč oziroma v breme?

Uf ne v breme mi pa ni nikoli (B34). Grem vedno z veseljem do njega (B35). Je pa res srčkan, ga kar takole k sebi dam pa se stisne.

Vloga domače živali pri počutju starega človeka

9. Opišite kakšne občutke domača žival vzbuja v vas in zakaj?

Mam veselje (B36), me razvedri (B37). Mam eno obveznost, da moram vse zrihtati in tako (B38). Čas prej mine (B39). Pa še kakšen pride zraven pa malo gleda (B40).

10. Kakšne spremembe pri fizičnem počutju opazate odkar se ukvarjate z domačimi živalmi v domu?

Se je treba pripognit, pa do tja priti pa spucati kletko pa hrano prinesiti (B41). Vse očistim pa okrog pobrišem, včasih kakšen drekec pade tudi ven pa še to pobrišem. Ravno danes sem tudi steno zadaj malo počistila, ker jo je poškopil.

11. Kakšno vzdušje bi rekli, da domače živali prinašajo v dom in kako se vi počutite v domu ob prisotnosti domačih živali?

Mi je všeč vzdušje (B42). Ja seveda je drugačno. Tukej zdej nimamo kaj takega delati ne, pa se potem lahko z njimi ukvarjam (B43).

Vloga domače živali pri vzpostavljanju socialnih stikov

12. Vam domača žival pomaga pri vzpostavljanju stikov? Na kakšen način?

Jah odvisno. Nekateri nimajo tako radi živali pa se včasih tudi ustrašijo, ko ptiček zafrfota (B44). Jih pa pride tudi več zraven pa ga gledajo (B45). Ena gospa pravi, da jih ima zelo rada, pa mislim, da mi je rekla, da jih je tudi ona včasih doma imela (B46). Pride skoraj vsak dan. Je tudi sama rekla, da ima rada žival. (B47) Ji rečem tudi, da gleda ga lahko samo spustiti ga pa ne sme, da ne bi ušel. Še sploh, če je okno odprto.

13. S kom vam domača žival pomaga vzpostaviti stike?

(Odgovor že pod vprašanjem št. 12)

14. O čem pogovori navadno potekajo?

(Odgovor že pod vprašanjem št. 12)

Želje oz. predlogi stanovalcev glede domačih živali

15. Ste z domačimi živalmi v domu zadovoljni ali bi želeli karkoli pripomniti oziroma predlagati?

Sem zadovoljna. Dovolj imam to (B48). Moraš kar red imeti. Pa lahko kaj zbolíš in potem drug noben nebi skrbel za njih (B49).

16. Kakšna se vam zdi ideja, da bi stanovalec imel možnost s seboj v dom prinesiti svojo lastno domačo žival?

To pa ne bi (B50). Žival je navajena, da vsak drugače skrbi za njo pa tudi delikatna je (B51). Hitro pogine pa bi lastnik rekel, da je kdo živali kaj dal. (B52)

Oseba C

Izkušnje z domačimi živalmi v času bivanja v domačem okolju

1. Ste imeli doma domačo žival? Če ja, katero? Koliko časa?

Ko sem bila doma nismo imeli nobenih živali (C1). Nas je bilo šest otrok pa je oče rekel, da je že z nami dovolj dela kaj šele, da bi kakšno žival imeli.

2. Kakšna je bila vaša prva izkušnja z domačo živaljo?

Smo se pa k sosedom hodili pocrkljat z živalmi, ker oni so jih pa imeli (C2). Psov sem se pa vedno bala. (C3) Tudi majhnih. Ko sem hodila še v prvi razred sva hodili skupaj z eno sosedo v šolo in pri eni hiši so imeli velikega psa, kot en ovčjak je bil, in ta pes je na mojo sosedo skočil, tako, da je imel noge na njenih ramenih. In ona se je tako ustrašila, je padla na tla in od takrat naprej je ona bila, ne vem kako se je tisti boleznj takrat reklo, v glavnem bila je nepokretna no. (C4) In do svoje smrti je na postelji ležala in ni nič govorila samo kakšne takšne krike je ven dajala. In od takrat naprej se jaz psov bojim. Ostalih živali se pa ne bojim. Sem pa kasneje potem imela doma imela kanarčka.(C5) Oh to je bil tak ljubljencek. Veste kako je bilo. Jaz, ko sem bila socialna delavka sem imela mladoletno prestopništvo in en moj mladoletnik, ki sem ga obiskovala je imel kanarčke in jih je tudi vzrejal in meni je bilo to tako všeč, da se on s tem ukvarja in ne misli na kaj drugega. In fant je videl, da so mi všeč in mi je enega podaril. (C6) Tako, da sem od takrat naprej skozi imela kanarčke. (C7) Tudi, ko je ta poginil sem imela druge. Je bil tako navezan name (C8), ko sem domov prišla je že čivkal, po ko sem zvečer morala kam iti sem mu pa luč pustila prižgano, ker v temi pa ni rad bil sam. Šele, ko sem šla spat sem ga z odejo pokrila, takrat je bilo pa vrede, ker je videl, da sem jaz doma. On je bil res neverjetno razumen (C9). Pa takole mi je šel do ušesa pa mi je pel pa me malo žgečkal. (C10)

3. Kako je izgledal vaš vsakdanjik z domačo živaljo? Kakšne aktivnosti ste z njo počeli?

Smo bili vsak dan pri sosedih, da smo se igrali s temi živalmi. (C11) Ko je bila pa šola smo pa po šoli hodili k njim. (C12)

4. Kako ste se počutili, ko ste bili v stiku z domačo živaljo?

Ja take prisrčne, ker so bile mucke tako luštkane.(C13) Smo jih božale (C14). Se spomnim tudi, ko je sosedino mucko avto povozil smo naredili pogreb tej mački pa spomenik smo ji postavili

pa tako. Čist tako smo se obnašali kot do otrok majhnih, kot da so prijatelji (C15). Do kanarčkov so bili pa zelo ljubeči občutki (C16).

5. Kako ste se spopadli z ločitvijo od domače živali, ko ste odšli v dom?

Zelo hudo mi je bilo, kot da bi ti družinski član umrl (C17).

Pomen sodelovanja z domačo živaljo

6. Koliko časa se že aktivno ukvarjate z domačimi živalmi v domu in kako to sodelovanje izgleda?

Jah z vsem se ukvarjam že odkar sem prišla. Kakšne 6-7 mesecev približno.(C18) Grem tja pa jim malo požvižgam, pa jih malo z roko pocrkلام, pa nastavim roko, da mi gredo na roko pa tako. (C19) Zajčku pa vsak dan prinesem iz parka regrat (C20) in me je točno poznal in sem se z njim pogovarjala (C21), kar govorila sem mu stvari, pa malo sem ga počohljala za ušesi in se je kar nastavljal. Zdaj ko je pa zima mu pa ne nosim, ker je zmrznjeno in a veste, da me kar ne mara več, ker mu nisem nič prinesla. Pa mu govorim kot človeku "a veš da je zima" "pa saj mi tudi nimamo več zelenjave tako kot poleti" "saj bom še ti prinesla".(C22) Drugače grem pa vsak dan do živali. (C23) Zjutraj pred zajtrkom preden sama potelovadim grem mimo ptičkov pa jih malo pozdravim pa se malo poigram (C24), potem grem hodit pa malo potelovadit, potem pa sledi zajtrk. Potem grem pa še čez dan malo do njih pa do zajčka tudi. (C25)

7. Kaj vam pomeni sodelovanje z domačimi živalmi?

Prinese mi neke emocije ne, kot do človeka (C26). Neka pozitivna čustva in veselje. (C27) Pa čas mi krajša. (C28)

8. Kdaj vam je domača žival v pomoč oziroma v breme?

Ne v breme mi pa niso (C29). Se razvedrim, ko vidim kako skače in kako je vesel, kako me hoče malo poključati. (C30)

Vloga domače živali pri počutju starega človeka

9. Opišite kakšne občutke domača žival vzbuja v vas in zakaj?

Razvedrilo, pozitivne emocije.(C31) Dobro se počutim in v veselje mi je.(C32)

10. Kakšne spremembe pri fizičnem počutju opazate odkar se ukvarjate z domačimi živalmi v domu?

Seveda ja, grem na sprehod do njih.(C33) Me potem manj noge bolijo, če hodim. (C34)

11. Kakšno vzdušje bi rekli, da domače živali prinašajo v dom in kako se vi počutite v domu ob prisotnosti domačih živali?

Je ja. Veliko se jih tam ustavi, veliko jih tja pride, veliko se jih z njimi ukvarja, jih crkljajo. (C35) Je to zelo pozitiven vpliv.(C36) Sploh ne poznam koga, da mu to nebi bilo všeč.(C37) Prinaša domačnost, srčnost.(C38) Je nek dodatek.

Vloga domače živali pri vzpostavljanju socialnih stikov

12. Vam domača žival pomaga pri vzpostavljanju stikov? Na kakšen način?

Jaz ravno z vzpostavljanjem stikov nimam težav, ker se z vsemi dobro poznam in tudi veliko družim (C39). Drugače se pa veliko pogovarjam s tisto gospo, ki oskrbuje papige.(C40) Grem do nje, ko čisti pa se malo pogovorimo o ptičkih pa kako je pa tako. (C41) Pa rada opazujem odnos med to gospo in ptički. Pa kadar čisti tudi drugi pridejo zraven pa potem ta papiga skače od enega do drugega in je smeh in veselje.(C42)

13. S kom vam domača žival pomaga vzpostaviti stike?

(Odgovor pri vprašanju št. 12)

14. O čem pogovori navadno potekajo?

(Odgovor pri vprašanju št. 12)

Želje oz. predlogi stanovalcev glede domačih živali

15. Ste z domačimi živalmi v domu zadovoljni ali bi želeli karkoli pripomniti oziroma predlagati?

Ja sem zelo zadovoljna in si želim, da bi to ostalo, da nebi bili brez tega.(C43) Joj ko sem jaz prvič videla kako je ta gospa, ki skrbi za zajčka navezana nanj. Kako ga je imela v naročju in kako ga je stiskala, meni so se kar solze ulile. Tako sem bila presenečena, kot bi imela otročka. Ta milina. (C44)

16. Kakšna se vam zdi ideja, da bi stanovalec imel možnost s seboj v dom prinesiti svojo lastno domačo žival?

Na to pa nisem nikoli pomislila. Kaj pa vem. Mogoče pa tudi.(C45) Samo, da žival nebi trpela pa da bi bilo vsem stanovalcem v redu.(C46)

Oseba D

Izkušnje z domačimi živalmi v času bivanja v domačem okolju

1. Ste imeli doma domačo žival? Če ja, katero? Koliko časa?

Sem imel žival ja. Mačke (D1), pse (D2), ker žival je čudovita stvar. Sem imel to že od otroštva. (D3) Pa tudi koze in ovce smo imeli (D4). Vole (D5), konje (D6), vse sorte.

2. Kakšna je bila vaša prva izkušnja z domačo živaljo?

(Odgovor pri vprašanju št. 3)

3. Kako je izgledal vaš vsakdanjik z domačo živaljo? Kakšne aktivnosti ste z njo počeli?

Z živalmi moraš lepo ravnati. Žival je ravno tako živo bitje kot človek. Samo, da ima človek razum, žival pa prav tako samo malo drugačnega. Tisti, ki grdo ravnajo so sadisti. Drugače pa sem zjutraj vstal pa nahranil pse in mačke, kozam in ovcam je bilo potrebno dati mrvo. (D7) Potem pa po službi sem mačkom pa psom dodal hrano, če jo je zmanjkalo, koze in ovce so pa zvečer zopet dobile.(D8) Pa je bilo treba tudi hlev čistiti,(D9) da niso bile zanemarjene. Koze in ovce so bile od pomladi pa do jeseni veliko zunaj tako, da so se same sprehodile, psa sem pa jaz sprehajal.(D10) Ali sem ga pa kar spustil, da je šel sam malo naokoli punce iskat. Maček pa tako ali tako ne rabi sprehoda, je bolj sam svoj šef. Drugače sem jih pa tudi rad malo pocrkľjal, še posebej, ko so bile majhne (D11). Čudovito je bilo.(D12) Žival se drugače odtuji, ti jo moraš imeti po rokah, pa jo božati in z njo lepo ravnati. Drugače beži od tebe. No, ko sem imel pa v Beli krajni še vikend so pa tudi sosedovi psi k meni hodili. (D13) Eden je bil še posebej navezan name.(D14) Ko je slišal avto, da prihajam je bil prej na hribu, pri moji hiši kot pa jaz. Pa sem mu vedno prinesel tudi za jesti.(D15) K mesarju sem šel po tiste odpadke pa sem mu dal.

4. Kako ste se počutili, ko ste bili v stiku z domačo živaljo?

Dobre občutke.(D16) Ni mi bilo težko tut za druge živali poskrbet. Vredu sem se počutil. Lepo.(D17)

5. Kako ste se spopadli z ločitvijo od domače živali, ko ste odšli v dom?

Seveda je bilo težko (D18). Veste ni lahko. Ni enostavno, je hudo. Včasih so mi tudi solze pritekale.(D19)

Pomen sodelovanja z domačo živaljo

6. Koliko časa se že aktivno ukvarjate z domačimi živalmi v domu in kako to sodelovanje izgleda?

Jah kaj pa vem že odkar sem tukaj. Bo že nekaj let. (D20) Uf ja z zajčkom sem se veliko ukvarjal ampak so ga pred kratkim dali v kletko, ker je bil nekaj bolan, ampak drugače sem ga pa imel kar pri sebi v postelji pa sva se malo pocrkľjala (D21) pa sem mu dal kakšen korenček ali pa solato ima zelo rad. (D22) Pa potem sem ga dal v tale moj električni voziček, ki ima košaro pa sem ga vozil po domu.(D23) Pa tudi ven sem ga peljal z vozičkom, po mestu.(D24) Je dal tačke na rob košarice pa je gledal ven. Pa tudi tak povodec sem mu dal gor pa ga peljal na vrt zunaj. (D25) Pa je tam lahko malo prosto poskakľjal pa se popasel, ker je vse lepo ograjeno. Drugače pa ptičke tudi kdaj ven spustim pa poskrbim za njih. (D26) Pogledam, če imajo hrano pa vodo. (D27)

7. Kaj vam pomeni sodelovanje z domačimi živalmi?

Ja čas mi je krajšal a ne,(D28) pa družbo sem imel(D29) pa za nekoga sem skrbel.(D30)

8. Kdaj vam je domača žival v pomoč oziroma v breme?

Ne v breme pa nikoli ni, (D31) je v veselje.(D32) Žival ti ne sme biti nikoli v breme. Če imaš žival rad, ti ni v breme. Če bi bilo po mojem bi še kakšnega mucka nabavil za tukaj.(D33)

Vloga domače živali pri počutju starega človeka

9. Opišite kakšne občutke domača žival vzbuja v vas in zakaj?

Ja lepe občutke.(D34) Mi je kar hudo ker je zdaj v kletki revež. Toplo mi je bilo pri srcu, ker je tako prisrčen.(D35)

10. Kakšne spremembe pri fizičnem počutju opazate odkar se ukvarjate z domačimi živalmi v domu?

Ja, kar dosti, ko je bil zajček pri meni. Sva hodila s tistim povodcem na sprehod.(D36) Vsak dan sem ga peljal v kavarno ali pa na vrt.(D37)

11. Kakšno vzdušje bi rekli, da domače živali prinašajo v dom in kako se vi počutite v domu ob prisotnosti domačih živali?

Sigurno. Na primer, ko sem tega zajčka pripeljal v kavarno ali pa na vrt so vis prišli zraven pa govorili "lejga zajčka, lejga zajčka", in ljudje to rabijo. (D38)

Vloga domače živali pri vzpostavljanju socialnih stikov

12. Vam domača žival pomaga pri vzpostavljanju stikov? Na kakšen način?

Ja sigurno je več druženja.(D39) Tako kot sem rekel so vsi prišli do zajčka pa ga božali pa se pogovarjali z njim pa posledično tudi z mano ja.(D40)

13. S kom vam domača žival pomaga vzpostaviti stike?

Ja z drugimi stanovalci(D41), ali pa v kavarni tudi s kom drugim, ki je prišel na obisk takrat.(D42)

14. O čem pogovori navadno potekajo?

Ja tako, zajčka so božali pa govorili kako je lep pa luštkan. Večinoma je bilo o njem govora. (D43) Pa tudi potem o čem drugem. Odvisno od tega koga si srečal.

Želje oz. predlogi stanovalcev glede domačih živali

15. Ste z domačimi živalmi v domu zadovoljni ali bi želeli karkoli pripomniti oziroma predlagati?

Ja, ja vrede. Bi imel še kakšnega, kakšno mačko bi pripeljal, da bi bla spodaj. (D44)

16. Kakšna se vam zdi ideja, da bi stanovalec imel možnost s seboj v dom prinesiti svojo lastno domačo žival?

Ja tako kdor ima rad živali bi mu bilo to sigurno všeč, kdor jih pa nima bi pa sigurno imel kaj čez to za povedat. Sam imam rad živali pa bi jih imel.(D45) Tudi še kakšnega mačka.

Oseba E

Izkušnje z domačimi živalmi v času bivanja v domačem okolju

1. Ste imeli doma domačo žival? Če ja, katero? Koliko časa?

Sem imel ja, veliko živali, ker sem bil na kmetih. Smo imeli psa (E1), mačke (E2), goved (E3), ovce (E4), kokoši (E5), pa še kaj bi se najdlo.

2. Kakšna je bila vaša prva izkušnja z domačo živaljo?

Kot otrok sem odraščal na kmetih tako, da so bile živali vedno prisotne. (E6) Med drugo svetovno voljo smo bili sicer izseljeni v Nemčijo za 8 mesecev, tam nismo imeli živali, ko smo pa nazaj prišli so nas pa čakale živali, ker oče ni šel v Nemčijo in je lahko zanje skrbel. Drugače ne vem kaj bi se z njimi zgodilo.

3. Kako je izgledal vaš vsakdanjik z domačo živaljo? Kakšne aktivnosti ste z njo počeli?

Jah tako ne kot otrok sem šel najprej v šolo, potem pa ko sem domov prišel sem pa pomagal. Odvisno od letnega časa. Pozimi ni bilo toliko dela, smo hodili v štalo seveda, je bilo treba živali nahraniti pa jim skidati (E7), da so imele čisto, ne ker če imaš žival moraš lepo skrbeti zanjo, da te ima rada. So me imele kar rade krave (E8). Pa ovce tudi. Sploh včasih je kakšna ovčka imela dvojčke, pa enega ni vzela pa smo jih potem po flaški hranili. (E9) Tista je bila še posebej scrkljana. Se je tudi po rokah nosila pa smo jo otroci crkljali pa božali (E10). Poleti je bilo pa več dela. Je bilo delo na polju, pa delo na travniku. Govedo nismo pasli, ovce pa smo (E11). Drugače pa kokoškam je bilo treba samo jajca pobrat (E12), ni bilo posebnega dela z njimi, mleko govedi smo pa nosili v sosednji kraj v mlekarno. Pa tudi zajce smo imeli (E13), za zakol. Pa mačke, ja. Te so pa tako ali tako vedno pri hiši. Kot otrok sem se s kužkom igral (E14) z mačkami pa ne veliko, ker se niso vse pustile. Kužku sem palico metal (E15). Ko sem bil pa potem odrasel je bilo pa podobno, samo manj igre in več dela.

4. Kako ste se počutili, ko ste bili v stiku z domačo živaljo?

Ja všeč mi je bilo ne.(E16) Žival je neka zaposlitev, da imaš kaj za početi. (E17) Pa tudi veselje je.(E18) Kužek je bil kar scrkljan. Lepo je v glavnem no, dober občutek.(E19)

5. Kako ste se spopadli z ločitvijo od domače živali, ko ste odšli v dom?

Jah težko mi je bilo (E20). Sem bil navajen, da je žival okoli mene, potem sem se pa od te rutine, ki sem jo imel ločil. (E21) Se navadiš, ampak rabiš čas. Pogrešal sem jih zelo. (E22)

Pomen sodelovanja z domačo živaljo

6. Koliko časa se že aktivno ukvarjate z domačimi živalmi v domu in kako to sodelovanje izgleda?

Ja v domu sem 8 let pa se ves čas ukvarjam z živalmi.(E23) Zdaj v tem času se jih je veliko zamenjalo ampak se kar z vsemi ukvarjam. Mačke so že cel čas prisotne, potem smo nekaj časa imeli morskega prašička, pa ribice imamo v kavarni, pa tako. Jah, grem dol do mačk pa se postavim na sonce pa počakam, da pridejo k meni. Ena me še posebej dobro pozna in mi rada skoči v naročje. Potem pa se malo muza, malo zaprede, potem se pa uleže jaz jo pa božam (E24). Včasih jim tudi kaj od zajtrka prinesem, kakšno salamo, pa jih malo pocrklijam.(E25) So tako zadovoljne in hvaležne, se tako muzajo in predejo.(E26) Ampak tista tigrasta me ima najraje.(E27) Maca ji pravim. Grem kar dvakrat na dan do njih (E28), če imam čas pa če je lepo vreme ker so zunaj, niso v domu. Mimogrede se pa še pri ribicah ustavim. Te pa samo gledam, (E29) ker hranijo jih zaposleni, ker imajo neko posebno hrano ali kaj že. Te me pa pomirjajo, ko tako mirno plavajo.(E30) Še posebej jih je pa zanimivo gledati, ko jih hranijo.

7. Kaj vam pomeni sodelovanje z domačimi živalmi?

Ja neko razvedritev pa veselje. (E31) Imam ne razlog, da grem ven, ker vem, da me čakajo in se veselijo, da jih malo počohljam ali pa jim prinesem kakšen pribolšek.(E32) Ribe me pa pomirjajo tako kot sem rekel.

8. Kdaj vam je domača žival v pomoč oziroma v breme?

Ne v breme mi ni nikoli, ker imam rad živali.(E33) Lahko pa rečem, da me pomirjajo ja. Spominjajo me na dom.(E34)

Vloga domače živali pri počutju starega človeka

9. Opišite kakšne občutke domača žival vzbuja v vas in zakaj?

Jah veselje(E35), radost, neko zadovoljstvo(E36), da te nekdo rabi (E37), da te nekdo razume (E38). Pomirijo me. Pozitivne občutke, ja. Ne vem kaj več povedati.

10. Kakšne spremembe pri fizičnem počutju opazate odkar se ukvarjate z domačimi živalmi v domu?

Ja sigurno so. Vidiš sem v najvišjem nadstropju in se moram peljati čisto dol, pa še ven. (E39)
Mam kar dolgo pot, da pridem do njih. Ampak se spleča. Pa ga božam in mi dobro dene, da malo gibam in tako.(E40)

11. Kakšno vzdušje bi rekli, da domače živali prinašajo v dom in kako se vi počutite v domu ob prisotnosti domačih živali?

Kaj pa vem. Veseli so stanovalci, radi imajo živali.(E41) Pa včasih jih vidiš kako s sorodniki sedijo zunaj na sončku pa se pogovarjajo in božajo mačke.(E42)

Vloga domače živali pri vzpostavljanju socialnih stikov

12. Vam domača žival pomaga pri vzpostavljanju stikov? Na kakšen način?

Ja z eno gospo se pa res vedno pogovarjam, ker se ravno pri mačkah srečava.(E43) Drugače nimam težav se povezati z drugimi.(E44) Ampak ona pa tudi rada za njih skrbi pa je velikokrat tam pa malo poklepetava. Aja pa s tisto zaposleno, ki hrani ribice se tudi včasih malo pohecava.(E45) Ji rad kakšen vic povem pa se tako smeji.

13. S kom vam domača žival pomaga vzpostaviti stike?

(Odgovor pri vprašanju št. 12)

14. O čem pogovori navadno potekajo?

Ja kaj pa vem, vse sorte. Kako so kaj mucki, kaj so jedli, kaj so ušpičili, kaj bi še potrebovali,(E46) kakšno je vreme pa tako, čisto vsakdanje stvari.(E47) Kot če srečaš znanca, čisto tako. Z zaposleno se pa hecava sem pa tja.

Želje oz. predlogi stanovalcev glede domačih živali

15. Ste z domačimi živalmi v domu zadovoljni ali bi želeli karkoli pripomniti oziroma predlagati?

Ja jaz sem zadovoljen.(E48) Rad sem imel krave pa ovce ampak za te zdaj ne morem skrbeti, tako, da so te mački čisto dovolj.

16. Kakšna se vam zdi ideja, da bi stanovalec imel možnost s seboj v dom prinesiti svojo lastno domačo žival?

Ne vem, če je to dobra ideja (E49). Saj jaz imam rad živali ampak vsi jih pa nimajo radi a ne.(E50) Tem se lahko umaknejo zunaj ampak, če bi pa vsak imel svojega bi pa tega bilo preveč. Preveč dela in preveč različnih živali.(E51) Je tako kar vredno kot je sedaj.

Oseba F

Izkušnje z domačimi živalmi v času bivanja v domačem okolju

1. Ste imeli doma domačo žival? Če ja, katero? Koliko časa?

Ja dokler sem bila doma v bloku nisem morala imeti nič ne. Potem sva se pa z možem preselila v hišo na podeželje sva pa lahko imela. (F1) Piške sem imela(F2), pa so mi lisice luknjo pod mrežo skopale pa so mi jih pobrale, pa sva jih spet nabavila pa sva potem piščančke tudi imela. Zaklati sva jo morala pa k sosedu nesti, ker se je nama preveč smilila. Samo potem je pa še enkrat lisica skopala luknjo in jih pobrala, potem jih pa nisva več imela. Ker za žival met moraš biti doma, midva sva pa oba v službo takrat hodila. Sva pa mačke tudi imela(F3), za njih je pa drugače. Mačka lahko pustiš samega doma ane, z njim ni problemov. On, ko enkrat k hiši pride, ga ne spraviš več stran, sploh, če jest dobi. Tudi po 20 mačkov sva imela. Ampak kasneje pol jih nisva več toliko imela, ker so lastovke hodile in so na dilih gnezdo imele pa sem rekla, da je treba mačke stran dat, ker so tisti mački mladiče lovili. Tako da sva imela potem samo kakšne dva ali pa tri. Psa pa nisem marala, ker celo noč laja. Brat v Ljubljani ga pa ima.

2. Kakšna je bila vaša prva izkušnja z domačo živaljo?

Joj se v živo spomnim enkrat. Doma mi živali nismo imeli, ko sem bila otrok ampak enkrat sem se pa domov iz šole vračala pa je ob poti en mucek mlad zajokal. Meni se je pa zasmilil pa sem ga sabo domov prinesla. Pa sem mami rekla, da sem mačka prinesla ona je pa rekla ja kje ga bomo pa imeli. Jaz sem pa rekla, da bo v čelešniku na toplem. Pa sem lepo skrbela za njega, pa ga crkljala(F4), joj sem tako rada imela tistega mačka(F5), je bil tako prijazna pa tako me je poslušala(F6). Je razumela kot človek, res. Pa vse voluharje je polovila, res je bila pridna.

3. Kako je izgledal vaš vsakdanjik z domačo živaljo? Kakšne aktivnosti ste z njo počeli?

Jah zjutraj sem jim za jest dala, potem sem pa v službo šla(F7). Pa če sva kam tako šla sem jim skrila hrano zunaj pa so potem zvečer našli, da so pojedli. Ko sem pa iz službe prišla so bili pa tako navajeni, da so poznali avto in so takoj prileteli k meni. Pa sem jih malo pobožala, pa malo pocrkljala(F8). Potem sem jim spet malo briketov natresla, pa vodo sem jim zamenjala(F9). Zvečer sem se pa takole na kavč usedla pa so k meni v naročje prišli pa smo se crkljali. Zvečer so bili še posebej crkljivi. Pa počesala sem jih takrat tudi malo, pogledala, če ima kateri kakšno bolho in tako(F10). So tako predli in se muzali. Ko so imeli dovolj so šli pa v svoj kot ležat. Pa je bil dan okoli. Ko sem pa še piške imela je bilo pa treba jim zjutraj hrano natresti pa vodo zamenjati(F11), no ja pa odprla sem jih, da so se v ogradi lahko pasle, zvečer je bilo pa treba jajca pobrati pa jih nazaj v utico zapreti(F12). Samo za piške moraš bit res doma, ne moreš nikamor.

4. Kako ste se počutili, ko ste bili v stiku z domačo živaljo?

Ja dobro. Zaposlitev sem imela ane(F13). Mucki so mi bili pa razvedrilo(F14). Sem jih tako rada imela, ko so prišli se zvečer pocrkljat, res. Tako topel občutek je (F15), ko neka topla

stvarca zleze v tvoje naročje pa se crklja. Zdaj grem pa k bratu v Ljubljano, ma pa dva psa pa sta tako prisrčna. Takoj pritečeta k meni pa se pocrkljata. Sploh me ne pustita pri miru.

5. Kako ste se spopadli z ločitvijo od domače živali, ko ste odšli v dom?

Ja težko mi je bilo.(F16) Manjkalo mi je nekaj. Saj se navadiš, ampak manjka ti nekaj ker si bil toliko let navajen na neko življenje pa družbo.(F17)

Pomen sodelovanja z domačo živaljo

6. Koliko časa se že aktivno ukvarjate z domačimi živalmi v domu in kako to sodelovanje izgleda?

Ja v domu sem že 18 let ampak se ne ukvarjam z njimi že cel čas. Odkar so te mačke, samo ne vem koliko časa so. Že dolgo.(F18) Pa ribice ja. Včasih jih je bilo več. Zdaj so pa pomrčkale. Najbolj so mi bile vseč take zeleno-plave čisto majčkene. Ja vsakič, ko grem v pralnico se ustavim pri ribicah pa jih malo pogledam,(F19) pa ko grem na kavo s kom pa se najraje zraven teh ribic usedem, da jih lahko še gledam zraven(F20). Včasih zaposleni pomagam hraniti te ribice(F21), ker ima neko posebno hrano. To mi je užitek gledat kako se borijo za tiste briketke.(F22) Drugače grem pa tudi mucke pogledat pa malo pocrkljat, vsaj enkrat na dan jih malo v naročje vzamem.(F23) Včasih, ko so jih imeli še tam na zaprtem oddelku je kakšen skozi okno k meni prišel pa sem ga noter vzela pa malo pocrkljala, dokler mu je pasalo, potem sem ga pa nesla nazaj na zaprti oddelek. Pa pred kratkim smo morske prašičke imeli, zdaj so jih pa na zaprti oddelek dali. Uf njih sem pa rada hodila gledat. Pa sem jim kakšno svežo zelenjavo prinesla(F24), tudi kletko sem včasih spucala(F25), pa travo jim je bilo potrebno natresti(F26) in tako. Aja pa vodo zamenjati(F27). Zdaj v naročje jih nisem jemala, ker me je bilo strah, da bi mi pobegnili ampak pobožala sem pa jih v kletki. Se niso nič bali.

7. Kaj vam pomeni sodelovanje z domačimi živalmi?

Ja nek dodatek pozitiven je ane(F28). Ribice me pomirjajo, ko jih gledam(F29), sploh ob kavici zelo prija gledati kako mirno plavajo. Mucke ima tudi rada, pa me veseli(F30), sploh me je veselilo, ko so bili mladički, ker so se tako lušno igrali. Res kar sreča ti gre po telesu. Vesela sem no, tako(F31).

8. Kdaj vam je domača žival v pomoč oziroma v breme?

Ah kje ni mi v breme (F32). Saj zdaj imam čas. Ko sem še v službo hodila so mi bile kokoši malo v breme ja, ker sem morala biti doma. (F33) Tukaj pa ne hodim v službo tako, da z veseljem to delam.(F34)

Vloga domače živali pri počutju starega človeka

9. Opišite kakšne občutke domača žival vzbuja v vas in zakaj?

Ja saj pravim, veselje, srečo.(F35) Nek mir me oblije(F36) pa zadovoljna sem,(F37) ko se tako lepo pocrklja pa ker so tako prisrčni. Pa vesela sem tudi, ko vidim druge kako so veseli,(F38) ko jih crkljajo.

10. Kakšne spremembe pri fizičnem počutju opazate odkar se ukvarjate z domačimi živalmi v domu?

Grem ven na zrak do muck, pa imam kar nekaj metrov narejenih.(F39) Sploh, ker moram priti čisto iz zgornjega nadstropja. Pa še po stopnicah grem, da se malo razgibam. Ko je bil pa še morski prašiček pa sploh, saj sem včasih kletko čistila pa sem morala hrano zamenjati, pa vodo pa je bilo veliko hoje sem ter tja.(F40) Ampak mi je bilo v veselje. Neka pozitivna obveznost.(F41)

11. Kakšno vzdušje bi rekli, da domače živali prinašajo v dom in kako se vi počutite v domu ob prisotnosti domačih živali?

Ja veseli so stanovalci, da so živali.(F42) Jih crkljajo pa tako. Me na dom spominjajo te mucki, ker sem jih sama tudi imela.(F43)

Vloga domače živali pri vzpostavljanju socialnih stikov

12. Vam domača žival pomaga pri vzpostavljanju stikov? Na kakšen način?

Ja jaz se z vsemi razumem. Kлеpetam z vsemi, pridejo pa zraven, če imaš mačo v naročju ja.(F44)

13. S kom vam domača žival pomaga vzpostaviti stike?

Ja ostali stanovalci pridejo zraven.

14. O čem pogovori navadno potekajo?

Jaz se o vsem rada pogovarjam. Tudi o živalcah ampak večinoma so vsakodnevne debate. (F45)Pa obiski radi gledajo tiste ribice.(F46) Sploh otroci, to je nekaj za njih.

Želje oz. predlogi stanovalcev glede domačih živali

15. Ste z domačimi živalmi v domu zadovoljni ali bi želeli karkoli pripomniti oziroma predlagati?

Sem zadovoljna ja in mislim, da je to čisto dovolj.(F47) Mislim jaz bi imela papagajčka ampak kaj ko tako nasmetijo okoli pa je potem preveč dela, da to vse pospraviš.

16. Kakšna se vam zdi ideja, da bi stanovalec imel možnost s seboj v dom prinesiti svojo lastno domačo žival?

Ah ne ne. Veste kaj ne znajo vsi lepo z živalmi.(F48) Eni jih božajo, drugi jih pa trudi brcnejo in bi bil potem samo kreg. Bolje da je tako kot je.(F49)

Oseba G

Izkušnje z domačimi živalmi v času bivanja v domačem okolju

1. Ste imeli doma domačo žival? Če ja, katero? Koliko časa?

Uf ja, ko sem bila še doma smo kmetijo imeli. Ko sem se pa poročila sem se pa preselila v blok, tam pa nisem živali imela. (G1) Doma smo imeli pa krave, normalno (G2). Potem pa kokoške (G3), prašičke (G4), tudi zajce ampak to bolj malo (G5). Pa ovčke (G6), mačke(G7). Pa psa smo imeli(G8), ki mu je bilo Tarzan ime. V bloku ni prostora, vsaka žival pa rabi svoj prostor. Sem pa rože imela namesto tega.

2. Kakšna je bila vaša prva izkušnja z domačo živaljo?

Tega psa Tarzana smo vsi radi imeli (G9). Oh pa spomnim se ene mačke, ki jo je moja mama imela. Mama se je tako usedla na peč, mačka je bila pa takoj pri njej v naročju. Potem je pa mama začela prepevati "moj maček je ljubico imel..." pa ga je stisnila za rep, da je zamijavkal, kot da bi mjav mjav mjav zapel naprej. Ta pesem mi je ostala v spominu, takšen hec je bil.(G10)

3. Kako je izgledal vaš vsakdanjik z domačo živaljo? Kakšne aktivnosti ste z njo počeli?

Ja dokler sva bila z bratom majhna sva krave pasla a ne.(G11) To je bilo obvezno. Zjutraj sva jih na pašo nagnala pa sva bila tam potem do kosila. Pa veš kaj sva počela? S pastirji na drugem hribu sva komunicirala. Sva vpila pa žvižgala, oni so pa nazaj. Drugače so se pa krave tako navadile na naju in so naju tudi lepo ubogale. Kot, da so naju razumele.(G12) No ja to je bilo poleti ne, pozimi pa ni bilo tega. Drugače pa v hlev sem tudi kaj šla.(G13) Piškam smo jajca pobirali otroci (G14), ker smo bili majhni pa smo lahko zlezli v vse tiste skrite koticke na seniku, kjer so legle. Pa pazit jih je bilo treba pred lisicami.(G15) Je mama jih ven spustila nam je pa rekla naj jih gremo pazit. Pa zajčke majhne sem tako rada imela,(G16) no ja ko so bili dovolj veliki. Majhne ne smeš prijati jih mama pobije lahko. Oče je imel tudi čebele ampak to je bilo bolj delikatno pa se mi nismo tam gibali.

4. Kako ste se počutili, ko ste bili v stiku z domačo živaljo?

Tako nekaj normalnega je bilo to. Nekaj vsakdanjega.(G17) Brez njih ni šlo. Lepo no, rada sem jih imela.(G18) Je že dolgo tega, kaj pa vem kaj bi rekla.

5. Kako ste se spopadli z ločitvijo od domače živali, ko ste odšli v dom?

Ja pred odhodom v dom živali nisem imela, je bilo pa hudo takrat, ko sem se poročila in odselila od doma,(G19) ker je bilo prazno. Nekaj mi je manjkalo.(G20)

Pomen sodelovanja z domačo živaljo

6. Koliko časa se že aktivno ukvarjate z domačimi živalmi v domu in kako to sodelovanje izgleda?

Čakaj da pomislim. V domu sem že kakih 10 let, kaj pa vem, kakšnih 8,9 let.(G21) Imam takšno malo rutino. Zjutraj po zajtrku grem v kavarno, tam si naročim kavico z mlekom, malo pogledam ribice, če so v redu,(G22) potem pa odvisno od vremena. Če je hladno ali pa če dežuje se usedem zraven ribic in popijem kavo, če je pa vreme lepo in toplo grem pa ven na klopco pa se tam usedem in pijem kavico pa počakam, da kakšna mucka k meni pride.(G23) Oh saj so hitro pri meni na klopi. Včasih še kakšno salamo ali pa kruhek prinesem od zajtrka (G24), če ne pojem pa jim dam. Pa najprej pride k nogam pa se malo pomuza, potem skoči na klop zraven mene pa se spet malo pomuza, potem se pa včasih uleže zraven mene ali pa na mene, odvisno katera mačka je pa kakšne volje je tisti dan. Tako no. Pa jo malo pobožam, spulim klopa, če ga ima in tako.(G25) Pa včasih pride še ena gospa, ki bolj skrbi za te mačke pa se usede k meni, pa malo pokramljamo in tako.(G26) Potem grem pa nazaj gor. Grem kar vsak dan ven, če se da. Če ne sem pa noter v kavarni.

7. Kaj vam pomeni sodelovanje z domačimi živalmi?

Ja kaj pa vem. V veselje mi je (G27), da se malo pride pocrklat. Pa vem da čakajo in da se veselijo, če prideš dol.(G28) Všeč mi je ta rutina, ki jo imam.(G29)

8. Kdaj vam je domača žival v pomoč oziroma v breme?

Ne, mi ni nikoli v breme.(G30) Saj nimam nobenega posebnega ali pa težkega dela z njimi. Samo v veselje mi je.

Vloga domače živali pri počutju starega človeka

9. Opišite kakšne občutke domača žival vzbuja v vas in zakaj?

Hmm. Veselje bi rekla.(G31) Vesel si, ko vidiš kako z dvignjenim repom koraka proti tebi. Pa se muzne v nogo pa te butne v rebra. Tako prisrčno no, topel občutek bi rekla.(G32) Zato ker so tako prisrčne in tople živalce.

10. Kakšne spremembe pri fizičnem počutju opazate odkar se ukvarjate z domačimi živalmi v domu?

Veš kako, jaz se že tako ali tako veliko gibam, ker je to dobro za zdravje in se bolje počutim. So mi na poti, ko grem ven tako, da ne bi rekla, da se zaradi tega še kaj več gibam.(G33) Samo neko dodatno razvedrilo je zraven.(G34) Dodatna postaja.

11. Kakšno vzdušje bi rekli, da domače živali prinašajo v dom in kako se vi počutite v domu ob prisotnosti domačih živali?

Lepo je, da jih imamo. Vidiš stanovalce, ki jih crkljajo pa božajo.(G35) Pa tudi obiskovalce vidiš, da jih crkljajo.(G36) Tako no, domače se ti zdi, če so še živalce.(G37) Sploh takim, kot sem jaz, ker sem navajena iz preteklega življenja. (G38)

Vloga domače živali pri vzpostavljanju socialnih stikov

12. Vam domača žival pomaga pri vzpostavljanju stikov? Na kakšen način?

No ja saj jaz s tem nimam težav (G39) je pa tista gospa, ki sem jo prej omenila iz drugega oddelka s katero se samo pri teh mačkah srečam. Je zelo prijetna za pogovor. Pa se pogovarjava o domu, mačkah,(G40) pa kako smo včasih živeli pa mi ona o svojem sinu pripoveduje, pa kaj sva kaj po televiziji gledali, pa tako no. (G41)

13. S kom vam domača žival pomaga vzpostaviti stike?

(Odgovor pri vprašanju št. 12)

14. O čem pogovori navadno potekajo?

(Odgovor pri vprašanju št. 12)

Želje oz. predlogi stanovalcev glede domačih živali

15. Ste z domačimi živalmi v domu zadovoljni ali bi želeli karkoli pripomniti oziroma predlagati?

Sem zadovoljna in nimam kaj pripomniti.(G42) Je čisto vredu tako kot je.

16. Kakšna se vam zdi ideja, da bi stanovalec imel možnost s seboj v dom prinesiti svojo lastno domačo žival?

Mah kaj pa vem no. Jaz ga ne bi nosila.(G43) Pa kaj zbolí pa kdo ga bo rihtal.(G44) Ali pa se naj meni kaj naredi pa bo spet komu v breme.(G45) Pa tudi prostora ni dovolj, da bi vsak imel.(G46) Kakšna ribica ne rečem, ker ne zahteva veliko. Ali pa ptiček. Kaj večjega pa ne. Mislim, da je bolje tako kot imamo sedaj.

Oseba H

Izkušnje z domačimi živalmi v času bivanja v domačem okolju

1. Ste imeli doma domačo žival? Če ja, katero? Koliko časa?

Jaz sem imela vedno živali.(H1) 22 let sem imela mačka v stanovanju.(H2) potem se je pa zgodila smrt moža in kmalu po tistem je šel tudi mucek. Navezani smo bili zelo(H3), skrbeli so zanj vsi. Meli smo pri hiši kokoši,(H4) meli smo kravo(H5), meli smo psičko,(H6) meli smo mucke, tako da smo s tem gor rastle. Kanarčka smo imeli tudi enkrat(H7) pa je ven zletel skozi okno. Meli pa smo enega papagaja tudi dolgo časa(H8) pa se je tudi enkrat ponesrečil, zaletel se je. Rib nisem nikoli marala imeti, hči jih ima pa zelo rada. Imeli smo želvo(H9) tudi, za ježke na vrtu smo skrbeli.

2. Kakšna je bila vaša prva izkušnja z domačo živaljo?

(Odgovor pri vprašanju št. 3)

3. Kako je izgledal vaš vsakdanjik z domačo živaljo? Kakšne aktivnosti ste z njim počeli?

Žival terja nekaj časa ane, ne da bi bil zdaj suženj tej živali ampak preden žival imaš se moraš vprašati ali boš to zmogel. Odgovornost je, ane. Žival ima dušo in je ne morem imeti, da nebi zanj skrbel. Če imaš noter žival ji moraš nuditi tisto kar ona rabi. Če jo imaš pa možnost zunaj imeti pa hvala bogu. V glavnem jaz sem vedno skrbela za hrano, ne da sem zdaj kupovala ne vem kakšne drage stvari, ampak vedno sem pazila, da je bila ta hrana kvalitetna. Jaz sem se v Ljubljano vozila v službo. Imela sem ob 6.30 vlak, ker sem ob 7.30 začnjala s službo. Vstala sem vedno ob 5ih. Prva stvar, ki je bila sem peljala psičko ven, da smo se sprehodile,(H10) potem je dobila tisti svoj jutranji obrok,(H11) ki ga je bila navajena. Mačka isto. Zjutraj takoj, ko sem vstala je maček k meni prišel,(H12) k nobenem drugem. Ker je bil tako navajen. Najprej sem pospravila kakec in vse,(H13) potem sem mu dala za jest,(H14) potem sem šla pa sebe zrihtat in sem šla. Ko sem pa nazaj prišla pa seveda spet mačko porihtat, kar se higijene tiče pa to,(H15) potem dlake posesat in potem sem šla drugo delat. Tako da ja, svoj urnik sem vedno prilagodila, da smo šle s psičko ven, ker je bila to tudi moja rekreacija. Vmes sem delala še kakšne vaje in tako. Crkljali smo se pa skos,(H16) to pa ni bilo samo enkrat ali pa dvakrat dnevno. Veš psičko sem imela samo jaz, je bila samo moja. Sem imela naučeno, da če sem rekla: "zdaj gremo pa na sprehod" je vedela, da bo dobila sendvič. Ni bila privezana, z mano je hodila, potem se je usedla pred trgovino in me počakala, da je sendvič dobila. Na takšen način sem komunicirala z njo.(H17) No kanarčka nismo dolgo imeli, ker je ušel, s papagajem sva se pa kar pogovarjala.(H18) Je priletel takole na ramo pa je malo čebľjal pa si se nasmejal, ker žival zna tudi povedat kakšno takšno stvar. Aja no želvica je bila pa bolj hčerkinja, jo je ona bolj rihtala. Jaz sem jo samo umivala.

4. Kako ste se počutili, ko ste bili v stiku z domačo živaljo?

Jaz se vedno dobro počutim z živalmi. Še zdaj.(H19) Mir mi prinaša.(H20) Pomirjajo me, če ti je hudo ti pomaga.(H21) Žival ve kakšne volje si, neglede na vse, tudi, če jo nadreš ona bo

prišla k tebi. Se ne bo kregala s tabo, te bo imela radega takšnega kot si.(H22) Nenazadnje je zdravo, ane. Rekreacija vsekakor.(H23) Pa skrb, da skrbiš za nekoga in se potem dobro počutiš.(H24)

5. Kako ste se spopadli ločitvijo od domače živali, ko ste odšli v dom?

Mucka sem peljala na evtanazijo. Takrat mi je bilo zelo hudo.(H25) Sem veterinarju samo naštimala denar pa odšla, ker nisem morala biti zraven. Jokala sem kot dež, še ene tri dni.(H26) Potem je pa kakšna solzica še pritekla, ko sem se spomnila. Njegove stvari sem takoj pospravila. Psičko sem pa tudi mogla dat, ker je imela pa raka. Pri njej mi je bilo pa še bolj hudo, ker sem jo imela neskončno rada.(H27)

Pomen sodelovanja z domačo živaljo

6. Koliko časa se že aktivno ukvarjate z domačimi živalmi v domu in kako to sodelovanje izgleda?

Odkar sem prišla. Tri leta.(H28) Muck je bilo takrat šest. Mačka je prišla k meni, ane. Potem sem pa avtomatsko jim začela malo mleka nosit. Mela sem tudi bolne mucke in sem jih rihtala, da so preživeli.(H29) Tamle zadaj je ena taka manjša topla sobica pa sem jih tam notri imela, da so se pozdravili. Enega sem imela, ki na nogo ni mogel stopit, ker je bil povežen. Ampak sem ga zrihtala. Je šel v Maribor k eni družini in včasih slikico dobim tudi. Drugače pa vidiš dostikrat, ko se kakšen avto tam dol pripelje pa odvrže kakšnega mucka. Se drugače problema ni ane, mi imamo hrane dovolj. Je ostane veliko od kosila in tako. Jaz to zbiram, narežem na majhne koščke pa jim nesem.(H30) So navajeni, da zjutraj imajo brikete pa vodo in toplo mleko zdaj, ko je zima.(H31) Popoldne jim dam pa kakšne klobase, hrenovke in meso.(H32) Jim nesem tja k čebelnjaku. Mamo tudi eno mucu, ki se nikoli ni pustila prijati. So jo lovili, ker so jo hoteli dati sterilizirati, pa je niso ujeli. No potem je pa lani imela mlade in sem najdla, kje je imela mlade. No in so potem celo tisto hiško, kjer jih je imela zapakirali in jo odnesli k veterinarju, da jo je steriliziral. Zdaj pa pride k meni. Je dobila zaupanje, ker jaz je nisem nikoli lovila, sem rekla, če bo prišla bo in je res sama od sebe prišla. Drugače jih je pa zdaj 7. Vse mačke so sterilizirane, vsi so urejeni. Tudi ampule jim dam.(H33) Dom kupi. Jih pa crkljam skos.(H34) Eden se kliče Lucky in on samo to hoče. Drugi mislijo, da hoče jest ampak ne. Samo crkljal bi se.

7. Kaj vam pomeni sodelovanje z domačimi živalmi?

Jaz se zelo vključujem v življenje v domu, ane. Ampak to mi je pa neko dodatno razvedrilo.(H35) Sem navajena že od vedno, da se z živalmi ukvarjam. V glavnem, da imam nekoga, ki me potrebuje.(H36)

8. Kdaj vam je domača žival v pomoč oziroma v breme?

Oh ne takšna stvar nikoli.(H37) Duševno so mi pa zelo v pomoč.(H38) Enostavno je dober občutek, nekaj svojega imaš,(H39) nekdo te ima rad.(H40) Tudi namesto obiskov a ne.(H41) To jaz ne jemljem za tragično, če sin reče, da kdaj ne more priti a ne.

Vloga domače živali pri počutju starega človeka

9. Opišite kakšne občutke domača žival vzbuja v vas in zakaj?

Mir(H42) in zadovoljstvo.(H43) Dotik dlake in mehkode veliko pomeni.(H44) Mene to pomirja. Recimo teh mrzlokrvnih živali, kot so kače in to se jaz bojim. To kar je pa mehko pa toplo me pa pomirja. Dotik mi veliko pomeni, hvaležnost živali. Že opazovanje mi je dovolj.(H45) Ribice recimo me tudi pomirjajo, ane samo mela jih pa nebi.

10. Kakšne spremembe pri fizičnem počutju opazate odkar se ukvarjate z domačimi živalmi v domu?

Ja ja, seveda več gibanja.(H46) V vsakem primeru moram iti dol, da jim kaj nesem ali pa da jih grem samo pogledat.(H47) Dol grem po navadi z dvigalom, nazaj gor grem peš. Peš grem tudi do čebelnjaka.

11. Kakšno vzdušje bi rekli, da domače živali prinašajo v dom in kako se vi počutite v domu ob prisotnosti domačih živali?

Zadovoljstvo. Ljudje so zadovoljni.(H48) Tudi radi vidijo, da so živali.(H49) Tudi skrbijo za te živali a ne.(H50) Vzdušje je drugačno.(H51) Lej, če mene vprašaš, če bi bili ustrezni prostori jaz ne vidim ovire, da bi bil en lep mucek tudi noter.(H52)

Vloga hišnega ljubljence pri vzpostavljanju socialnih stikov

12. Vam domača žival pomaga pri vzpostavljanju stikov? Na kakšen način?

Tako bom rekla. Jaz stike z lahkoto navežem.(H53) Ne rabim posrednika. Je pa mogoče za druge pozitivno, ker preko muce z mano navežejo stik.(H54) Grozno pomaga, res. Ali pa kakšni obiski pridejo, pa otročki pridejo in tako.(H55) Imam v načrtu tudi, da bi tistele čebelnjak prenovili v mačje bivališče. Tako ne, dva debla in potem bi vmes montirali te hiše kamor bi se mački lahko zavlekli, če je zima ali pa slabo vreme. V hiško bi dali kakšno slamo ali pa odejice, da jim bi bilo toplo. Samo to moram še z direktorico govorit.

13. S kom vam domača žival pomaga vzpostaviti stike?

(Odgovor pri vprašanju št. 12)

14. O čem pogovori navadno potekajo?

Ja če imajo za jest, pa kaj jim dam za jest, pa kje so, če jih ni.(H56) Ker mačke se umaknejo, če je šunder a ne. Ja kje pa je un, ga že dolgo nisem videl in tako a ne.

Želje oz. predlogi stanovalcev glede domačih živali

15. Ste z domačimi živalmi v domu zadovoljni ali bi želeli karkoli pripomniti oziroma predlagati?

Tako ti bom rekla a ne. Jaz dodajala nebi,(H57) ker je gozd blizu in so lisice. Nebi se branila še kakšnega luštkanega kužka, ki bi bil streniran, da bi bil zunaj.(H58) Pač hišni.

16. Kakšna se vam zdi ideja, da bi stanovalec imel možnost s seboj v dom prinesiti svojo lastno domačo žival?

Meni se ideja ne zdi slaba ampak to potegne za sabo ogromno stvari.(H59) Zdaj, če pride sem človek, ki je še zdrav in še lahko skrbi za njega potem ni problema. Kaj pa potem, njega zadene kap, naj bo karkoli ane, ali pa ljubljencek zboli a ne.(H60) To ne more iti na stroške doma. Pa dobro saj so svojci ampak vseeno skrb pade na dom.(H61) Ne vidim možnosti, ker so ljudje tako obremenjeni. Jaz bi naredila montažni nizki objekt, majhne garsonjere, majhen vrtek za vsakega, ograjo, da je zaščiteno. Vse storitve bi nudila s tem, da bi lahko vsak imel tisto, kar bi želel imeti in v tem primeru bi pa po mojem bilo možno, da bi vsak imel še hišnega ljubljenceka, ker bi bilo drugače, več prostora.

9.3. Priloga 3: Odprto kodiranje

Oseba A:

Št. izjave	IZJAVA	POJEM	KATEGORIJA	PROPOZICIJA
A1	Ja sem imela mucka	Maček	Mala domača žival	Izkušnje z domačimi živalmi v času bivanja v domačem okolju
A2	Sva se imela strašansko rada	Medsebojna ljubezen	Pozitivna izkušnja z domačo živaljo	Izkušnje z domačimi živalmi v času bivanja v domačem okolju
A3	To je me je čisto vse razumel, čeprav ljudje pravijo, da ne razume	Občutek, da te domača žival razume	Občutki ob sodelovanju z domačo živaljo	Izkušnje z domačimi živalmi v času bivanja v domačem okolju
A4	Sem ga imela kar nekaj let, sigurno kakšnih 12, dokler nisem v dom odšla	12 let	Krajše časovno obdobje	Izkušnje z domačimi živalmi v času bivanja v domačem okolju
A5	Zjutraj ko sem vstala je prišel od	Hranjenje domače živali	Skrb za domačo žival	Izkušnje z domačimi živalmi v

	zunaj in sem mu dala vrečko mesa, potem pa še brikete			času bivanja v domačem okolju
A6	Vmes se je pa prišel tudi malo pocrkljati	Crkljanje z domačo živaljo	Negovanje domače živali	Izkušnje z domačimi živalmi v času bivanja v domačem okolju
A7	Mi je zlezal v naročje pa sem ga tako stisnila	Pestovanje domače živali	Negovanje domače živali	Izkušnje z domačimi živalmi v času bivanja v domačem okolju
A8	Je bilo tako lepo	Prijeten občutek	Občutki ob sodelovanju z domačo živaljo	Izkušnje z domačimi živalmi v času bivanja v domačem okolju
A9	Pa sem ga potem tudi malo počesala, ali pa pogledala, če ima kakšnega klopa	Česanje in obiranje zajedavcev	Negovanje domače živali	Izkušnje z domačimi živalmi v času bivanja v domačem okolju
A10	Oh to sem imela vse	Je imela vse kar je želela	Pozitivna izkušnja z domačo živaljo	Izkušnje z domačimi živalmi v času bivanja v domačem okolju
A11	To sem se pogovarjala z njim kot s človekom	Pogovor z domačo živaljo	Domača žival kot družabnik	Izkušnje z domačimi živalmi v času bivanja v domačem okolju
A12	Pa čisto me je razumel	Občutek, da te domača žival razume	Občutki ob sodelovanju z domačo živaljo	Izkušnje z domačimi živalmi v času bivanja v domačem okolju
A13	Lepo je bilo, sem se res dobro počutila	Dobro počutje	Občutki ob sodelovanju z domačo živaljo	Izkušnje z domačimi živalmi v času bivanja v domačem okolju
A14	So pa imeli sosedge doma tudi kužiko, zlato prinašalko	Sosedov pes	Domača žival, ki je last drugega	Izkušnje z domačimi živalmi v času bivanja v domačem okolju
A15	Ta me je tudi tako rada imela	Občutek ljubljenosti	Občutki ob sodelovanju z domačo živaljo	Izkušnje z domačimi živalmi v času bivanja v domačem okolju
A16	Kužika je bila pa pri meni, pa se crkljala	Crkljanje s sosedovo domačo živaljo	Negovanje domače živali	Izkušnje z domačimi živalmi v času bivanja v domačem okolju
A17	Kot človek je bil res	Domača žival kot človek	Domača žival kot družabnik	Izkušnje z domačimi živalmi v

				času bivanja v domačem okolju
A18	Jah hudo mi je bilo	Bilo je hudo	Negativen občutek zaradi ločitve	Izkušnje z domačimi živalmi v času bivanja v domačem okolju
A19	Sem mu rekla: " ti boš bogi ker boš sam ostal in jaz bom boga ker bom brez tebe ostala."	Žalost zaradi izgube domače živali	Negativen občutek zaradi ločitve	Izkušnje z domačimi živalmi v času bivanja v domačem okolju
A20	Jaz sem ga pa hudo pogrešala	Pogrešanje domače žiavli	Negativen občutek zaradi ločitve	Izkušnje z domačimi živalmi v času bivanja v domačem okolju
A21	Še zdaj ga pogrešam in vsak dan pomislim na njega	Pogreša in misli na domačo žival vsak dan	Negativen občutek zaradi ločitve	Izkušnje z domačimi živalmi v času bivanja v domačem okolju
A22	Jaz pa se z njim bolj aktivno ukvarjam kakšno leto	1 leto	Obdobje ukvarjanja z domačo živaljo v domu	Pomen sodelovanja z domačo živaljo
A23	Zjutraj že takoj ob osmi uri sem pri njemu in ga pocrklijam	Obisk domačih živali dopoldan	Rutina	Pomen sodelovanja z domačo živaljo
A24	Malo ga pobožam pa tam za ušeskom ga malo počohljam	Božanje domače živali	Negovanje domačih živali	Pomen sodelovanja z domačo živaljo
A25	Potem mu dam pa hrano	Hranjenje domače živali	Skrb za domačo žival	Pomen sodelovanja z domačo živaljo
A26	Pa vodo pogledam tudi, če ima čisto	Menjava vode	Skrb za domačo žival	Pomen sodelovanja z domačo živaljo
A27	Potem grem pa šeenkrat ob štirih k njemu	Obisk domačih živali popoldan	Rutina	Pomen sodelovanja z domačo živaljo
A28	Iz kletke ga sicer ne vzamem, razen, ko družabnica kletko čisti, takrat ga pa imam v naročju	Pomoč pri čiščenju kletke	Skrb za domačo žival	Pomen sodelovanja z domačo živaljo
A29	Se tako privije k meni v naročju da mi je prav toplo pri srcu	Dober občutek	Psihično počutje	Vloga domače živali pri počutju starega človeka
A30	Pa tudi s ptički se kdaj ukvarjam	Ukvarjanje s ptičami	Zaposlitev	Pomen sodelovanja z domačo živaljo
A31	Pride iz kletke pa mi gre po roki ali pa	Druženje s ptičami	Domača žival kot družabnik	Pomen sodelovanja z domačo živaljo

	se mi usede na glavo			
A32	V večini mi pomeni to, da mi krajša čas	Krajšanje časa	Zaposlitev	Pomen sodelovanja z domačo živaljo
A33	Da imaš neko skrb	Skrb	Zaposlitev	Pomen sodelovanja z domačo živaljo
A34	Obveznost	Obveznost	Zaposlitev	Pomen sodelovanja z domačo živaljo
A35	Tudi počutiš se bolje, če imaš takšno žival	Boljše počutje	Psihično počutje	Vloga domače živali pri počutju starega človeka
A36	Me razume, čeprav pravijo da ne	Občutek, da te domača žival razume	Psihično počutje	Vloga domače živali pri počutju starega človeka
A37	Ampak jaz se kar pogovarjam z njim	Pogovor z zajčkom	Domača žival kot družabnik	Pomen sodelovanja z domačo živaljo
A38	V breme mi pa ni nikoli	Ni v breme	Domača žival kot breme	Pomen sodelovanja z domačo živaljo
A39	Mi prav dobro dene	Dober občutek	Psihično počutje	Vloga domače živali pri počutju starega človeka
A40	Me posluša in se počutim bolje	Domača žival posluša	Domača žival kot družabnik	Pomen sodelovanja z domačo živaljo
A41	To bi moral vsak dom met	Domače živali mora imeti vsak dom	Predlog glede domačih živali	Želje oz. predlogi stanovalcev glede domačih živali
A42	Srečo	Sreča	Psihično počutje	Vloga domače živali pri počutju starega človeka
A43	Vesela sem da ga imamo	Veselje	Psihično počutje	Vloga domače živali pri počutju starega človeka
A44	Imaš neko obveznost, nekdo te rabi	Občutek koristnosti	Psihično počutje	Vloga domače živali pri počutju starega človeka
A45	Pa prav lep občutek je, ko se stisne k tebi ali pa ko te pogleda s tistimi svetlečimi okicami.	Lep občutek	Psihično počutje	Vloga domače živali pri počutju starega človeka
A46	Ja razgibam se že zaradi tega ker moram z vozičkom do njega priti	Razgibavanje zaradi obiskovanja domače živali	Gibanje stanovalca	Vloga domače živali pri počutju starega človeka
A47	Sicer veliko stanovalcev je pri nas dementnih in niti ne vejo za zajčka	Nekateri ne vedo za domače živali	Vzdušje v domu zaradi domače živali	Vloga domače živali pri počutju starega človeka

A48	Za nas, ki smo pa kolikor toliko vredu je pa fino, dobra popestritev	Popestritev	Vzdušje v domu zaradi domače živali	Vloga domače živali pri počutju starega človeka
A49	Največ se pogovarjam z delavno terapeutko ali pa družabnico v zvezi z zajčkom	Pogovor z delavno terapeutko in družabnico	Komunikacija z zaposlenimi	Vloga domače živali pri vzpostavljanju socialnih stikov
A50	Še posebej, ko pomagam, ko se kletka čisti	Pogovor med čiščenjem kletke	Priložnost za pogovor	Vloga domače živali pri vzpostavljanju socialnih stikov
A51	Je pa tudi še ena bolj pokretna gospa s katero greve skupaj do zajčka pa potem tam malo posedimo pa se malo pogovorimo	Pogovor z drugo gospo pri zajčku	Komunikacija s sostanovalci	Vloga domače živali pri vzpostavljanju socialnih stikov
A52	O zajčku, kaj bi mu dale jesti ali pa če mu je treba že kletko očistiti	Pogovor o skrbi za zajčka	Domača žival kot tema pogovora	Vloga domače živali pri vzpostavljanju socialnih stikov
A53	Pogovor pa nanese tudi na druge zadeve	Pogovor o drugih temah	Druge teme pogovora	Vloga domače živali pri vzpostavljanju socialnih stikov
A54	Pa tale moja sostanovalka. Tudi z njo se večkrat kaj pomenive	Pogovor s sostanovalko	Komunikacija s sostanovalci	Vloga domače živali pri vzpostavljanju socialnih stikov
A55	Jaz bi rada videla, da bi imeli eno muco	Mačka kot domača žival v domu	Predlog glede domačih živali	Želje oz. predlogi stanovalcev glede domačih živali
A56	Uf ja, ko sem šla v dom bi pa z veseljem svojega mucka pripeljala s seboj.	Strinjanje	Možnost, da bi stanovalec s seboj v dom lahko prinesel lastno domačo žival	Želje oz. predlogi stanovalcev glede domačih živali

Legenda za časovno obdobje:

- 15 let in manj – krajše časovno obdobje
- Od 16 let do 35 let – srednje dolgo časovno obdobje
- 36 let in več – daljše časovno obdobje

Oseba B:

Št. izjave	IZJAVA	POJEM	KATEGORIJA	PROPOZICIJA
B1	Ja imeli smo kuža	Pes	Mala domača žival	Izkušnje z domačimi živalmi v času bivanja v domačem okolju
B2	Še prej smo imeli pa tudi papagajčke	Papiga	Mala domača žival	Izkušnje z domačimi živalmi v času bivanja v domačem okolju
B3	Pa mucu, to je bilo vedno	Maček	Mala domača žival	Izkušnje z domačimi živalmi v času bivanja v domačem okolju
B4	Ko pa sem se poročila, sem bila pa v Kopru je pa mož imel kužka	Mož je imel psa	Mala domača žival	Izkušnje z domačimi živalmi v času bivanja v domačem okolju
B5	Samo govoriti ni znal, vse je razumel	Občutek, da te domača žival razume	Občutki ob sodelovanju z domačo živaljo	Izkušnje z domačimi živalmi v času bivanja v domačem okolju
B6	Aja pa želvo sem tudi imela	Želva	Mala domača žival	Izkušnje z domačimi živalmi v času bivanja v domačem okolju
B7	Pa svežo zelenjavo je rada imela ampak je po njej veliko kakala in vse razmazala tako, da sem jo morala včasih kar pod tuš nesti, da sem jo sprala.	Umivanje želve	Skrb za domačo žival	Izkušnje z domačimi živalmi v času bivanja v domačem okolju
B8	Sem jo dala v tople pulover, v škatlo in v klet pa je spala do maja	Zavijanje želve v pulover za namen hibernacije	Skrb za domačo žival	Izkušnje z domačimi živalmi v času bivanja v domačem okolju
B9	Celo življenje so bile prisotne živali.	Živali prisotne skozi celo življenje	Daljša časovna obdobja	Izkušnje z domačimi živalmi v času bivanja v domačem okolju
B10	Jah papagajčkom je bilo treba kletko sčistiti	Čiščenje za domačo živaljo	Skrb za domačo žival	Izkušnje z domačimi živalmi v času bivanja v domačem okolju
B11	Hrano zamenjati pa vodo	Hranjenje in menjanje vode	Skrb za domačo žival	Izkušnje z domačimi živalmi

				v času bivanja v domačem okolju
B12	Mož je bil bolan nekaj na srcu in smo zato vzeli kužka, da je imel nekoga s komer je lahko hodil na sprehode	Pes kot razlog za rekreacijo	Domača žival kot motivacija za gibanje	Izkušnje z domačimi živalmi v času bivanja v domačem okolju
B13	Je bilo pa tako, da ga je mož ven peljal jaz sem pa hrano dajala	Hranjenje domače živali	Skrb za domačo žival	Izkušnje z domačimi živalmi v času bivanja v domačem okolju
B14	Pa crkljala ga, ko sem imela čas	Crkljanje z domačo živaljo	Negovanje domače živali	Izkušnje z domačimi živalmi v času bivanja v domačem okolju
B15	Men je bilo to razvedrilo	Razvedrilo	Pozitivna izkušnja z domačo živaljo	Izkušnje z domačimi živalmi v času bivanja v domačem okolju
B16	Lepi občutki, prijetni ja	Prijeten občutek	Občutki ob sodelovanju z domačo živaljo	Izkušnje z domačimi živalmi v času bivanja v domačem okolju
B17	Jah malo mi je bilo hudo	Bilo je hudo	Negativen občutek zaradi ločitve	Izkušnje z domačimi živalmi v času bivanja v domačem okolju
B18	Sem jih pogrešala	Pogrešanje domače živali	Negativen občutek zaradi ločitve	Izkušnje z domačimi živalmi v času bivanja v domačem okolju
B19	Nekaj let bo sedaj, se ne spomnim točno.	Nekaj let	Obdobje ukvarjanja z domačo živaljo v domu	Pomen sodelovanja z domačo živaljo
B20	Se usedem k njemu, pa mi gre malo na roke, pa mu malo govorim tako	Pogovor s papagajčkom	Domača žival kot družabnik	Pomen sodelovanja z domačo živaljo
B21	Pa počistim mu vse vsak dan	Čiščenje kletke	Skrb za domačo žival	Pomen sodelovanja z domačo živaljo
B22	Tudi dvakrat na dan, če je treba	Čiščenje dvakrat dnevno	Rutina	Pomen sodelovanja z domačo živaljo
B23	Včasih se hoče še kopat pa mu vodo dam pa papir spodaj	Priprava kopeli za papagaja	Skrb za domačo žival	Pomen sodelovanja z domačo živaljo
B24	Pa hrano spiham in zamenjam	Hranjenje domače živali	Skrb za domačo žival	Pomen sodelovanja z domačo živaljo

B25	Pogledam, če ima vodo čisto	Preverjanje čistoče vode	Skrb za domačo žival	Pomen sodelovanja z domačo živaljo
B26	Me ima zelo rad	Občutek ljubljenosti s strani domače živali	Psihično počutje	Vloga domače živali pri počutju starega človeka
B27	Drugače pa zjutraj, ko vstanem ga samo pogledam, če je v redu pa grem na zajtrk	Obisk domačih živali dopoldan	Rutina	Pomen sodelovanja z domačo živaljo
B28	Potem včasih dopoldan počistim kletko, če ima zelo umazano	Občasno dopoldansko čiščenje kletke	Rutina	Pomen sodelovanja z domačo živaljo
B29	Drugače pa čistim po navadi po kosilu	Čiščenje kletke po kosilu	Rutina	Pomen sodelovanja z domačo živaljo
B30	To se vsaj razvedrim malo, če grem tja, drugače pa kar ležim	Se razvedri in jo spodbudi k delu	Motivacija	Pomen sodelovanja z domačo živaljo
B31	Pa mu govorim tako kot bi me razumel	Pogovor s papigo kot, da bi razumel	Domača žival kot družabnik	Pomen sodelovanja z domačo živaljo
B32	Jaz ga imam rada	Občutek ljubezni do domače živali	Psihično počutje	Vloga domače živali pri počutju starega človeka
B33	Pa neka obveznost je, ker moraš pucati	Obveznost	Zaposlitev	Pomen sodelovanja z domačo živaljo
B34	Uf ne v breme mi pa ni nikoli	Ni v breme	Domača žival kot breme	Pomen sodelovanja z domačo živaljo
B35	Grem vedno z veseljem do njega	Sodelovanje z domačo živaljo je v veselje	Razvedrilo	Pomen sodelovanja z domačo živaljo
B36	Mam veselje	Veselje	Psihično počutje	Vloga domače živali pri počutju starega človeka
B37	Me razvedri	Domača žival razvedri	Razvedrilo	Pomen sodelovanja z domačo živaljo
B38	Mam eno obveznost, da moram vse zrihtati in tako	Obveznost	Zaposlitev	Pomen sodelovanja z domačo živaljo
B39	Čas prej mine	Hitrejše minevanje časa	Zaposlitev	Pomen sodelovanja z domačo živaljo
B40	Pa še kakšen pride zraven pa malo gleda	Druženje s sostanovalci	Komunikacija s sostanovalci	Vloga domače živali pri vzpostavljanju socialnih stikov

B41	Se je treba pripognit, pa do tja priti pa spucati kletko pa hrano prinesi	Gibanje ob oskrbovanju kletke papig	Gibanje stanovalca	Vloga domače živali pri počutju starega človeka
B42	Mi je všeč vzdušje	Vzdušje v domu ji je všeč	Vzdušje v domu zaradi domačih živali	Vloga domače živali pri počutju starega človeka
B43	Tukej zdej nimamo kaj takega delati ne, pa se potem lahko z njimi ukvarjam	Preganjanje dolgčasa s skrbjo za domače živali	Zaposlitev	Pomen sodelovanja z domačo živaljo
B44	Nekateri nimajo tako radi živali pa se včasih tudi ustrašijo, ko ptiček zafrfota	Nekateri stanovalci se ustrašijo frfotanja papig	Vzdušje v domu zaradi domačih živali	Vloga domače živali pri počutju starega človeka
B45	Jih pa pride tudi več zraven pa ga gledajo in se pogovarjamo	Pogovor s sostanovalci med opazovanjem domače živali	Komunikacija s sostanovalci	Vloga domače živali pri vzpostavljanju socialnih stikov
B46	Ena gospa pravi, da jih ima zelo rada, pa mislim, da mi je rekla, da jih je tudi ona včasih doma imela	Pogovor o domačih živalih, ki so jih imele v času bivanja doma	Domača žival kot tema pogovora	Vloga domače živali pri vzpostavljanju socialnih stikov
B47	Je tudi sama rekla, da ima rada žival.	Pogovor o ljubezni do domačih živali.	Domača žival kot tema pogovora	Vloga domače živali pri vzpostavljanju socialnih stikov
B48	Sem zadovoljna. Dovolj imam to	Zadovoljna s trenutnimi domačimi živalmi	Trenutne domače živali v domu	Želje oz. predlogi stanovalcev glede domačih živali
B49	Pa lahko kaj zbolíš in potem drug noben nebi skrbel za njih	Strah pred boleznijo in nezmožnostjo skrbeti za domačo žival	Razlog za nestrinjanje	Želje oz. predlogi stanovalcev glede domačih živali
B50	To pa ne bi	Nestrinjanje	Možnost, da bi stanovalec s seboj v dom lahko prinesel lastno domačo žival	Želje oz. predlogi stanovalcev glede domačih živali
B51	Žival je navajena, da vsak drugače skrbi za njo pa tudi delikatna je	Domača žival je delikatna in vsaka zahteva	Razlog za nestrinjanje	Želje oz. predlogi stanovalcev glede domačih živali

		individualno oskrbo		
B52	Hitro pogine pa bi lastnik rekel, da je kdo živali kaj dal.	Streh pred smrtjo domače živali oziroma prepri stanovalcev	Razlog za nestrinjanje	Želje oz. predlogi stanovalcev glede domačih živali

Oseba C:

Št. izjave	IZJAVA	POJEM	KATEGORIJA	PROPOZICIJA
C1	Smo se pa k sosedom hodili pocrklat z živalmi, ker oni so jih pa imeli	Crkljanje s sosedovimi živalmi	Domača žival, ki je last drugega	Izkušnje z domačimi živalmi v času bivanja v domačem okolju
C2	Psov sem se pa vedno bala.	Strah pred psi	Negativna izkušnja z domačo živaljo	Izkušnje z domačimi živalmi v času bivanja v domačem okolju
C3	Ko sem hodila še v prvi razred sva hodili skupaj z eno sosedo v šolo in pri eni hiši so imeli velikega psa, kot en ovčjak je bil, in ta pes je na mojo sosedo skočil, tako, da je imel noge na njenih ramenih. In ona se je tako ustrašila, je padla na tla in od takrat naprej je ona bila, ne vem kako se je tisti bolezn takrat reklo, v glavnem bila je nepokretna no.	Na poti do šole je prijateljico/sosedo napadel sosedov pes, ta pa se je napada tako ustrašila, da ni več spregovorila	Negativna izkušnja z domačo živaljo	Izkušnje z domačimi živalmi v času bivanja v domačem okolju
C4	Sem pa kasneje potem imela doma imela kanarčka	Prisotnost živali v odraslem/samostojnem obdobju življenja	Srednje dolgo časovno obdobje	Izkušnje z domačimi živalmi v času bivanja v domačem okolju

C5	Jaz, ko sem bila socialna delavka sem imela mladoletno prestopništvo in en moj mladoletnik, ki sem ga obiskovala je imel kanarčke in jih je tudi vzrejal in meni je bilo to tako všeč, da se on s tem ukvarja in ne misli na kaj drugega. In fant je videl, da so mi všeč in mi je enega podaril.	Med sodelovanjem z mladoletnimi prestopniki kot socialna delavka ji je eden od uporabnikov podaril kanarčka.	Pozitivna izkušnja z domačo živaljo	Izkušnje z domačimi živalmi v času bivanja v domačem okolju
C6	Tako, da sem od takrat naprej skozi imela kanarčke	Kanarček	Mala domača žival	Izkušnje z domačimi živalmi v času bivanja v domačem okolju
C7	Je bil tako navezan name	Občutek, da te domača žival potrebuje	Občutki ob sodelovanju z domačo živaljo	Izkušnje z domačimi živalmi v času bivanja v domačem okolju
C8	On je bil res neverjetno razumen	Kanarček je bil razumen	Pozitivna izkušnja z domačo živaljo	Izkušnje z domačimi živalmi v času bivanja v domačem okolju
C9	Pa takole mi je šel do ušesa pa mi je pel pa me malo žgečkal.	Kanarček je pel na uho	Pozitivna izkušnja z domačo živaljo	Izkušnje z domačimi živalmi v času bivanja v domačem okolju
C10	Smo bili vsak dan pri sosedih, da smo se igrali s temi živalmi	Igranje s sosedovimi domačimi živalmi	Domača žival kot družabnik	Izkušnje z domačimi živalmi v času bivanja v domačem okolju
C11	Ko je bila pa šola smo pa po šoli hodili k njim.	Obiskovanje živali po šoli	Rutina	Izkušnje z domačimi živalmi v času bivanja v domačem okolju

C12	Ja take pristrčne, ker so bile mucke tako luštkane	Pristrčni občutki do ljubkih živali	Občutki ob sodelovanju z domačo živaljo	Izkušnje z domačimi živalmi v času bivanja v domačem okolju
C13	Smo jih božale	Božanje sosedovih mačk	Negovanje domače živali	Izkušnje z domačimi živalmi v času bivanja v domačem okolju
C14	Čist tako smo se obnašali kot do otrok majhnih, kot da so prijatelji	Dojemanje sosedovih domačih živali kot, da so prijatelji	Domača žival kot družabnik	Izkušnje z domačimi živalmi v času bivanja v domačem okolju
C15	Do kanarčkov so bili pa zelo ljubeči občutki	Ljubeči občutki do kanarčkov	Občutki ob sodelovanju z domačo živaljo	Izkušnje z domačimi živalmi v času bivanja v domačem okolju
C16	Zelo hudo mi je bilo, kot da bi ti družinski član umrl	Hudo kot, da bi umrl družinski član	Negativen občutek zaradi ločitve	Izkušnje z domačimi živalmi v času bivanja v domačem okolju
C17	Jah z vsem se ukvarjam že odkar sem prišla. Kakšne 6-7 mesecev približno.	Odkar je prišla v dom oz. 6-7 mesecev	Obdobje ukvarjanja z domačo živaljo v domu	Pomen sodelovanja z domačo živaljo
C18	Grem tja pa jim malo požvižgam, pa jih malo z roko pocrklijam, pa nastavim roko, da mi gredo na roko pa tako.	Žvižganje papigam ter druženje z njimi	Domača žival kot družabnik	Pomen sodelovanja z domačo živaljo
C19	Zajčku pa vsak dan prinesem iz parka regrat	Zajčku prinese regrat	Skrb za domačo žival	Pomen sodelovanja z domačo živaljo
C20	Sem se z njim pogovarjala	Pogovor z zajčkom	Žival kot družabnik	Pomen sodelovanja z domačo živaljo
C21	Pa mu govorim kot človeku "a veš da je zima" "pa saj mi tudi nimamo več zelenjave tako kot poleti" "saj	Pogovor z zajčkom kot, da je človek	Domača žival kot družabnik	Pomen sodelovanja z domačo živaljo

	bom še ti prinesla".			
C22	Drugače grem pa vsak dan do živali.	Vsak dan obišče domače živali	Rutina	Pomen sodelovanja z domačo živaljo
C23	Zjutraj pred zajtrkom preden sama potelovadim grem mimo ptičkov pa jih malo pozdravim pa se malo poigram	Obisk domačih živali dopoldan	Rutina	Pomen sodelovanja z domačo živaljo
C24	Potem grem pa še čez dan malo do njih pa do zajčka tudi.	Obisk domačih živali popoldan	Rutina	Pomen sodelovanja z domačo živaljo
C25	Prinese mi neke emocije ne, kot do človeka	Pozitivna čustva kot do človeka	Domača žival kot družabnik	Pomen sodelovanja z domačo živaljo
C26	Neka pozitivna čustva in veselje.	Pozitivna čustva in veselje	Psihično počutje	Vloga domače živali pri počutju starega človeka
C27	Pa čas mi krajša.	Krajšanje časa	Zaposlitev	Pomen sodelovanja z domačo živaljo
C28	Ne v breme mi pa niso	Ni v breme	Domača žival kot breme	Pomen sodelovanja z domačo živaljo
C29	Se razvedrim, ko vidim kako skače in kako je vesel, kako me hoče malo poključvati.	Domača žival razvedri	Razvedrilo	Pomen sodelovanja z domačo živaljo
C30	Razvedrilo, pozitivne emocije	Pozitivna čustva in razvedrilo	Psihično počutje	Vloga domače živali pri počutju starega človeka
C31	Dobro se počutim in v veselje mi je.	Dobro počutje in veselje	Psihično počutje	Vloga domače živali pri počutju starega človeka
C32	Seveda ja, grem na sprehod do njih.	Sprehod do domačih živali	Gibanje stanovalca	Vloga domače živali pri počutju starega človeka
C33	Me potem manj noge bolijo, če hodim.	Noge zaradi sprehoda manj bolijo	Fizično počutje	Vloga domače živali pri počutju starega človeka
C34	Veliko se jih tam ustavi, veliko jih tja pride, veliko se jih z njimi	Stanovalci skrbijo za domače živali	Vzdušje v domu zaradi domačih živali	Vloga domače živali pri počutju starega človeka

	ukvarja, jih crkljajo.			
C35	Je to zelo pozitiven vpliv.	Pozitiven vpliv na vzdušje doma	Vzdušje v domu zaradi domačih živali	Vloga domače živali pri počutju starega človeka
C36	Sploh ne poznam koga, da mu to nebi bilo všeč.	Ne pozna stanovalca, ki mu domače živali ne bi bili všeč	Vzdušje v domu zaradi domačih živali	Vloga domače živali pri počutju starega človeka
C37	Prinaša domačnost, srčnost.	Domače vzdušje	Vzdušje v domu zaradi domačih živali	Vloga domače živali pri počutju starega človeka
C38	Jaz ravno z vzpostavljanjem stikov nimam težav, ker se z vsemi dobro poznam in tudi veliko družim	Ni težav pri vzpostavljanju stikov	Spretnost navezovanja stikov	Vloga domače živali pri vzpostavljanju socialnih stikov
C39	Drugače se pa veliko pogovarjam s tisto gospo, ki oskrbuje papige	Pogovor z gospo, ki skrbi za papige	Komunikacija s sostanovalci	Vloga domače živali pri vzpostavljanju socialnih stikov
C40	Grem do nje, ko čisti pa se malo pogovorimo o ptičkih pa kako je pa tako.	Pogovor o papigah in počutju	Domača žival kot tema pogovora	Vloga domače živali pri vzpostavljanju socialnih stikov
C41	Pa kadar čisti tudi drugi pridejo zraven pa potem ta papiga skače od enega do drugega in je smeh in veselje.	Smeh in veselje stanovalcev zaradi domačih živali	Vzdušje v domu zaradi domačih živali	Vloga domače živali pri počutju starega človeka
C42	Ja sem zelo zadovoljna in si želim, da bi to ostalo, da nebi bili brez tega.	Zadovoljna s trenutnimi domačimi živalmi	Trenutne domače živali v domu	Želje oz. predlogi stanovalcev glede domačih živali
C43	Joj ko sem jaz prvič videla kako je ta gospa, ki skrbi za zajčka navezana nanj. Kako ga je imela v naročju in kako ga je stiskala, meni so se kar solze ulile. Tako	Med stanovalci in domačimi živalmi sta prisotna milina in ljubezen	Vzdušje v domu zaradi domačih živali	Vloga domače živali pri počutju starega človeka

	sem bila presenečena, kot bi imela otročka. Ta milina.			
C44	Mogoče pa tudi.	Strinjanje	Možnost, da bi stanovalec s seboj v dom lahko prinesel lastno domačo žival	Želje oz. predlogi stanovalcev glede domačih živali
C45	Samo, da žival nebi trpela pa da bi bilo vsem stanovalcem v redu.	Žival nebi smela trpeti in vsi stanovalci bi se morali strinjati glede domačih živali	Pogoj, da bi stanovalci lahko imeli svoje domače živali	Želje oz. predlogi stanovalcev glede domačih živali

Oseba D:

Št. izjave	IZJAVA	POJEM	KATEGORIJA	PROPOZICIJA
D1	Mačke	Maček	Mala domača žival	Izkušnje z domačimi živalmi v času bivanja v domačem okolju
D2	Pse	Pes	Mala domača žival	Izkušnje z domačimi živalmi v času bivanja v domačem okolju
D3	Sem imel to že od otroštva	Živali prisotne skozi celo življenje	Daljše časovno obdobje	Izkušnje z domačimi živalmi v času bivanja v domačem okolju
D4	Pa tudi koze in ovce smo imeli	Drobnica	Velika domača žival	Izkušnje z domačimi živalmi v času bivanja v domačem okolju
D5	Vole	Govedo	Velika domača žival	Izkušnje z domačimi živalmi v času bivanja v domačem okolju
D6	Konje	Konji	Velika domača žival	Izkušnje z domačimi živalmi v času bivanja v domačem okolju
D7	Drugače pa sem zjutraj vstal pa nahranil pse in mačke, kozam in ovcam je bilo	Jutranje hranjenje domačih živali	Rutina	Izkušnje z domačimi živalmi v času bivanja v domačem okolju

	potrebno dati mrvo			
D8	Potem pa po službi sem mačkom pa psom dodal hrano, če jo je zmanjkalo, koze in ovce so pa zvečer zopet dobile.	Popoldansko oz. večerno hranjenje domačih živali	Rutina	Izkušnje z domačimi živalmi v času bivanja v domačem okolju
D9	Pa je bilo treba tudi hlev čistit	Delo v hlevu	Skrb za domačo žival	Izkušnje z domačimi živalmi v času bivanja v domačem okolju
D10	Psa sem pa jaz sprehajal	Sprehajanje psa	Domača žival kot motivacija za gibanje	Izkušnje z domačimi živalmi v času bivanja v domačem okolju
D11	Drugače sem jih pa tudi rad malo pocrkjal, še posebej, ko so bile majhne	Crkljanje z domačo živaljo	Negovanje domače živali	Izkušnje z domačimi živalmi v času bivanja v domačem okolju
D12	Čudovito je bilo.	Bilo je čudovito	Pozitivna izkušnja z domačo živaljo	Izkušnje z domačimi živalmi v času bivanja v domačem okolju
D13	No, ko sem imel pa v Beli krajni še vikend so pa tudi sosedovi psi k meni hodili.	Druženje s sosedovimi psi	Domača žival, ki je last drugega	Izkušnje z domačimi živalmi v času bivanja v domačem okolju
D14	Eden je bil še posebej navezan name.	Občutek medsebojne povezanosti	Občutki ob sodelovanju z domačo živaljo	Izkušnje z domačimi živalmi v času bivanja v domačem okolju
D15	Pa sem mu vedno prinesel tudi za jesti.	Prinašanje hrane sosedovim psom	Skrb za domačo žival	Izkušnje z domačimi živalmi v času bivanja v domačem okolju
D16	Dobre občutke	Dober občutek	Občutki ob sodelovanju z domačo živaljo	Izkušnje z domačimi živalmi v času bivanja v domačem okolju
D17	Vredu sem se počutil. Lepo.	Lep občutek	Občutki ob sodelovanju z domačo živaljo	Izkušnje z domačimi živalmi v času bivanja v domačem okolju
D18	Seveda je bilo težko	Bilo je težko	Negativen občutek zaradi ločitve	Izkušnje z domačimi živalmi

				v času bivanja v domačem okolju
D19	Včasih so mi tudi solze pritekale	Jok zaradi ločitve	Negativen občutek zaradi ločitve	Izkušnje z domačimi živalmi v času bivanja v domačem okolju
D20	Jah kaj pa vem že odkar sem tukaj. Bo že nekaj let.	Nekaj let	Obdobje ukvarjanja z domačo živaljo v domu	Pomen sodelovanja z domačo živaljo
D21	Drugače sem ga pa imel kar pri sebi v postelji pa sva se malo pocrkljala	Crkljanje z domačo živaljo	Negovanje domače živali	Pomen sodelovanja z domačo živaljo
D22	Pa sem mu dal kakšen korenček ali pa solato ima zelo rad	Hranjenje domače živali	Skrb za domačo žival	Pomen sodelovanja z domačo živaljo
D23	Pa potem sem ga dal v tale moj električni voziček, ki ima košaro pa sem ga vozil po domu.	Vožnja z eklektičnim vozičkom skupaj z domačo živaljo po domu	Razvedrilo	Pomen sodelovanja z domačo živaljo
D24	Pa tudi ven sem ga peljal z vozičkom, po mestu.	Vožnja z eklektičnim vozičkom skupaj z domačo živaljo po mestu	Razvedrilo	Pomen sodelovanja z domačo živaljo
D25	Pa tudi tak povodec sem mu dal gor pa ga peljal na vrt zunaj.	Sprehod z domačo živaljo do vrta	Gibanje stanovalca	Vloga domače živali pri počutju starega človeka
D26	Drugače pa ptičke tudi kdaj ven spustim pa poskrbim za njih.	Druženje s pticami	Domača žival kot družabnik	Pomen sodelovanja z domačo živaljo
D27	Pogledam, če imajo hrano pa vodo.	Preverjanje vode in hrane	Skrb za domačo žival	Pomen sodelovanja z domačo živaljo
D28	Ja čas mi je krajšal a ne	Krajšanje časa	Zaposlitev	Pomen sodelovanja z domačo živaljo
D29	Pa družbo sem imel	Družba	Domača žival kot družabnik	Pomen sodelovanja z domačo živaljo
D30	Pa za nekoga sem skrbel	Skrb	Zaposlitev	Pomen sodelovanja z domačo živaljo
D31	Ne v breme pa nikoli ni	Ni v breme	Domača žival kot breme	Pomen sodelovanja z domačo živaljo

D32	Je v veselje	Sodelovanje z domačo živaljo je v veselje	Razvedrilo	Pomen sodelovanja z domačo živaljo
D33	Če bi bilo po mojem bi še kakšnega mucka nabavil za tukaj.	Mačka kot domača žival v domu	Predlog glede domačih živali	Želje oz. predlogi stanovalcev glede domačih živali
D34	Ja lepe občutke.	Lep občutek	Psihično počutje	Vloga domače živali pri počutju starega človeka
D35	Toplo mi je bilo pri srcu, ker je tako prisrčen.	Občutek topline pri srcu	Psihično počutje	Vloga domače živali pri počutju starega človeka
D36	Sva hodila s tistim povodcem na sprehod.	Sprehajanje zajčka s povodcem	Gibanje stanovalca	Vloga domače živali pri počutju starega človeka
D37	Vsak dan sem ga peljal v kavarno ali pa na vrt.	Vsakodnevno sprehajanje zajčka do kavarne	Rutina	Pomen sodelovanja z domačo živaljo
D38	Na primer, ko sem tega zajčka pripeljal v kavarno ali pa na vrt so vis prišli zraven pa govorili "lejga zajčka, lejga zajčka", in ljudje to rabijo.	Zajček v domu kot atrakcija za stanovalce in obiskovalce	Obiskovalci in domače živali	Vloga domače živali pri počutju starega človeka
D39	Ja sigurno je več druženja	Več druženja v domu	Vzdušje v domu zaradi domačih živali	Vloga domače živali pri vzpostavljanju socialnih stikov
D40	Tako kot sem rekel so vsi prišli do zajčka pa ga božali pa se pogovarjali z njim pa posledično tudi z mano ja.	Zajček kot spodbujevalec pogovorov med stanovalci	Komunikacija s sostanovalci	Vloga domače živali pri vzpostavljanju socialnih stikov
D41	Ja z drugimi stanovalci	Pogovor z drugimi stanovalci	Komunikacija s sostanovalci	Vloga domače živali pri vzpostavljanju socialnih stikov
D42	Ali pa v kavarni tudi s kom drugim, ki je prišel na obisk takrat.	Pogovor z ljudmi v kavarni	Komunikacija z drugimi	Vloga domače živali pri vzpostavljanju socialnih stikov

D43	Zajčka so božali pa govorili kako je lep pa luštkan. Večinoma je bilo o njem govora.	Božanje zajčka in pogovor o zajčku	Domača žival kot tema pogovora	Vloga domače živali pri vzpostavljanju socialnih stikov
D44	Bi imel še kakšnega, kakšno mačko bi pripeljal, da bi bla spodaj.	Mačka kot domača žival v domu	Predlog glede domačih živali	Želje oz. predlogi stanovalcev glede domačih živali
D45	Sam imam rad živali pa bi jih imel.	Strinjanje	Možnost, da bi stanovalec s seboj v dom lahko prinesel lastno domačo žival	Želje oz. predlogi stanovalcev glede domačih živali

Oseba E:

Št. izjave	IZJAVA	POJEM	KATEGORIJA	PROPOZICIJA
E1	Smo imeli psa	Pes	Mala domača žival	Izkušnje z domačimi živalmi v času bivanja v domačem okolju
E2	Mačke	Maček	Mala domača žival	Izkušnje z domačimi živalmi v času bivanja v domačem okolju
E3	Goved	Govedo	Velika domača žival	Izkušnje z domačimi živalmi v času bivanja v domačem okolju
E4	Ovce	Drobnica	Velika domača žival	Izkušnje z domačimi živalmi v času bivanja v domačem okolju
E5	Kokoši	Kokoši	Mala domača žival	Izkušnje z domačimi živalmi v času bivanja v domačem okolju
E6	Kot otrok sem odraščal na kmetih tako, da so bile živali vedno prisotne.	Živali prisotne skozi celo življenje	Daljša časovno obdobje	Izkušnje z domačimi živalmi v času bivanja v domačem okolju
E7	Je bilo treba živali nahraniti pa jim skidati	Hranjenje domače živali in čiščenje	Skrb za domačo žival	Izkušnje z domačimi živalmi v času bivanja v domačem okolju
E8	So me imele kar rade krave	Občutek ljubljenosti	Občutki ob sodelovanju z domačo živaljo	Izkušnje z domačimi živalmi

				v času bivanja v domačem okolju
E9	Sploh včasih je kakšna ovčka imela dvojčke, pa enega ni vzela pa smo jih potem po flaški hranili.	Hranjenje jagenjčkov po steklenički	Skrb za domačo žival	Izkušnje z domačimi živalmi v času bivanja v domačem okolju
E10	Se je tudi po rokah nosila pa smo jo otroci crkljali pa božali	Božanje jagenjčkov	Negovanje domače živali	Izkušnje z domačimi živalmi v času bivanja v domačem okolju
E11	Govedo nismo pasli, ovce pa smo	Pašenje ovac	Skrb za domačo žival	Izkušnje z domačimi živalmi v času bivanja v domačem okolju
E12	Drugače pa kokoškam je bilo treba samo jajca pobrat	Pobiranje jajc kokošim	Skrb za domačo žival	Izkušnje z domačimi živalmi v času bivanja v domačem okolju
E13	Pa tudi zajce smo imeli	Zajec	Mala domača žival	Izkušnje z domačimi živalmi v času bivanja v domačem okolju
E14	Kot otrok sem se s kužkom igral	Igranje s psom	Pozitivna izkušnja z živaljo	Izkušnje z domačimi živalmi v času bivanja v domačem okolju
E15	Kužku sem palico metal	Metanje palice psu	Pozitivna izkušnja z domačo živaljo	Izkušnje z domačimi živalmi v času bivanja v domačem okolju
E16	Ja vseč mi je bilo ne	Izkušnja mu je bila vseč	Pozitivna izkušnja z domačo živaljo	Izkušnje z domačimi živalmi v času bivanja v domačem okolju
E17	Žival je neka zaposlitev, da imaš kaj za početi	Domača žival je zaposlitev	Zaposlitev	Izkušnje z domačimi živalmi v času bivanja v domačem okolju
E18	Pa tudi veselje je.	Je v veselje	Pozitivna izkušnja z domačo živaljo	Izkušnje z domačimi živalmi v času bivanja v domačem okolju
E19	Lepo je v glavnem no, dober občutek	Dober občutek	Občutki ob sodelovanju z domačo živaljo	Izkušnje z domačimi živalmi v času bivanja v domačem okolju
E20	Jah težko mi je bilo	Bilo je težko	Negativen občutek zaradi ločitve	Izkušnje z domačimi živalmi

				v času bivanja v domačem okolju
E21	Sem bil navajen, da je žival okoli mene, potem sem se pa od te rutine, ki sem jo imel ločil.	Ločitev od poznane rutine	Negativen občutek zaradi ločitve	Izkušnje z domačimi živalmi v času bivanja v domačem okolju
E22	Pogrešal sem jih zelo	Pogrešanje domače živali	Negativen občutek zaradi ločitve	Izkušnje z domačimi živalmi v času bivanja v domačem okolju
E23	Ja v domu sem 8 let pa se ves čas ukvarjam z živalmi.	8 let	Obdobje ukvarjanja z domačo živaljo v domu	Pomen sodelovanja z domačo živaljo
E24	Potem pa se malo muza, malo zaprede, potem se pa uleže jaz jo pa božam	Božanje domače živali	Negovanje domače živali	Pomen sodelovanja z domačo živaljo
E25	Včasih jim tudi kaj od zajtrka prinesem, kakšno salamo, pa jih malo pocrkļjam.	Hranjenje domače živali z ostanki zajtrka	Skrb za domačo žival	Pomen sodelovanja z domačo živaljo
E26	So tako zadovoljne in hvaležne, se tako muzajo in predejo.	Občutek dobrega dela	Psihično počutje	Vloga domače živali pri počutju starega človeka
E27	Ampak tista tigrasta me ima najraje.	Občutek ljubljenosti s strani domače živali	Psihično počutje	Vloga domače živali pri počutju starega človeka
E28	Grem kar dvakrat na dan do njih	Obiskovanje domačih živali dvakrat dnevno	Rutina	Pomen sodelovanja z domačo živaljo
E29	Mimogrede se pa še pri ribicah ustavim. Te pa samo gledam	Med opravi se ustavi pri ribah	Rutina	Pomen sodelovanja z domačo živaljo
E30	Te me pa pomirjajo, ko tako mirno plavajo	Občutek pomirjenosti	Psihično počutje	Vloga domače živali pri počutju starega človeka
E31	Ja neko razvedritev pa veselje	Domača žival razvedri	Razvedrilo	Pomen sodelovanja z domačo živaljo
E32	Imam ne razlog, da grem ven, ker vem, da me čakajo in se veselijo, da jih malo počohļjam ali	Ima razlog, da gre ven, ker ga domače živali pričakujejo	Motivacija	Pomen sodelovanja z domačo živaljo

	pa jim prinesem kakšen pribolšek			
E33	Ne v breme mi ni nikoli, ker imam rad živali	Ni v breme	Domača žival kot breme	Pomen sodelovanja z domačo živaljo
E34	Spominjajo me na dom	Domače vzdušje	Vzdušje v domu zaradi domačih živali	Vloga domače živali pri počutju starega človeka
E35	Veselje	Veselje	Psihično počutje	Vloga domače živali pri počutju starega človeka
E36	Zadovoljstvo	Zadovoljstvo	Psihično počutje	Vloga domače živali pri počutju starega človeka
E37	Da te nekdo rabi	Občutek koristnosti	Psihično počutje	Vloga domače živali pri počutju starega človeka
E38	Da te nekdo razume	Občutek, da te domača žival razume	Psihično počutje	Vloga domače živali pri počutju starega človeka
E39	Vidiš sem v najvišjem nadstropju in se moram peljati čisto dol, pa še ven.	Premagovanje razdalje do domače živali	Gibanje stanovalca	Vloga domače živali pri počutju starega človeka
E40	Pa ga božam in mi dobro dene, da malo gibam in tako.	Gibanje rok ob božanju domače živali	Gibanje stanovalca	Vloga domače živali pri počutju starega človeka
E41	Veseli so stanovalci, radi imajo živali	Stanovalci so veseli	Vzdušje v domu zaradi domačih živali	Vloga domače živali pri počutju starega človeka
E42	Pa včasih jih vidiš kako s sorodniki sedijo zunaj na sončku pa se pogovarjajo in božajo mačke	Sostanovalci ob druženju s sorodniki božajo domače živali	Obiskovalci in domače živali	Vloga domače živali pri počutju starega človeka
E43	Ja z eno gospo se pa res vedno pogovarjam, ker se ravno pri mačkah srečava	Pogovor z gospo pri mačkah	Komunikacija s sostanovalci	Vloga domače živali pri vzpostavljanju socialnih stikov
E44	Drugače nimam težav se povezati z drugimi.	Ni težav pri navezovanju stikov	Spretnost navezovanja stikov	Vloga domače živali pri vzpostavljanju socialnih stikov
E45	Aja pa s tisto zaposleno, ki hrani ribice se tudi	Pogovor z zaposleno, ki hrani ribe	Komunikacija z zaposlenimi	Vloga domače živali pri

	včasih malo pohecava			vzpostavljanju socialnih stikov
E46	Kako so kaj mucki, kaj so jedli, kaj so ušpičili, kaj bi še potrebovali	Pogovor o mačkah	Domača žival kot tema pogovora	Vloga domače živali pri vzpostavljanju socialnih stikov
E47	Kakšno je vreme pa tako, čisto vsakdanje stvari	Pogovor o vremenu in vsakdanjih stvareh	Druge teme pogovora	Vloga domače živali pri vzpostavljanju socialnih stikov
E48	Ja jaz sem zadovoljen	Zadovoljen s trenutnimi domačimi živalmi	Trenutne domače živali v domu	Želje oz. predlogi stanovalcev glede domačih živali
E49	Ne vem, če je to dobra ideja	Nestrinjanje	Možnost, da bi stanovalec s seboj v dom lahko prinesel lastno domačo žival	Želje oz. predlogi stanovalcev glede domačih živali
E50	Saj jaz imam rad živali ampak vsi jih pa nimajo radi a ne	Nimajo vsi radi živali	Razlog za nestrinjanje	Želje oz. predlogi stanovalcev glede domačih živali
E51	Preveč dela in preveč različnih živali.	Preveč dela in živali	Razlog za nestrinjanje	Želje oz. predlogi stanovalcev glede domačih živali

Oseba F:

Št. izjave	IZJAVA	POJEM	KATEGORIJA	PROPOZICIJA
F1	Ja dokler sem bila doma v bloku nisem morala imeti nič ne. Potem sva se pa z možem preselila v hišo na podeželje sva pa lahko imela.	Živali prisotne šele, ko sta se z možem preselila v svojo hišo	Srednje dolgo časovno obdobje	Izkušnje z domačimi živalmi v času bivanja v domačem okolju
F2	Piške sem imela	Kokoši	Mala domača žival	Izkušnje z domačimi živalmi v času bivanja v domačem okolju
F3	Sva pa mačke tudi imela	Maček	Mala domača žival	Izkušnje z domačimi živalmi v času bivanja v domačem okolju
F4	Enkrat sem se pa domov iz šole vračala pa je ob poti en mucek mlad zajokal. Meni se je pa zasmilil pa sem ga sabo domov	Ob vračanju iz šole najde mačka katerega posvoji in zanj skrbi	Pozitivna izkušnja z domačo živaljo	Izkušnje z domačimi živalmi v času bivanja v domačem okolju

	prinesla. Pa sem mami rekla, da sem mačka prinesla ona je pa rekla ja kje ga bomo pa imeli. Jaz sem pa rekla, da bo v čelešniku na toplem. Pa sem lepo skrbela za njega, pa ga crkljala			
F5	Joj sem tako rada imela tistega mačka	Občutek ljubezni do domače živali	Občutki ob sodelovanju z domačo živaljo	Izkušnje z domačimi živalmi v času bivanja v domačem okolju
F6	Je bil tako prijazna pa tako me je poslušala	Domača žival je bila prijazna in je prisluhnila	Pozitivna izkušnja z domačo živaljo	Izkušnje z domačimi živalmi v času bivanja v domačem okolju
F7	Jah zjutraj sem jim za jest dala, potem sem pa v službo šla	Hranjenje domače živali	Skrb za domačo žival	Izkušnje z domačimi živalmi v času bivanja v domačem okolju
F8	Pa sem jih malo pobožala, pa malo pocrkljala	Božanje domače živali	Negovanje domače živali	Izkušnje z domačimi živalmi v času bivanja v domačem okolju
F9	Potem sem jim spet malo briketov natresla, pa vodo sem jim zamenjala	Hranjenje in menjava vode	Skrb za domačo žival	Izkušnje z domačimi živalmi v času bivanja v domačem okolju
F10	Pa počesala sem jih takrat tudi malo, pogledala, če ima kateri kakšno bolho in tako	Česanje in obiranje zajedavcev	Negovanje domače živali	Izkušnje z domačimi živalmi v času bivanja v domačem okolju
F11	Ko sem pa še piške imela je bilo pa treba jim zjutraj hrano natresti pa vodo zamenjati	Hranjenje kokoši ter menjava vode	Skrb za domačo žival	Izkušnje z domačimi živalmi v času bivanja v domačem okolju
F12	Zvečer je bilo pa treba jajca pobrati pa jih nazaj v utico zapreti	Pobiranje jajc ter zapiranje kokoši	Skrb za domačo žival	Izkušnje z domačimi živalmi v času bivanja v domačem okolju
F13	Zaposlitev sem imela ane.	Domača žival je zaposlitev	Pozitivna izkušnja z živaljo	Izkušnje z domačimi živalmi v času bivanja v domačem okolju
F14	Mucki so mi bili pa razvedrilo	Razvedrilo	Pozitivna izkušnja z živaljo	Izkušnje z domačimi živalmi

				v času bivanja v domačem okolju
F15	Tako topel občutek je	Topel občutek	Občutki ob sodelovanju z domačo živaljo	Izkušnje z domačimi živalmi v času bivanja v domačem okolju
F16	Ja težko mi je bilo	Bilo je težko	Negativen občutek zaradi ločitve	Izkušnje z domačimi živalmi v času bivanja v domačem okolju
F17	Manjka ti nekaj ker si bil toliko let navajen na neko življenje pa družbo.	Nekaj manjka	Negativen občutek zaradi ločitve	Izkušnje z domačimi živalmi v času bivanja v domačem okolju
F18	Odkar so te mačke, samo ne vem koliko časa so. Že dolgo.	Nekaj let	Obdobje ukvarjanja z domačo živaljo v domu	Pomen sodelovanja z domačo živaljo
F19	Ja vsakič, ko grem v pralnico se ustavim pri ribicah pa jih malo pogledam	Gledanje rib spotoma na poti v pralnico	Rutina	Pomen sodelovanja z domačo živaljo
F20	Pa ko grem na kavo s kom pa se najraje zraven teh ribic usedem, da jih lahko še gledam zraven	Gledanjem rib med pitjem kave	Rutina	Pomen sodelovanja z domačo živaljo
F21	Včasih zaposleni pomagam hraniti te ribice	Pomaga zaposlenim hraniti ribe	Skrb za domačo žival	Pomen sodelovanja z domačo živaljo
F22	To mi je užitek gledat kako se borijo za tiste briketke.	Užitek ob gledanju rib, ko se hranijo	Psihično počutje	Vloga domače živali pri počutju starega človeka
F23	Drugače grem pa tudi mucke pogledat pa malo pocrklat, vsaj enkrat na dan jih malo v naročje vzamem.	Božanje mačk vsaj enkrat dnevno	Rutina	Pomen sodelovanja z domačo živaljo
F24	Pa sem jim kakšno svežo zelenjavo prinesla	Hranjenje domače živali	Skrb za domačo žival	Pomen sodelovanja z domačo živaljo
F25	Tudi kletko sem včasih spucala	Čiščenje kletke	Skrb za domačo žival	Pomen sodelovanja z domačo živaljo
F26	Pa travo jim je bilo potrebno natresti	Dodajanje trave v kletko	Skrb za domačo žival	Pomen sodelovanja z domačo živaljo
F27	Aja pa vodo zamenjati	Menjava vode	Skrb za domačo žival	Pomen sodelovanja z domačo živaljo

F28	Ja nek dodatek pozitiven je ane	Pozitiven dodatek	Vzdušje v domu zaradi domačih živali	Vloga domače živali pri počutju starega človeka
F29	Ribice me pomirjajo, ko jih gledam	Ribe pomirjajo	Psihično počutje	Vloga domače živali pri počutju starega človeka
F30	Mucke ima tudi rada, pa me veseli	Ljubezen do domače živali in veselje	Razvedrilo	Pomen sodelovanja z domačo živaljo
F31	Res kar sreča ti gre po telesu. Vesela sem no, tako	Občutek sreče in veselja	Psihično počutje	Vloga domače živali pri počutju starega človeka
F32	Ah kje ni mi v breme	Ni v breme	Domača žival kot breme	Pomen sodelovanja z domačo živaljo
F33	Ko sem še v službo hodila so mi bile kokoši malo v breme ja, ker sem morala biti doma.	Kokoši so bile v breme	Negativna izkušnja z domačo živaljo	Izkušnje z domačimi živalmi v času bivanja v domačem okolju
F34	Z veseljem to delam	Sodelovanje z domačo živaljo je v veselje	Razvedrilo	Pomen sodelovanja z domačo živaljo
F35	Veselje, srečo	Občutek sreče in veselja	Psihično počutje	Vloga domače živali pri počutju starega človeka
F36	Nek mir me oblije	Občutek pomirjenosti	Psihično počutje	Vloga domače živali pri počutju starega človeka
F37	Pa zadovoljna sem	Zadovoljstvo	Psihično počutje	Vloga domače živali pri počutju starega človeka
F38	Pa vesela sem tudi, ko vidim druge kako so veseli	Veselje ob veselju drugih	Psihično počutje	Vloga domače živali pri počutju starega človeka
F39	Grem ven na zrak do muck, pa imam kar nekaj metrov narejenih.	Hoja ven na svež zrak	Gibanje stanovalca	Vloga domače živali pri počutju starega človeka
F40	Ko je bil pa še morski prašiček pa sploh, saj sem včasih kletko čistila pa sem morala hrano zamenjati, pa vodo pa je bilo veliko hoje sem ter tja.	Dodatna hoja zaradi skrbi za morskega prašička	Gibanje stanovalca	Vloga domače živali pri počutju starega človeka
F41	Neka pozitivna obveznost.	Pozitivna obveznost	Zaposlitev	Pomen sodelovanja z domačo živaljo

F42	Ja veseli so stanovalci, da so živali.	Stanovalci so veseli	Vzdušje v domu zaradi domačih živali	Vloga domače živali pri počutju starega človeka
F43	Me na dom spominjajo te mucki, ker sem jih sama tudi imela.	Domače vzdušje	Vzdušje v domu zaradi domačih živali	Vloga domače živali pri počutju starega človeka
F44	Pridejo pa zraven, če imaš mačo v naročju ja.	Domača žival privablja druge sostanovalce	Komunikacija s sostanovalci	Vloga domače živali pri vzpostavljanju socialnih stikov
F45	Tudi o živalcah ampak večinoma so vsakodnevne debate.	Vsakodnevni pogovori	Druge teme pogovora	Vloga domače živali pri vzpostavljanju socialnih stikov
F46	Pa obiski radi gledajo tiste ribice.	Obiskovalci se zanimajo za domače živali	Obiskovalci in domače živali	Vloga domače živali pri počutju starega človeka
F47	Sem zadovoljna ja in mislim, da je to čisto dovolj.	Zadovoljna s trenutnimi domačimi živalmi	Trenutne domače živali v domu	Želje oz. predlogi stanovalcev glede domačih živali
F48	Ah ne ne. Veste kaj ne znajo vsi lepo z živalmi.	Nestrinjanje	Možnost, da bi stanovalec s seboj v dom lahko prinesel lastno domačo žival	Želje oz. predlogi stanovalcev glede domačih živali
F49	Eni jih božajo, drugi jih pa trudi brčnejo in bi bil potem samo kreg. Bolje da je tako kot je.	Strah pred slabim ravnanjem z domačimi živalmi in prepiri med stanovalci	Razlog za nestrinjanje	Želje oz. predlogi stanovalcev glede domačih živali

Oseba G:

Št. izjave	IZJAVA	POJEM	KATEGORIJA	PROPOZICIJA
G1	Uf ja, ko sem bila še doma smo kmetijo imeli. Ko sem se pa poročila sem se pa preselila v blok, tam pa nisem živali imela.	Živali prisotne zgolj v času otroštva/najstništva	Krajše časovno obdobje	Izkušnje z domačimi živalmi v času bivanja v domačem okolju
G2	Krave, normalno	Govedo	Velika domača žival	Izkušnje z domačimi živalmi v času bivanja v domačem okolju

G3	Potem pa kokoške	Kokoši	Mala domača žival	Izkušnje z domačimi živalmi v času bivanja v domačem okolju
G4	Prašičke	Prašiči	Velika domača žival	Izkušnje z domačimi živalmi v času bivanja v domačem okolju
G5	Tudi zajce ampak to bolj malo	Zajec	Mala domača žival	Izkušnje z domačimi živalmi v času bivanja v domačem okolju
G6	Pa ovčke	Drobnica	Velika domača žival	Izkušnje z domačimi živalmi v času bivanja v domačem okolju
G7	Mačke	Maček	Mala domača žival	Izkušnje z domačimi živalmi v času bivanja v domačem okolju
G8	Pa psa smo imeli	Pes	Mala domača žival	Izkušnje z domačimi živalmi v času bivanja v domačem okolju
G9	Tega psa Tarzana smo vsi radi imeli	Občutek ljubezni do domače živali	Občutki ob sodelovanju z domačo živaljo	Izkušnje z domačimi živalmi v času bivanja v domačem okolju
G10	Oh pa spomnim se ene mačke, ki jo je moja mama imela. Mama se je tako usedla na peč, mačka je bila pa takoj pri njej v naročju. Potem je pa mama začela prepevati "moj maček je ljubico imel..." pa ga je stisnila za rep, da je zamijavkal, kot da bi mjav mjav	Mama je ob petju pesmi "Moj maček je ljubico imel" mačka stisnila za rep, da je zamijavkal zraven in to ji je ostalo v spominu	Pozitivna izkušnja z domačo živaljo	Izkušnje z domačimi živalmi v času bivanja v domačem okolju

	mjav zapel naprej. Ta pesem mi je ostala v spominu, takšen hec je bil.			
G11	Ja dokler sva bila z bratom majhna sva krave pasla a ne.	Paša krav	Skrb za domačo žival	Izkušnje z domačimi živalmi v času bivanja v domačem okolju
G12	Kot, da so naju razumele	Občutek, da te domača žival razume	Občutki ob sodelovanju z domačo živaljo	Izkušnje z domačimi živalmi v času bivanja v domačem okolju
G13	Drugače pa v hlev sem tudi kaj šla.	Delo v hlevu	Skrb za domačo žival	Izkušnje z domačimi živalmi v času bivanja v domačem okolju
G14	Piškam smo jajca pobirali otroci	Pobiranje jajc kokošim	Skrb za domačo žival	Izkušnje z domačimi živalmi v času bivanja v domačem okolju
G15	Pa pazit jih je bilo treba pred lisicami	Paziti kokoši pred lisicami	Skrb za domačo žival	Izkušnje z domačimi živalmi v času bivanja v domačem okolju
G16	Pa zajčke majhne sem tako rada imela.	Ljubezen do majhnih zajčkov	Občutki ob sodelovanju z domačo živaljo	Izkušnje z domačimi živalmi v času bivanja v domačem okolju
G17	Tako nekaj normalnega je bilo to. Nekaj vsakdanjega	Domače živali so bile nekaj vsakdanjega	Rutina	Izkušnje z domačimi živalmi v času bivanja v domačem okolju
G18	Lepo no, rada sem jih imela	Bilo je lepo	Pozitivna izkušnja z domačo živaljo	Izkušnje z domačimi živalmi v času bivanja v domačem okolju
G19	Ja pred odhodom v dom živali nisem imela, je bilo pa hudo takrat, ko sem se poročila in odselila od doma	Bilo je hudo ob ločitvi	Negativen občutek zaradi ločitve	Izkušnje z domačimi živalmi v času bivanja v domačem okolju

G20	Nekaj mi je manjkalo	Nekaj manjka	Negativen občutek zaradi ločitve	Izkušnje z domačimi živalmi v času bivanja v domačem okolju
G21	Kakšnih 8,9 let	Med 8 in 9 let	Obdobje ukvarjanja z domačo živaljo v domu	Pomen sodelovanja z domačo živaljo
G22	Zjutraj po zajtrku grem v kavarno, tam si naročim kavico z mlekom, malo pogledam ribice, če so vredne	Po zajtrku v kavarni pije kavo in opazuje ribe	Rutina	Pomen sodelovanja z domačo živaljo
G23	Če je pa vreme lepo in toplo grem pa ven na klopco pa se tam usedem in pijem kavico pa počakam, da kakšna mucka k meni pride	Ob lepem vremenu pije kavo zunaj ob družbi mačk	Rutina	Pomen sodelovanja z domačo živaljo
G24	Včasih še kakšno salamo ali pa kruhek prinesem od zajtrka	Hranjenje domače živali z ostanki zajtrka	Skrb za domačo žival	Pomen sodelovanja z domačo živaljo
G25	Pa jo malo pobožam, spulim klopa, če ga ima in tako	Božanje in pregledovanje za zajedavci	Negovanje domače živali	Pomen sodelovanja z domačo živaljo
G26	Pa včasih pride še ena gospa, ki bolj skrbi za te mačke pa se usede k meni, pa malo pokramljamo in tako	Pogovor z gospo, ki se ukvarja z mačkami	Komunikacija s sostanovalci	Vloga domače živali pri vzpostavljanju socialnih stikov
G27	V veselje mi je	Sodelovanje z domačo živaljo je v veselje	Razvedrilo	Pomen sodelovanja z domačo živaljo
G28	Pa vem da čakajo in da se veselijo, če prideš dol	Občutek, da jih domače živali pričakujejo	Motivacija	Pomen sodelovanja z domačo živaljo
G29	Všeč mi je ta rutina, ki jo imam	Rutina ji je všeč	Rutina	Pomen sodelovanja z domačo živaljo
G30	Ne, mi ni nikoli v breme	Ni v breme	Domača žival kot breme	Pomen sodelovanja z domačo živaljo

G31	Veselje bi rekla	Veselje	Psihično počutje	Vloga domače živali pri počutju starega človeka
G32	Topel občutek bi rekla	Topel občutek	Psihično počutje	Vloga domače živali pri počutju starega človeka
G33	So mi na poti, ko grem ven tako, da ne bi rekla, da se zaradi tega še kaj več gibam.	Domače živali so na poti zato ni dodatnega gibanja	Gibanje stanovalca	Vloga domače živali pri počutju starega človeka
G34	Samo neko dodatno razvedrilo je zraven.	Dodatno razvedrilo	Razvedrilo	Pomen sodelovanja z domačo živaljo
G35	Vidiš stanovalce, ki jih crkljajo pa božajo.	Stanovalci domače živali božajo	Vzdušje v domu zaradi domače živali	Vloga domače živali pri počutju starega človeka
G36	Pa tudi obiskovalce vidiš, da jih crkljajo	Obiskovalci božajo domače živali	Obiskovalci in domače živali	Vloga domače živali pri počutju starega človeka
G37	Tako no, domače se ti zdi, če so še živalce	Domače vzdušje	Vzdušje v domu zaradi domače živali	Vloga domače živali pri počutju starega človeka
G38	Sploh takim, kot sem jaz, ker sem navajena iz preteklega življenja.	Tistim, ki so domačih živali navajeni od doma njihova prisotnost veliko pomeni	Vzdušje v domu zaradi domače živali	Vloga domače živali pri počutju starega človeka
G39	No ja saj jaz s tem nimam težav	Ni težav pri vzpostavljanju stikov	Spretnost navezovanja stikov	Vloga domače živali pri vzpostavljanju socialnih stikov
G40	Pa se pogovarjava o domu, mačkah	Pogovor o domačih živalih	Domača žival kot tema pogovora	Vloga domače živali pri vzpostavljanju socialnih stikov
G41	Pa kako smo včasih živeli pa mi ona o svojem sinu pripoveduje, pa kaj sva kaj po televiziji gledali, pa tako no.	Pogovor o preteklih dogodkih in družini	Druge teme pogovora	Vloga domače živali pri vzpostavljanju socialnih stikov
G42	Sem zadovoljna in nimam kaj pripomniti	Zadovoljna s trenutnimi domačimi živalmi	Trenutne domače živali v domu	Želje oz. predlogi stanovalcev glede domačih živali
G43	Mah kaj pa vem no. Jaz ga ne bi nosila.	Nestrinjanje	Možnost, da bi stanovalec s seboj v dom lahko prinesel	Želje oz. predlogi stanovalcev glede domačih živali

			lastno domačo žival	
G44	Pa kaj zbolí pa kdo ga bo rihtal	Skrb, da bi domača žival zbolela	Razlog za nestrinjanje	Želje oz. predlogi stanovalcev glede domačih živali
G45	Ali pa se naj meni kaj naredi pa bo spet komu v breme.	Skrb, da bi bila domača žival v breme domu	Razlog za nestrinjanje	Želje oz. predlogi stanovalcev glede domačih živali
G46	Pa tudi prostora ni dovolj, da bi vsak imel.	Pomankanje prostora	Razlog za nestrinjanje	Želje oz. predlogi stanovalcev glede domačih živali

Oseba H:

Št. izjave	IZJAVA	POJEM	KATEGORIJA	PROPOZICIJA
H1	Jaz sem imela vedno živali	Živali prisotne skozi celo življenje	Daljše časovno obdobje	Izkušnje z domačimi živalmi v času bivanja v domačem okolju
H2	Sem imela mačka v stanovanju	Maček	Mala domača žival	Izkušnje z domačimi živalmi v času bivanja v domačem okolju
H3	Navezani smo bili zelo	Navezanost na domačo žival	Pozitivna izkušnja z domačo živaljo	Izkušnje z domačimi živalmi v času bivanja v domačem okolju
H4	Meli smo pri hiši kokoši	Kokoši	Mala domača žival	Izkušnje z domačimi živalmi v času bivanja v domačem okolju
H5	Meli smo kravo	Govedo	Velika domača žival	Izkušnje z domačimi živalmi v času bivanja v domačem okolju
H6	Meli smo psičko	Pes	Mala domača žival	Izkušnje z domačimi živalmi v času bivanja v domačem okolju
H7	Kanarčka smo imeli tudi enkrat	Kanarček	Mala domača žival	Izkušnje z domačimi živalmi v času bivanja v domačem okolju
H8	Meli pa smo enega papagaja tudi dolgo časa	Papiga	Mala domača žival	Izkušnje z domačimi živalmi v času bivanja v domačem okolju

H9	Imeli smo želvo	Želva	Mala domača žival	Izkušnje z domačimi živalmi v času bivanja v domačem okolju
H10	Prva stvar, ki je bila sem peljala psičko ven, da smo se sprehodile	Sprehajanje psa	Domača žival kot motivacija za gibanje	Izkušnje z domačimi živalmi v času bivanja v domačem okolju
H11	Potem je dobila tisti svoj jutranji obrok	Hranjenje domače živali	Skrb za domačo žival	Izkušnje z domačimi živalmi v času bivanja v domačem okolju
H12	Zjutraj takoj, ko sem vstala je maček k meni prišel	Jutranje druženje z mačkom	Rutina	Izkušnje z domačimi živalmi v času bivanja v domačem okolju
H13	Najprej sem pospravila kakec in vse	Čiščenje za domačo živaljo	Skrb za domačo žival	Izkušnje z domačimi živalmi v času bivanja v domačem okolju
H14	Potem sem mu dala za jest	Hranjenje domače živali	Skrb za domačo žival	Izkušnje z domačimi živalmi v času bivanja v domačem okolju
H15	Ko sem pa nazaj prišla pa seveda spet mačko porihtat, kar se higijene tiče pa to	Skrb za mačka v smislu higijene	Skrb za domačo žival	Izkušnje z domačimi živalmi v času bivanja v domačem okolju
H16	Crkljali smo se pa skos	Crkljanje z domačo živaljo	Negovanje domače živali	Izkušnje z domačimi živalmi v času bivanja v domačem okolju
H17	Veš psičko sem imela samo jaz, je bila samo moja. Sem imela naučeno, da če sem rekla: "zdaj gremo pa na sprehod" je vedela, da bo dobila sendvič. Ni bila privezana, z mano je hodila, potem se je usedla pred trgovino in me počakala, da je sendvič dobila. Na takšen način sem komunicirala z njo.	Psičko je imela strenirano tako, da jo je počakala pred trgovino v zameno za sendvič	Pozitivna izkušnja z domačo živaljo	Izkušnje z domačimi živalmi v času bivanja v domačem okolju
H18	S papagajem sva se pa kar pogovarjala.	Pogovor z domačo živaljo	Domača žival kot družabnik	Izkušnje z domačimi živalmi

				v času bivanja v domačem okolju
H19	Jaz se vedno dobro počutim z živalmi. Še zdaj	Dobro počutje v družbi domačih živali	Občutki ob sodelovanju z domačo živaljo	Izkušnje z domačimi živalmi v času bivanja v domačem okolju
H20	Mir mi prinaša	Prinašale so mir	Občutki ob sodelovanju z domačo živaljo	Izkušnje z domačimi živalmi v času bivanja v domačem okolju
H21	Če ti je hudo ti pomaga	Domača žival kot opora	Občutki ob sodelovanju z domačo živaljo	Izkušnje z domačimi živalmi v času bivanja v domačem okolju
H22	Se ne bo kregala s tabo, te bo imela radega takšnega kot si	Brezpogojna ljubezen s strani domače živali	Pozitivna izkušnja z domačo živaljo	Izkušnje z domačimi živalmi v času bivanja v domačem okolju
H23	Rekreacija vsekakor	Rekreacija	Domača žival kot motivacija za gibanje	Izkušnje z domačimi živalmi v času bivanja v domačem okolju
H24	Pa skrb, da skrbiš za nekoga in se potem dobro počutiš	Dober občutek, ko za nekoga skrbiš	Občutki ob sodelovanju z domačo živaljo	Izkušnje z domačimi živalmi v času bivanja v domačem okolju
H25	Takrat mi je bilo zelo hudo.	Bilo je hudo	Negativen občutek zaradi ločitve	Izkušnje z domačimi živalmi v času bivanja v domačem okolju
H26	Jokala sem kot dež, še ene tri dni	Jok zaradi ločitve	Negativen občutek zaradi ločitve	Izkušnje z domačimi živalmi v času bivanja v domačem okolju
H27	Pri njej mi je bilo pa še bolj hudo, ker sem jo imela neskončno rada.	Hudo ker domačo žival imela rada	Negativen občutek zaradi ločitve	Izkušnje z domačimi živalmi v času bivanja v domačem okolju
H28	Tri leta	Tri leta	Obdobje ukvarjanja z domačo živaljo v domu	Pomen sodelovanja z domačo živaljo
H29	Mela sem tudi bolne mucke in sem jih rihtala, da so preživeli	Zdravljenje bolnih mačk	Skrb za domačo žival	Pomen sodelovanja z domačo živaljo
H30	Jaz to zbiram, narežem na majhne koščke pa jim nesem	Zbiranje in priprava hrane za mačke	Skrb za domačo žival	Pomen sodelovanja z domačo živaljo

H31	So navajeni, da zjutraj imajo briquete pa vodo in toplo mleko zdaj, ko je zima	Jutranje hranjenje z briketi, vodo in mlekom	Rutina	Pomen sodelovanja z domačo živaljo
H32	Popoldne jim dam pa kakšne klobase, hrenovke in meso.	Popoldansko hranjenje s klobasami, hrenovkami in mesom	Rutina	Pomen sodelovanja z domačo živaljo
H33	Tudi ampule jim dam.	Dajanje ampul mačkam	Negovanje domače živali	Pomen sodelovanja z domačo živaljo
H34	Jih pa crkljam skos	Crkljanje z domačo živaljo	Negovanje domače živali	Pomen sodelovanja z domačo živaljo
H35	Ampak to mi je pa neko dodatno razvedrilo	Dodatno razvedrilo	Razvedrilo	Pomen sodelovanja z domačo živaljo
H36	V glavnem, da imam nekoga, ki me potrebuje.	Občutek koristnosti	Psihično počutje	Vloga domače živali pri počutju starega človeka
H37	Oh ne takšna stvar nikoli	Ni v breme	Domača žival kot breme	Pomen sodelovanja z domačo živaljo
H38	Duševno so mi pa zelo v pomoč	Živali v pomoč v duševnem smislu	Domača žival v pomoč	Pomen sodelovanja z domačo živaljo
H39	Nekaj svojega imaš	Ima nekaj svojega	Samostojnost	Pomen sodelovanja z domačo živaljo
H40	Nekdo te ima rad	Občutek ljubljenosti s strani domače živali	Psihično počutje	Vloga domače živali pri počutju starega človeka
H41	Tudi namesto obiskov a ne	Domača žival kot nadomestilo za obiske	Domača žival kot družabnik	Pomen sodelovanja z domačo živaljo
H42	Mir	Mir	Psihično počutje	Vloga domače živali pri počutju starega človeka
H43	Zadovoljstvo.	Zadovoljstvo	Psihično počutje	Vloga domače živali pri počutju starega človeka
H44	Dotik dlake in mehke velike pomeni	Dotik mehke dlake pomeni veliko	Psihično počutje	Vloga domače živali pri počutju starega človeka
H45	Že opazovanje mi je dovolj.	Že opazovanje domače živali je dovolj	Psihično počutje	Vloga domače živali pri počutju starega človeka

H46	Ja ja, seveda več gibanja	Opazi več gibanja	Gibanje stanovalca	Vloga domače živali pri počutju starega človeka
H47	V vsakem primeru moram iti dol, da jim kaj nesem ali pa da jih grem samo pogledat	Gre do domačih živali, da jih pogleda ali kaj prinese	Gibanje stanovalca	Vloga domače živali pri počutju starega človeka
H48	Ljudje so zadovoljni	Ljudje so zadovoljni	Vzdušje v domu zaradi domačih živali	Vloga domače živali pri počutju starega človeka
H49	Tudi radi vidijo, da so živali	Stanovalci imajo radi domače živali	Vzdušje v domu zaradi domačih živali	Vloga domače živali pri počutju starega človeka
H50	Tudi skrbijo za te živali a ne	Stanovalci skrbijo za domače živali	Vzdušje v domu zaradi domačih živali	Vloga domače živali pri počutju starega človeka
H51	Vzdušje je drugačno	Drugačno vzdušje	Vzdušje v domu zaradi domačih živali	Vloga domače živali pri počutju starega človeka
H52	Lej, če mene vprašaš, če bi bili ustrezni prostori jaz ne vidim ovire, da bi bil en lep mucek tudi noter	Mačka kot domača žival v domu	Predlog glede domačih živali	Želje oz. predlogi stanovalcev glede domačih živali
H53	Jaz stike z lahkoto navežem	Ni težav pri navezovanju stikov	Spretnost navezovanja stikov	Vloga domače živali pri vzpostavljanju socialnih stikov
H54	Je pa mogoče za druge pozitivno, ker preko muce z mano navežejo stik.	Drugi stanovalci navežejo stik	Komunikacija s sostanovalci	Vloga domače živali pri vzpostavljanju socialnih stikov
H55	Ali pa kakšni obiski pridejo, pa otročki pridejo in tako.	Obiski se družijo z domačimi živalmi	Obiskovalci in domače živali	Vloga domače živali pri počutju starega človeka
H56	Ja če imajo za jest, pa kaj jim dam za jest, pa kje so, če jih ni.	Pogovor o stanju domačih živali	Domača žival kot tema pogovora	Vloga domače živali pri vzpostavljanju socialnih stikov
H57	Jaz dodajala nebi	Zadovoljna s trenutnimi domačimi živalmi	Trenutne domače živali v domu	Želje oz. predlogi stanovalcev glede domačih živali
H58	Nebi se branila še kakšnega luštkanega kužka, ki bi bil streniran, da bi bil zunaj	Pes, ki bi bil navajen biti zunaj	Predlog glede domačih živali	Želje oz. predlogi stanovalcev glede domačih živali

H59	Meni se ideja ne zdi slaba ampak to potegne za sabo ogromno stvari.	Se strinja z idejo vendar s pomisleki	Možnost, da bi stanovalec s seboj v dom lahko prinesel lastno domačo žival	Želje oz. predlogi stanovalcev glede domačih živali
H60	Kaj pa potem, njega zadene kap, naj bo karkoli ane, ali pa ljubljencek zboli a ne.	Skrb, da bi zbolel stanovalec oz. domača žival	Razlog za nestrinjanje	Želje oz. predlogi stanovalcev glede domačih živali
H61	Pa dobro saj so svojci ampak vseeno skrb pade na dom	Skrb, da bi bila domača žival v breme domu	Razlog za nestrinjanje	Želje oz. predlogi stanovalcev glede domačih živali

9.4. Priloga 4: Osno kodiranje

1. Izkušnje z domačimi živalmi v času bivanja v domačem okolju

Krajše časovno obdobje

- Živali prisotne zgolj v času otroštva/najstništva (G1)
- 12 let (A4)

Srednje dolgo časovno obdobje

- Prisotnost živali v odraslem/samostojnem obdobju življenja (C4)
- Živali prisotne šele, ko sta se z možem preselila v svojo hišo (F1)

Daljše časovno obdobje

- Živali prisotne skozi celo življenje (B9, D3, E6, H1)

Velika domača žival

- Govedo (D5, E3, G2, H5)
- Prašiči (G4)
- Drobica (D4, E4, G6)
- Konji (D6)

Mala domača žival

- Kokoši (E5, F2, G3, H4)
- Zajec (E13, G5)
- Maček (A1, B3, D1, E2, F3, G7, H2)
- Pes (B1, D2, E1 G8, H6)
- Kanarček (C6, H7)
- Papiga(B2, H8)

- Želva (B6, H9)
- Mož je imel psa (B4)

Domača žival, ki je last drugega

- Sosedov pes (A14)
- Crkljanje s sosedovimi živalmi (C1)
- Druženje s sosedovimi psi (D13)

Pozitivna izkušnja z domačo živaljo

- Mama je ob petju pesmi "Moj maček je ljubico imel" mačka stisnila za rep, da je zamijavkal zraven in to ji je ostalo v spominu (G10)
- Bilo je lepo (G18)
- Medsebojna ljubezen (A2)
- Je imela vse kar je želela (A10)
- Navezanost na domačo žival (H3)
- Psičko je imela stenoirano tako, da jo je počakala pred trgovino v zameno za sendvič (H17)
- Razvedrilo (B15, F14)
- Med sodelovanjem z mladoletnimi prestopniki kot socialna delavka ji je eden od uporabnikov podaril kanarčka (C5)
- Kanarček je bil razumen (C8)
- Kanarček je pel na uho (C9)
- Bilo je čudovito (D12)
- Igranje s psom (E14)
- Metanje palice psu (E15)
- Je v veselje (E18)
- Ob vračanju iz šole najde mačka katerega posvoji in zanj skrbi (F4)
- Domača žival je bila prijazna in je prisluhnila (F6)
- Brezpogojna ljubezen s strani domače živali (H22)
- Izkušnja mu je bila všeč (E16)

Negativna izkušnja z domačo živaljo

- Strah pred psi (C2)

- Na poti do šole je prijateljico/sosedo napadel sosedov pes, ta pa se je napada tako ustrašila, da ni več spregovorila (C3)
- Kokoši so bile v breme (F33)

Občutki ob sodelovanju z domačo živaljo

- Topel občutek (F15)
- Občutek medsebojne povezanosti (D14)
- Dober občutek (D16, E19)
- Lep občutek (D17)
- Pristržni občutki do ljubkih živali (C12)
- Občutek, da te domača žival potrebuje (C7)
- Dobro počutje (A13)
- Občutek ljubljenosti (A15, E8)
- Prijeten občutek (A8, B16)
- Občutek, da te domača žival razume (A3, A12, B5, G12)
- Občutek ljubezni do domače živali (F5, G9)
- Ljubezen do majhnih zajčkov (G16)
- Ljubeči občutki do kanarčkov (C15)
- Dobro počutje v družbi domačih živali (H19)
- Dober občutek, ko za nekoga skrbiš (H24)
- Prinašale so mir (H20)
- Domača žival kot opora (H21)

Skrb za domačo žival

- Paša krav (G11)
- Delo v hlevu (D9, G13)
- Pobiranje jajc kokošim (E12, G14)
- Paziti kokoši pred lisicami (G15)
- Hranjenje domače živali (A5, B13, F7, H11, H14)
- Hranjenje in menjava vode (B11, F9)
- Čiščenje za domačo živaljo (B10, H13)
- Skrb za mačka v smislu higiene (H15)

- Umivanje želve (B7)
- Zavijanje želve v pulover za namen hibernacije (B8)
- Prinašanje hrane sosedovim psom (D15)
- Hranjenje domače živali in čiščenje (E7)
- Hranjenje jagenjčkov po steklenički (E9)
- Pašenje ovac (E11)
- Pobiranje jajc ter zapiranje kokoši (F12)

Domača žival kot motivacija za gibanje

- Pes kot razlog za rekreacijo (B12)
- Sprehajanje psa (D10, H10)
- Rekreacija (H23)

Negovanje domače živali

- Crkljanje z domačo živaljo (A6, B14, D11, H16)
- Pestovanje domače živali (A7)
- Česanje in obiranje zajedavcev (A9, F10)
- Crkljanje s sosedovo domačo živaljo (A16)
- Božanje sosedovih mačk (C13)
- Božanje jagenjčkov (E10)
- Božanje domače živali (F8)

Rutina

- Domače živali so bile nekaj vsakdanjega (G17)
- Jutranje druženje z mačkom (H12)
- Obiskovanje domačih živali po šoli (C11)
- Jutranje hranjenje domačih živali (D7)
- Popoldansko oz. večerno hranjenje domačih živali (D8)

Domača žival kot družabnik

- Pogovor z domačo živaljo (A11, H18)
- Domača žival kot človek (A17)
- Igranje s sosedovimi domačimi živalmi (C10)
- Dojemanje sosedovih domačih živali kot, da so prijatelji (C14)

Zaposlitev

- Domača žival je zaposlitev (E17, F13)

Negativen občutek zaradi ločitve

- Nekaj manjka (F17, G20)
- Bilo je hudo (A18, B17, H25)
- Žalost zaradi izgube domače živali (A19)
- Pogrešanje domače živali (A20, B18, E22)
- Pogreša in misli na domačo žival vsak dan (A21)
- Jok zaradi ločitve (D19, H26)
- Hudo, ker je domačo žival imela rada (H27)
- Hudo kot, da bi umrl družinski član (C16)
- Bilo je težko (D18, E20, F16)
- Ločitev od poznane rutine (E21)

2. Pomen sodelovanja z domačo živaljo

Obdobje ukvarjanja z domačo živaljo v domu

- Med 8 in 9 let (G21)
- 1 leto (A22)
- 3 leta (H28)
- Nekaj let (B19, D20, F18)
- Odkar je prišla v dom oz. 6-7 mesecev (C17)
- 8 let (E23)

Rutina

- Po zajtrku v kavarni pije kavo in opazuje ribe (G22)
- Ob lepem vremenu pije kavo zunaj ob družbi mačk (G23)
- Rutina ji je všeč (G29)
- Obisk domačih živali dopoldan (A23, B27, C23)
- Obisk domačih živali popoldan (A27, C24)
- Jutranje hranjenje z briketi, vodo in mlekom (H31)
- Popoldansko hranjenje s klobasami, hrenovkami in mesom (H32)
- Čiščenje dvakrat dnevno (B22)
- Občasno dopoldansko čiščenje kletke (B28)

- Čiščenje kletke po kosilu (B29)
- Vsakodnevno sprehajanje zajčka do kavarne (D37)
- Obiskovanje domačih živali dvakrat dnevno (E28)
- Med opravi se ustavi pri ribah (E29)
- Gledanje rib spotoma na poti v pralnico (F19)
- Gledanjem rib med pitjem kave (F20)
- Božanje mačk vsaj enkrat dnevno (F23)
- Vsak dan obiše domače živali (C22)

Skrb za domačo žival

- Hranjenje domače živali z ostanki zajtrka (E25, G24)
- Hranjenje domače živali (A25, B24, D22, F24)
- Menjava vode (A26, F27)
- Pomoč pri čiščenju kletke (A28)
- Zdravljenje bolnih mačk (H29)
- Zbiranje in priprava hrane za mačke (H30)
- Priprava kopeli za papagaja (B23)
- Preverjanje čistoče vode (B25)
- Zajčku prinese regrat (C19)
- Preverjanje vode in hrane (D27)
- Pomaga zaposlenim hraniti ribe (F21)
- Čiščenje kletke (B21, F25)
- Dodajanje trave v kletko (F26)

Negovanje domače živali

- Božanje in pregledovanje za zajedavci (G25)
- Božanje domače živali (A24, E24)
- Dajanje ampul mačkam (H33)
- Crkljanje z domačo živaljo (D21, H34)

Razvedrilo

- Dodatno razvedrilo (G34, H35)
- Domača žival razvedri (B37, C29, E31)
- Vožnja z eklektičnim vozičkom skupaj z domačo živaljo po domu (D23)

- Vožnja z eklektičnim vozičkom skupaj z domačo živaljo po mestu (D24)
- Sodelovanje z domačo živaljo je v veselje (B35, D32, G27, F34)
- Ljubezen do domače živali in veselje (F30)

Motivacija

- Občutek, da jih domače živali pričakujejo (G28)
- Se razvedri in jo spodbudi k delu (B30)
- Ima razlog, da gre ven, ker ga domače živali pričakujejo (E32)

Zaposlitev

- Ukvarjanje s pticami (A30)
- Krajšanje časa (A32, C27, D28)
- Skrb (A33, D30)
- Obveznost (A34, B33, B38)
- Hitrejše minevanje časa (B39)
- Preganjanje dolgčasa s skrbjo za domače živali (B43)
- Pozitivna obveznost (F41)

Domača žival kot družabnik

- Druženje s pticami (A31, D26)
- Pogovor z zajčkom (A37, C20)
- Domača žival posluša (A40)
- Domača žival kot nadomestilo za obiske (H41)
- Pogovor s papagajčkom (B20)
- Pogovor s papigo kot, da bi razumel (B31)
- Žvižganje papigam ter druženje z njimi (C18)
- Pogovor z zajčkom kot, da je človek (C21)
- Pozitivna čustva kot do človeka (C25)
- Družba (D29)

Domača žival kot breme

- Ni v breme (A38, B34, C28, D31, E33, F32, G30, H37)

Domača žival v pomoč

- Domača živali v pomoč v duševnem smislu (H38)

Samostojnost

- Ima nekaj svojega (H39)

3. Vloga domače živali pri počutju starega človeka

Psihično počutje

- Veselje (A43, B36, E35, G31)
- Topel občutek (G32)
- Dober občutek (A29, A39)
- Boljše počutje (A35)
- Občutek, da te domača žival razume (A36, E38)
- Sreča (A42)
- Občutek koristnosti (A44, E37, H36)
- Lep občutek (A45, D34)
- Občutek ljubljenosti s strani domače živali (B26, E27, H40)
- Mir (H42)
- Zadovoljstvo (E36, F37, H43)
- Dotik mehke dlake pomeni veliko (H44)
- Že opazovanje domače živali je dovolj (H45)
- Občutek ljubezni do domače živali (B32)
- Pozitivna čustva in veselje (C26)
- Pozitivna čustva in razvedrilo (C30)
- Dobro počutje in veselje (C31)
- Občutek topline pri srcu (D35)
- Občutek dobrega dela (E26)
- Občutek pomirjenosti (E30, F36)
- Užitek ob gledanju rib, ko se hranijo (F22)
- Ribe pomirjajo (F29)
- Občutek sreče in veselja (F31, F35)
- Veselje ob veselju drugih (F38)

Gibanje stanovalca

- Domače živali so na poti zato ni dodatnega gibanja (G33)
- Razgibavanje zaradi obiskovanja domačih živali (A46)

- Opazi več gibanja (H46)
- Gre do domačih živali, da jih pogleda ali kaj prinese (H47)
- Gibanje ob oskrbovanju kletke papig (B41)
- Sprehod do domačih živali (C32)
- Sprehod z domačo živaljo do vrta (D25)
- Sprehajanje zajčka s povodcem (D36)
- Premagovanje razdalje do domače živali (E39)
- Gibanje rok ob božanju domače živali (E40)
- Hoja ven na svež zrak (F39)
- Dodatna hoja zaradi skrbi za morskega prašička (F40)

Fizično počutje

- Noge zaradi sprehoda manj bolijo (C33)

Vzdušje v domu zaradi domačih živali

- Stanovalci domače živali božajo (G35)
- Domače vzdušje (C37, E34, F43, G37)
- Tistim, ki so domačih živali navajeni od doma njihova prisotnost veliko pomeni (G38)
- Nekateri ne vedo za domače živali (A47)
- Popestritev (A48)
- Ljudje so zadovoljni (H48)
- Stanovalci imajo radi domače živali (H49)
- Stanovalci skrbijo za domače živali (C34, H50)
- Drugačno vzdušje (H51)
- Vzdušje v domu ji je všeč (B42)
- Nekateri stanovalci se ustrašijo frfotanja papig (B44)
- Pozitiven vpliv na vzdušje doma (C35)
- Ne pozna stanovalca, ki mu domače živali ne bi bile všeč (C36)
- Smeh in veselje stanovalcev zaradi domačih živali (C41)
- Med stanovalci in domačimi živalmi sta prisotna milina in ljubezen (C43)
- Več druženja v domu (D39)
- Stanovalci so veseli (E41, F42)
- Pozitiven dodatek (F28)

Obiskovalci in domače živali

- Obiskovalci božajo domače živali (G36)
- Zajček v domu kot atrakcija za stanovalce in obiskovalce (D38)
- Obiskovalci se zanimajo za domače živali (F46)
- Sostanovalci ob druženju s sorodniki božajo domače živali (E42)
- Obiski se družijo z domačimi živalmi (H55)

4. Vloga domače živali pri vzpostavljanju socialnih stikov

Spretnost navezovanja stikov

- Ni težav pri vzpostavljanju stikov (C38, E44, H35, G39)

Domača žival kot tema pogovora

- Pogovor o domačih živalih (G40)
- Pogovor o skrbi za zajčka (A52)
- Pogovor o stanju domačih živali (H56)
- Pogovor o domačih živalih, ki so jih imele v času bivanja doma (B46)
- Pogovor o ljubezni do domačih živali (B47)
- Pogovor o papigah in počutju (C40)
- Božanje zajčka in pogovor o zajčku (D43)
- Pogovor o mačkih (E46)

Druge teme pogovora

- Pogovor o preteklih dogodkih in družini (G41)
- Pogovor o drugih temah (A53)
- Pogovor o vremenu in vsakdanjih stvareh (E47)
- Vsakodnevni pogovori (F45)

Komunikacija s sostanovalci

- Pogovor z gospo, ki se ukvarja z mačkami (G26)
- Pogovor z drugo gospo pri zajčku (A51)
- Pogovor s sostanovalko (A54)
- Drugi stanovalci navežejo stik (H54)
- Druženje s sostanovalci (B40)
- Pogovor s sostanovalci med opazovanjem domače živali (B45)
- Pogovor z gospo, ki skrbi za papige (C39)

- Zajček kot spodbujevalec pogovorov med stanovalci (D40)
- Pogovor z drugimi stanovalci (D42)
- Pogovor z gospo pri mačkah (E43)
- Domača žival privablja druge sstanovalce (F44)

Komunikacija z zaposlenimi

- Pogovor z delavno terapevtko in družabnico (A49)
- Pogovor z zaposleno, ki hrani ribe (E45)

Komunikacija z drugimi

- Pogovor z ljudmi v kavarni (D42)

Priložnost za pogovor

- Pogovor med čiščenjem kletke (A50)

5. Želje oz. predlogi stanovalcev glede domačih živali

Trenutne domače živali v domu

- Zadovoljna/en s trenutnimi domačimi živalmi (B48, C42, E48, F47, G42, H57)

Predlog glede domačih živali

- Domače živali mora imeti vsak dom (A41)
- Mačka kot domača žival v domu (A55, D33, D44, H52)
- Pes, ki bi bil navajen biti zunaj (H58)

Možnost, da bi stanovalec s seboj v dom lahko prinesel lastno domačo žival

- Nestrinjanje (B50, E49, F48, G43)
- Strinjanje (A56, D45, C44)
- Se strinja z idejo vendar s pomisleki (H59)

Pogoj, da bi stanovalci lahko imeli svoje domače živali

- Žival nebi smela trpeti in vsi stanovalci bi se morali strinjati glede domačih živali (C45)

Razlog za nestrinjanje

- Skrb, da bi domača žival zbolela (G44)
- Skrb, da bi bila domača žival v breme domu (H61, G45)

- Pomankanje prostora (G46)
- Skrb, da bi zbolel stanovalec oz. domača žival (H60)
- Strah pred boleznijo in nezmožnostjo skrbeti za domačo žival (B49)
- Domača žival je delikatna in vsaka zahteva individualno oskrbo (B51)
- Strah pred smrtjo domače živali oziroma prepiri stanovalcev (B52)
- Nimajo vsi radi živali (E50)
- Preveč dela in živali (E51)
- Strah pred slabim ravnanjem z domačimi živalmi in prepiri med stanovalci (F49)